GEORGE SAND

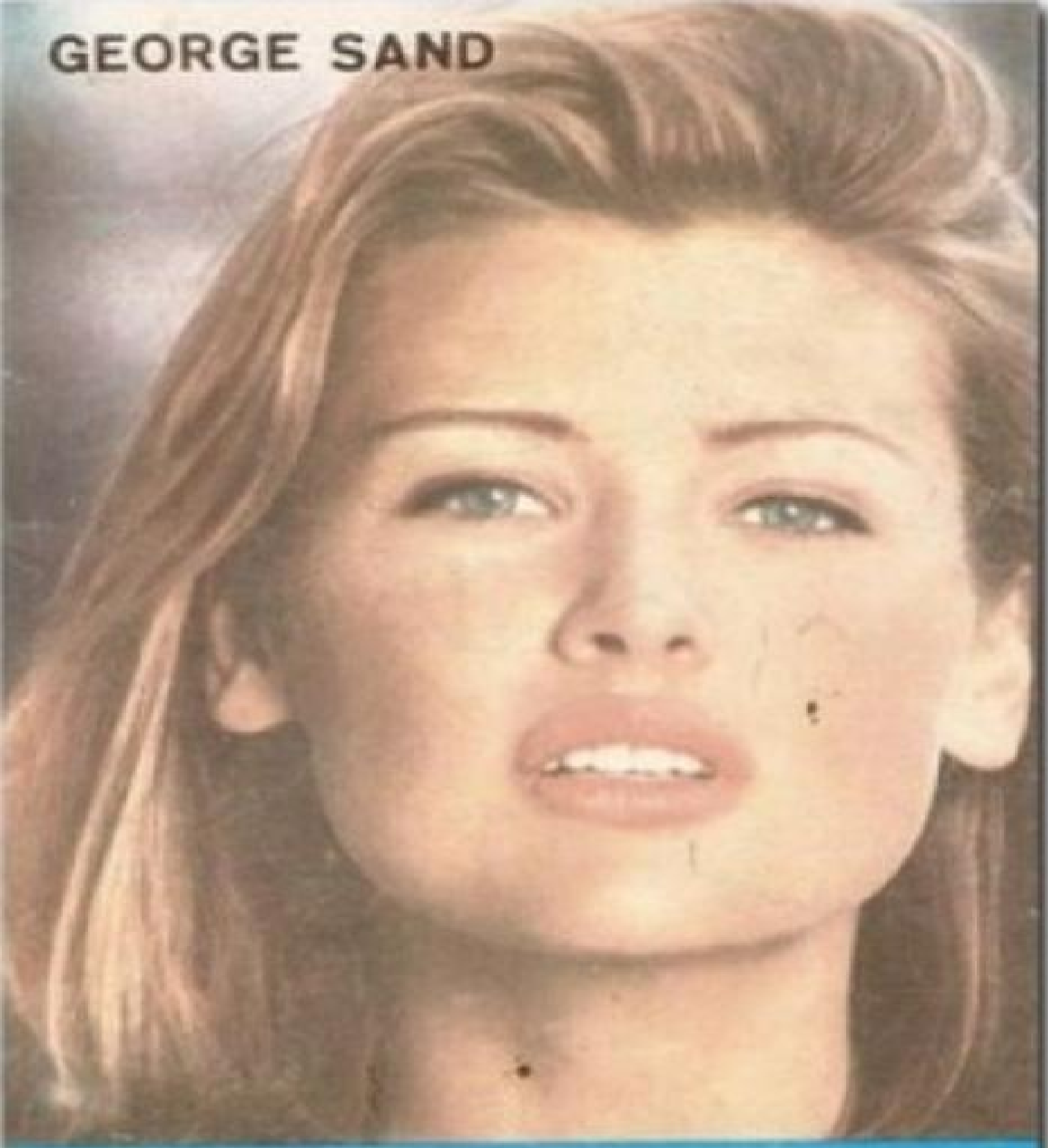

VALENTINA

GEORGE SAND
VALENTINA

CUPRINS

I

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

XIII

XIV

XV

XVI

XVII

XVIII

XIX

XX

XXI

XXII

XXIII

XXIV

XXV

XXVI

XXVII

XXVIII

XXIX

XXX

XXXI

XXXII

XXXIII

XXXIV

XXXV

XXXVI

XXXVII

XXXVIII

XXXIX

I

Paris, Martie 1852.

Partea de sud-est din Berri cuprinde, pe o porţiune de câţiva kilometri, un colţ de ţară nespus de pitoresc. Şoseaua principală care îl străbate, mergând de la Paris la Clermont, fiind mărginită de terenuri foarte mult locuite, drumeţului îi este greu să bănuiască frumuseţea poziţiilor împrejmuitoare. Dar cel care, căutând umbră şi linişte, s-ar înfunda pe una din potecile întortochiate ce se ivesc la fiecare pas, ar vedea în curând, desfăşurate în

faţă-i peisaje fragede şi calme, livezi de un verde catifelat, pâraie melancolice, anini şi frasini mari, o adevărată natură candidă, pastorală. În zadar ar căuta în juru-i o casă de olane şi piatră. Abia se zăreşte o dâră de fum albăstrui care trădează vecinătatea unui acoperiş de stuf. La poalele unei coline se vede o bisericuţă cu acoperişul de ţiglă roasă, acoperită de mușchi. Câteva căsuţe disparate având fiecare grădina ei de zarzavaturi, un pârâiaş neastâmpărat, un cimitir şi un turn ruinat, iată ce se numeşte un burg prin partea locului. Nimic în lume nu se poate compara cu liniştea acestor crâmpeie de ţară, necunoscute.

Aici nu pătrund nici luxul, nici artele, nici mania savantă a cercetărilor şi nici monstrul cu o sută de braţe care se cheamă industrie. Revoluţiile nu s-au prea resimţit şi singurul război era acel dintre hughenoţi şi catolici, de care localnicii deabia îşi mai aminteau căci, ziceau ei, de atunci au trecut cel puţin două mii de ani.

Cea mai mare virtute a acestor cultivatori e nepăsarea lor în materie de antichităţi. Poţi să străbaţi locurile, să bei din fântânile lor, fără să te temi că va trebui să asculţi legenda de rigoare a trecutului.

Firea tăcută şi severă a ţăranului, e una din atracţiile acestor ţinuturi. Nimic nu-l mişcă, nimic nu-l surprinde, Apropierea ta nu-l va face nici să întoarcă puţin capul, iar dacă-l vei întreba despre drumul către oraş îţi va răspunde fără să se tulbure, zâmbind neîncrezător. Ţăranului din Berri i-e greu să priceapă cum poate cineva să pornească la drum fără să ştie ţinta.

Câinele casei abia îţi va face favoarea să latre, copiii se vor ascunde în dosul gardului, iar cel mai mic, neputându-i ajunge din urmă, se va trânti la pământ ţipând în gura mare.

Totuşi fiinţa cea mai nepăsătoare va fi boul alb, care tronează în mijlocul ogrăzii.

În afară de prima răceală faţă de noul venit, plugarul de pe aceste meleaguri e ospitalier şi bun ca şi împrejurimile parfumate care îl înconjoară.

O porţiune de pământ cuprinsă între două pâriiaşe îţi atrage atenţia prin vegetaţia ei abundentă şi sobră, care i-a atras denumirea de *Valea Neagră.* E populată de câteva colibe şi ferme foarte productive.

Ferma numită Grangeneuve e considerabilă, dar simplitatea aspectului ei nu alterează nimic din armonia întregului peisaj.

La picioarele acestor clădiri rustice, se plimbă pârâul Indre, înconjurat de stânjenei galbeni. Ziua de întâi Mai e sărbătoarea locuitorilor. La

extremitatea văii se organizează una din acele petreceri câmpeneşti care adună laolaltă pe toţi cei de prin împrejurimi, începând cu subprefectul şi sfârşind cu fetişcana ce i-a călcat plastronul în ajun. Se mănâncă, se joacă, se bea pe iarbă verde, cu mai multă sau mai puţină poftă. Se văd toalete de mătase şi stambă, ghete de lac şi opinci, pălării de paie ca şi căciuli de oaie.

E o zi frumoasă pentru fete, un prilej de a consacra frumuseţi, şi multe doamne de salon se tem de rivalitatea ţărăncilor fragede din Valea Neagră.

În dimineaţa acestei zile, la Grangeneuve, într-o cameră în care mobilele demodate contrastau cu cele câteva obiecte de lux de curând instalate, o fată cam de şaisprezece ani, sta în faţa unei oglinzi învechite cu rama de bronz şters, făcând ultimele pregătiri pentru ziua cea mare. Athenais, unica moştenitoare a fermierului, era atât de drăgălaşă, că şi în rochiţa-i improvizată părea graţioasă şi naturală. Pe când îşi potrivea volanele de dantelă ale rochiei, mama ei, îngenunchiată în faţa uşii, cu mânecile suflecate, pregătea într-un vas mare un fel de amestec de apă şi mălai. O duzină de mătuşi se înghesuiau în preajmă-i. O rază de soare se furişa prin uşa întredeschisă pe chipul fetei gătite, micuţă şi plăcute, care se deosebea atât de mult de mama scundă, cu faţa înăsprită şi îmbrăcămintea de rând.

La cealaltă extremitate a camerei, lungit pe-o canapea, un tânăr admira pe Athenaâs, fără să rostească o vorbă. Dar chipul lui nu exprima voia bună ce puteai să citeşti în privirile fetei. Din când în când un zâmbet de ironie şi milă îi flutura pe buze. D-l Shery, sau mai bine zis moş Shery, cum îl numeau ţăranii de pe vremea când era ca ei, îşi încălzea picioarele la focul din cămin, care arde prin partea locului în toate anotimpurile.

Era un om de ispravă acest Shery, în puteri încă, îmbrăcat după cum era obiceiul, în surtuc înflorat. Bătrânul purta coadă, rămăşiţă preţioasă a vremurilor trecute. Berri suferind mai puţin ca celelalte localităţi influenţa civilizaţiei, moda se mai păstra printre locuitorii cu bună stare. Domnul Shery a păstrat-o cu toate mofturile Athenalsei şi era poate singura voie pe care bunul tată nu i-a satisfăcut-o.

— Haide, mamă! zise Athenaâs potrivindu-şi agrafa de aur a cordonului. N-ai mai terminat cu răţuştele? Nici nu te-ai îmbrăcat… Când o să mai plecăm?

— Răbdare, mititico! răspunse mama. Am destulă vreme să mă îmbrac. Nu-mi trebuie atât cât îţi trebuie ţie, fata mea. Nu mai sunt tânără, cu toate că pe atunci n-aveam nici timpul, nici putinţa să mă gătesc. Hei, nu-mi petreceam două ceasuri dinaintea oglinzii!

— Mamă, îmi faci mustrări? zise fata morocănoasă.

— Nu, draga mamei. Petreci, fă-te frumoasă; tu ai avere; bucură-te de munca părinţilor tăi. Noi suntem prea bătrâni, să mai putem petrece… Şi-apoi când te-ai deprins ca mine, nu te mai schimbi. Aş putea prea bine să pun o slugă să facă treaba, dar nu sunt liniştită până nu orânduiesc cu mâna mea. Tu, însă, fii cucoană, fiica mea, pentru asta ai fost crescută. Tatăl tău o vrea. Tu nu eşti de nasul unui căruţaş; bărbatul care te-o lua, trebuie să-ţi găsească mâna albă şi moale.

Doamna Shery îşi şterse mâinile şi aruncă o privire plină de înţelesuri tânărului ce sta pe canapea. Acesta tăcu ca şi când n-ar fi băgat de seamă, iar moş Shery care picotea dus pe gânduri, ridică ochii către el, privindu-l cu mândrie. Benedict îşi schimbă însă locul şi se adresă doamnei Shery:

— Pot să pregătesc trăsura, mătuşica?

— Da, dragul meu, dacă vrei.

Nepotul se pregătea tocmai să iasă când se ivi în uşă o a cincea persoană, care după aer şi îmbrăcăminte se vedea că nu face parte din familia fermei.

II

Era o femeie micuţă şi fină care nu părea să aibă mai mult de douăzeci şi cinci de ani, judecând-o de la prima vedere; privind-o de aproape îi puteai da fără teamă că te înşeli, treizeci.

Mijlocul subţire şi svelt avea încă graţia tinereţii; dar chipul, altădată frumos, purta urme de suferinţă şi griji.

Imbrăcămintea, părul lipit pe tâmple şi aerul ei calm dovedeau că nu avea de gmd să meargă la serbare; totuşi de la pantofiorii micuţi şi până la gâtul alb era mai multă distincţie decât în toate podoabele Athenaisei. Dar aceea la a cărei venire toţi s-au ridicat în picioare, nu avea alt nume la fermă decât domnişoara Luiza.

Intinse mâna doamnei Shery, sărută pe Athenaâs şi zâmbi prietenos tânărului.

— Domnişoara s-a plimbat departe în dimineaţa asta? întrebă moş Shery.

— Exact. Ghiceşte, până unde am avut curajul să nmerg? răspunse fata aşezânduse familiar alături.

— Doar nu ai ajuns până la Castel? zise nepotul însufleţit deodată.

— Chiar până, acolo, Benedict, răspunse ea.

— Ce imprudenţă!, exclamă Athenaâs intrigată.

— De ce? răspunse Luiza. Doar mi-ai spus că toate slugile au fost înlocuite în afară de doica cea bătrână care, dacă. M-ar fi întâlnit, nu mă

trăda.

— Dar ai fi putut s-o întâlneşti pe doamna.

— La şase dimineaţa? Doamna stă in pat până la ora prânzului.

— Se pare că te-ai sculat în zori, zise Benedict. Mi s-a părut într-adevăr că aud deschizându-se poarta grădinii.

— Dar domnişoara? întrebă doamna Shery. Se zice că e foarte harnică şi se scoală devreme. Dacă o întâlneai?

— Ah! Cât aş fi dorit-o! exclamă Luiza cu căldură. Nu o să am odihnă până nu îi voi vedea chipul şi nu îi voi auzi glasul. Dumneata o cunoşti, Athenaâs. Spune-ini iar că e bună, frumoasă şi că seamănă tatălui ei.

— E cineva aici căreia-i seamănă mai mult şi asta înseamnă că-i bună, şi frumoasă, zise fata privind-o.

Chipul lui Benedict se lumină şi-şi învălui logodnica cu o privire plină de recunoştinţă.

— Ascultă — spuse Athenaâs — dacă vrei s-o vezi pe domnişoara Valentina, vino cu noi la serbare. Stai ascunsă la vară-mea Simona şi de acolo o vei vedea desigur. Mi-a promis că vine neapărat.

— Drăguţa mea, mi-e cu neputinţă s-o fac, răspunse Luiza. Înainte de a coborî din caretă. Voi fi recunoscută. Şi apoi nu vreau să văd decât o singură fiinţă din familia aceasta. Celelalte mi-ar strica plăcerea… Dar am vorbit destul de mine, Athenaâs. Să vorbim puţin şi de tine. Mi se pare că iei vederile tuturor cu atâta belşug de frăgezime şi frumuseţe!

Fata se îmbujora şi-şi sărută prietena cu o dragoste ce trăda bucuria naivă de a se şti admirată.

— Mă duc să-mi iau pălăria, zise ea, şi-mi vei ajuta s-o pun.

Urcă în fugă scara mică de lemn ce ducea în cămăruţa ei.

Intre timp doamna Shery ieşi să-şi schimbe rochia, iar bătrânul luă o furcă şi pleca să dea ultimele porunci, argaţilor.

Benedict rămase cu Luiza.

Apropiindu-se, îi zise aproape în şoaptă:

— Dumneata o strici pe Athenaiâs la fel ca şi ceilalţi! Eşti singura de aici, care ar avea dreptul să-i facă observaţii şi nu îndrăzneşti.

— Dar ce ai împotriva bietei copile? răspunse Luiza mirată. O, Benedict eşti foarte pretenţios!

— Iată ce-mi spun toţi. Şi d-ta domnişoară care ar trebui să înţelegi cât sufăr de pe urma caracterului acestei fiinţe şi a ridicolului care o înconjoară!

— Ridicol, repetă Luiza. Bine, dar dumneata nu eşti îndrăgostit de dânsa?

Benedict răspunse după o clipă de tăcere şi tulburare:

— Trebuie să recunoşti că toaleta ei de azi este prea ţipătoare. Să te duci să dansezi în praf şi în soare cu o rochie de bal, cu pantofi de mătase şi cu pene de struţ… Pe lângâ faptul că găteala nu e la locul ei, dar o găsesc şi fără pic de gust. La vârsta ei, simplitatea prinde mai mult decât orice.

— A cui e vina că a fost crescută aşa? Pentru ce te ocupi de lucruri mărunte? Caută mai bine să-i câştigi inima, să pui stăpânire pe spiritul ei şi atunci dorinţele d-tale vor fi legi pentru dânsa. Dumneata nu faci altceva decât s-o necăjeşti, — pe ea care e atât de răsfăţată în familie! Gândeşte-te cât de simţitoare îi va fi inima.

— Inima!, Inima! Fără îndoială că are una, dar mintea îi e atât de mărginită! Bunătatea ei e înnăscută, e vegetală ca a legumelor, care cresc fără să ştie cum şi de ce. Cât de neplăcute-mi sunt mofturile ei! Şi va trebui s-o plimb la braţ sub ochii tuturor proştilor. Ce plictiseală! Aş vrea să mă văd înapoi!

— Ce fire ciudată! Ştii că nu te înţeleg, Benedict? Altul în locul d-tale ar fi mândru să se arate în lume cu cea mai frumoasă şi mai bogată moştenitoare din partea locului, să deştepte invidia zecilor de rivali care ar fi fericiţi să poarte numele de logodnici. O condamni pentru vanitatea ei şi a părinţilor, de care d-ta mai puţin ca oricine ai dreptul să te plângi.

— Ştiu, răspunse el. Ştiu tot ce vrei să-mi spui. Nu-mi datorau nimic şi mi-au dat totul. M-au luat pe mine, fiul fratelui lor, al unui ţăran ca şi ei, dar fără nicio avere, pe mine orfanul, străin! M-au adoptat, m-au făcut fiul lor, şi în loc să mă pună la plug m-au trimis la Paris să învăţ. M-au schimbat în burghez, în student, şi m-au destinat fiicei lor bogate, vanitoase şi mândre. O, fără îndoială, m-au iubit mult, dar în dragostea lor s-au înşelat amarnic. Tot binele pe care ar fi vrut să mi-l facă s-a transformat în rău. Blestemată să fie năzuinţa de a vroi să ajungi mai sus decât îţi este îngăduit.

Benedict bătu din picior. Luiza îl privi cu un aer trist.

— Aceasta-i dizertaţia pe care o ţineai ieri pe când te întorceai de la vânătoare cu tânărul nobil şi mărginit care vroia să stăvilească năzuinţele celor de jos, oprindu-i de la învăţătură? Câte lucruri frumoase ai găsit să spui pentru a contribui la împrăştierea luminii în popor? Benedict, felul d-tale schimbător mă întristează. Mă tem că este deasupra educaţiei pe care ai căpătat-o, sau dedesubtul ei, ceea ce ar fi o nenorocire la fel de mare.

— Luiza! Luiza! zise Benedict cu vocea sugrumată, prinzându-i mâinile.

O privi cu ochii umezi. Ea îşi întoarse privirile nemulţumită.

Benedict se plimbă nemulţumit prin cameră, apoi zise:

— Eşti prea indulgentă. Ai trăit mai mult decât mine şi totuşi mi se pare că, eşti mai tânără. Ai experienţa sentimentelor d-tale, dar n-ai studiat sufletele altora, nu cunoşti toată micimea lor. Ah, domnişoară, eşti o călăuză îngăduitoare şi primejdioasă!

— Ce reproşuri ciudate! Am spus dintotdeauna că nu pot călăuzi pe nimeni, că şi eu însumi am nevoie să fiu îndrumată în viaţă,. Spui că îmi lipseşte experienţa? Iată un lucru de care mă plâng.

Două lacrimi se prelinseră de-a lungul obrajilor Luizei. Fu un moment tăcere. Benedict se apropie mişcat. Luiza reluă cuvântul încercând să-şi ascundă tristeţea.

— Da, ai dreptate, am trăit prea mult în mine ca să pot vedea defectele altora. Am pierdut prea mult timp suferind, mi-am întrebuinţat viaţa în chip greşit.

Luiza îşi dete seama că Benedict plângea. Spre a-l face să uite cele spuse, îi arătă curtea, rugându-l să-i ajute unchiului la înhămat. Benedict nu-i înţelese îndemnul.

— Luiza!. Exclamă el.

Apoi repetă cu voce mai domoală:

— Luiza! Ce nume frumos, ce simplu şi ce dulce! Şi îl porţi d-ta, pe când vara mea căreia i-ar şedea tot atât de bine să păzească vacile şi oile se numeşte Athenaâs! Am o altă vară, anume Zoraida care şi-a botezat odrasla Adhemar. Nobilii au dreptate să dispreţuiască ridicolul din noi: e de nesuferit, nu-i aşa? Iată. Vârtelniţa, vârtelniţa mătuşii, care-i toarce lâna, căci la asta nu se pricepe Athenaâs. O, nu, ea ar pierde din prestigiu dacă ar atinge un fus şi i s-ar părea că se coboară de unde s-a ridicat dacă ar produce un lucru folositor. Nu, nu ştie să brodeze, nu ştie să cânte din chitară, să boiască flori, dar d-ta ştii să teşi, domnişoară, d-ta născută în belşug eşti modestă, umilă, muncitoare. Aud paşi sus. E ea; s-a uitat desigur în oglindă.

— Benedict, du-te de-ţi ia pălăria, strigă Athenaâs din capul scării.

— Du-te! zise Luiza pe şoptite, văzând că tânărul nu se mişcă.

— Afurisită fie serbarea asta! Mă duc, dar mă întorc îndată. Domnişoară Luiza, vei fi aici?

— Nu domnule, nu voi fi! răspunse ea pe un ton rece. Benedict roşi până peste urechi. Se pregătea să iasă, când intră doamna Shery într-o toaletă mai puţin somptuoasă ca a fiicei sale, dar care îi scotea mai mult în evidenţă chipul bătut de soare şi înăsprit de vânt.

Athenaâs îşi petrecu un sfert de ceas, potrivindu-şi rochia în caretă şi reproşând mamei sale că-i boţeşte dantelele de la mâneci. Moş Shery îşi puse pălăria pe genunchi, ca să n-o expună zvâcniturilor trăsurii.

Benedict se aşeză pe perna scăunaşului şi pe când lua hăţurile în mâini, îndrăzni să mai arunce o privire către Luiza. Dar ea răspunse cu o privire atât de rece şi de severă că el îşi plecă ochii, şi muşcându-şi buzele, dădu bice calului.

Mignon porni în galop săltând trăsura şi punând la grea încercare pălăriile celor două doamne precum şi dispoziţia Athenaâsei.

III

Dar la câţiva paşi, gloaba care era foarte puţin pregătită pentru o cursă mai lungă, îşi încetini mersul; indispoziţia lui Benedict începu să dispară şi-l cuprinseră părerile de rău. Se aflau pe o potecă atât de îngustă, încât trăsura atingea ramurile copacilor plantaţi de o parte şi de alta. Athenaâs avu timpul să-sji culeagă un buchet de pinişori, trecându-şi mâna înmănuşată prin ferestruica trăsurii. Drumul oferea o privelişte minunată şi în tăcerea ce plana nu se auzi decât cântecul mierlelor. Benedict lăsă hăţurile în voie şi căzu pe gânduri.

Avea o fire ciudată, iar cunoscuţii îl considerau ca trăsnit. Cei mai mulţi nu puteau să-l sufere căci îl socoteau incapabil de ceva bun; numai soţii Shery aveau încredere în el şi îl ţinură în şcoli.

Totuşi la douăzeci şi doi de ani Benedict nu-şi făcuse încă ceea ce se numeşte o educaţie solidă. La Paris el se simţi îndrăgostit de artele frumoase, dar nu-şi alese nicio specialitate şi se simţi dezgustat de toate atunci când alţii culegeau roadele muncii lor.

Pentru el dragostea de învăţătură înceta acolo unde începea necesitatea muncii. Văzându-l lenevind, fiecare se întreba: „La ce e bun?”. Se ştia că vara lui fusese destinată să-i fie soţie şi asta era singura explicaţie pentru care soţii Shery făcuseră atâtea cheltuieli.

Bătrânii aceştia care iubeau pe toţi deopotrivă îi pierdură. Educaţia dată fu o nenorocire şi pentru unul şi pentru altul.

Athenaâs, moale ca o bucăţică de ceară, a deprins într-un pension din Orleans toate defectele unei tinere provinciale: vanitatea, ambiţia, invidia.

Totuşi bunătatea inimii o moştenise de la mama sa, neputându-i fi înăbuşită de aceste defecte. Astfel se mai putea spera ceva de la dânsa în viitor. La Benedict răul era mai mare. Sentimentele lui generoase se schimbară prin educaţie într-o nervozitate dureroasă şi febrilă.

Firea-i înflăcărată, sufletul impresionabil, aveau nevoie de idei calmante. Poate că întrebuinţat la munca câmpului i-ar fi fost de mai mult folos.

Lumina culturii care a dezvoltat unele însuşiri, a stricat altora.

Shery şi femeia lui nu puteau să înţeleagă această nenorocire. Pentru ei fericirea consta în aceea că-i vor da băiatului ferma, o nevastă frumoasă şi o dotă de două sute de mii de franci, deajuns pentru începutul unei gospodării.

Dar pe Benedict banii îl lăsau rece. Cu totul alte daruri îl stăpâneau.

Plictiseala, acest rău teribil, care a cuprins generaţia actuală, a ofilit şi floarea tinereţii lui Benedict, făcându-l să-şi piardă caracteristica cea mai preţioasă: nădejdea.

La Paris, singurătatea vieţii de student l-a dezgustat, camera micuţă în care trebuia să trăiască i-a atins sănătatea. Rudele s-au grăbit să-l recheme la vatră şi în câteva zile obrajii lui îşi recăpătară paloarea sănătăţii. Numai sufletul i-a rămas bolnav. Poezia câmpurilor deşteptă într-însul dorinţi necunoscute. Viaţa de familie deveni o povară.

Athenais îl lăsa foarte rece. Era mult mai prejos de visurile lui şi gândul că va trebui să se obişnuiască cu obiceiurile de rând ale familiei îl chinuia. Inima îi era plină de recunoştinţă faţă de ei, dar nu se putea împotrivi unei ironii care i se ivea pe buze la vederea defectelor care fac pe cei ajunşi atât de ridicoli.

Domnul şi doamna Shery care erau în acelaşi timp generoşi şi despotici cu slugile lor, dădea acestora Duminica cel mai bun vin, dar le scoteau prin nas poşirca din timpul săptămânii. Ingăduiau fiicei lor cumpărarea unui pian, a unei toalete scumpe şi îi reproşau un lucru de nimic acuzând-o că e risipitoare. În casă căutau să pară nevoiaşi pentru a face pe argaţi să lucreze cu râvnă, iar afară ar fi privit ca o insultă neîncrederea ce ar fi avut-o cineva pentru buna lor stare. Astfel, buni şi darnici, izbutiră să-şi facă duşmani din vecinii, care erau mai proşti şi mai seci decât ei.

Iată lipsurile pe care nu le poate îndura Benedict. Tinereţea e mai îngăduitoare cu batranetea decât e aceasta faţă de cea dintâi.

Totuşi în mijlocul acestor neplăceri, ceva confuz şi vag venea să-i dea noi speranţe în viaţă.

Luiza, doamna sau domnişoara, căci i se zicea şi într-un fel şi-n altul, venise de vreo trei săptămâni în Grangeneuve.

La început deosebirea de vârste făcea legătura dintre ei potolită şi inofensivă. Gusturile, educaţia, simpatiile lor comune, făcură să se nască între ei simţământul prieteniei, Luiza având asupra lui superioritatea vârstei, a suferinţelor.

Dar frumuseţea acestei legături fu de scurtă durată. Benedict începu să exagereze sentimentele ce le avea pentru dânsa şi la un moment dat se crezu îndrăgostit. Fu o greşeală care dură o zi. Luiza ştiu să calmeze entuziasmul tânărului sentimental printr-o rezervă care-l făcu să-şi dea seama că nu venise încă pentru el ceasul iubirii.

Intâi o acuză de trufie şi lipsă de simţire, dar treptat se convinsese că experienţa o învăţase să se ferească de pasiuni şi îşi dădu seama că Luiza era o femeie demnă de tot respectul.

Emoţia pe care o încercase de dimineaţă, fu ultima lui încercare de răzvrătire. Acum, pierdut în gânduri, regreta uşurinţa manifestată. Doamna Shery rupse tăcerea printr-o observaţie oarecare:

— Athenais, o să-ţi murdăreşti mănuşile cu florile. Gândeşte-te că doamna spunea deunăzi: „Judecind numai după mâini şi picioare îţi dai seama dacă cineva e de rând sau nu”. Nu putem însă crede că. E vorba de noi.

— Eu cred că o spunea într-adins pentru noi. O cunoşti foarte puţin pe doamna Raimbault dacă îţi închipui că ocoleşte să ne ia în râs.

— In râs? răspunse înăcrită d-na Shery. Aş vrea s-o văd şi pe asta. Crezi că aş suferi?

— Trebuie să ne aşteptăm la orice atâta vreme cât vom fi fermieri, zise Athenaâs. Fermieri! Când avem o proprietate tot atât de frumoasă, ca a doamnei contese. Tată, n-o să-ţi dau pace până n-ai să laşi încolo ferma asta în care mă simt rău.

Moş Shery clătină din cap.

— O mie de taleri pe an nu sunt de lepădat.

— Ar trebui să câştigăm mai puţin, dar să fim liberi, să ne bucurăm de bogăţia noastră, scăpând de sub stăpânirea acestei doamne mândre şi poruncitoare.

— Ei, zise doamna Shery, nu prea avem des treburi cu ea; de când cu nenorocirea, nu vine decât din cinci în cinci ani pe aici, iar acum n-ar fi venit, desigur, dacă n-ar fi fost nunta domnişoarei care va căpăta cu

siguranţă şi castelul şi ferma de zestre. Atunci vom avea o stăpână blândă.: pe domnişoara Valentina!

— Adevărat, Valentina e bună, zise Athenais, fericită că poate vorbi în termeni atât de familiari de cineva sus-pus. Ea nu e mândră şi nu uită că ne-am jucat împreună în copilărie. Ştie că singura deosebire între noi sunt banii şi că ai noştri sunt tot atât de onorabili ca şi ai ei.

— Cel puţin — zise doamna Shery — deşi ea îi are prin naştere şi noi prin munca noastră. Dar, în sfârşit, n-am să-i fac vreun reproş. E bună şi frumoasă. Tu ai văzut-o, Benedict?

— Nu, mătuşico!

— Eu sunt legată de această, familie, reluă ea. Tatăl ei era atât de bun… Iată un om, mândru ca un general! Şi frumos! Juca cu mine la toate serbările, iar doamna nu vedea asta cu ochi aşa de buni.

— Nici eu! mormăi moş Shery.

— Dumnealui are întotdeauna ceva de zis. Vreau să spun că în afară de doamna, care e îngânfată, familia e foarte cumsecade. Există o femeie mai bună ca bunica?

— Ah, ea e cea mai bună. Are întotdeauna un cuvânt bun pe buze. Nu-ţi zice decât: sufleţelule, drăguţa mea, frumuşico…

— Şi asta place întotdeauna, zise Benedict cu un zâmbet. Haide, haide, lasă ferma care plăteşte toate belelele.

— Nu e de lepădat! adăugă Shery. Spune-i tu, băiatule, pe tine te ascultă.

— Nu, nu, n-ascult pe nimeni, strigă fata. Nu te voi lăsa până nu dai încolo ferma. Contractul expiră peste şase luni; să nu-l mai înnoieşti.

— Dar eu ce am să fac? Nu pot să-mi trec vremea ca tine cântând şi citind. Va trebui să-mi tai braţele. Urâtul o să mă doboare.

— Dar ai afacerile tale de care să te îngrijeşti.

— Ele merg foarte bine, iar eu am să mor de urât. Şi apoi unde vom locui?

— Facem o casă nouă şi o proiectăm după gustul nostru. Las pe mine! Să vezi ce bine mă pricep!

— Te pricepi numai să cheltuieşti, zise tatăl. Athenais se întunecă;

— La urma urmei, faceţi cum vreţi. O să vă pară rău că nu m-aţi ascultat, dar va fi prea târziu.

— Ce vrei să zici? întrebă Benedict.

— Vreau să zic că doamna va afla că persoana pe care o găzduim de trei săptămâni în casa noastră e Luiza, se va supăra şi va anula contractul. Nu e

mai bine să plecăm mai înainte de a fi goniţi?. Soţii Shery rămaseră tăcuţi.

— Va să zică faci mustrări părinţilor d-tale că au primit-o pe Luiza? răspunse Benedict.

Athenais îl privi surprinsă apoi deveni palidă şi ochii i se umplură de lacrimi. Benedict o înţelese şi-i strânse mâna.

— Ah, e grozav, — zise ea cu vocea întreruptă — să apreciezi astfel vorbele mele! Eu care o iubesc pe Luiza ca pe o soră!

— Haide, haide, e o neînţelegere, zise moş Shery. Sărutaţi-vă şi isprăviţi.

Benedict işi sărută verişoara ai cărei obraji se îmbujorară.

— Haide fetiţo, ştergeţi lacrimile, interveni doamna Shery, uite că am ajuns. Nu poţi să te arăţi în lume cu ochii roşii. Iată, eşti aşteptată.

Intr-adevăr se auzeau sunete de fanfare, iar tinerii ocupau uliţa aşteptând fetele pentru a le pofti la joc.

IV

Aceştia erau tineri de o searnă cu Benedict, care avea ascendent asupra lor graţie educaţiei pe care o căpătase. Unii din ei năzuiau la mâna Athenaisei.

— Bravo! strigă unul urcat pe o movilă, pentru a vedea mai bine pe cei ce vin. Iată d-ra Shery, frumoasa Văii-Negre!

— Uşurel Simoneau! E a mea! îi fac curte de mai bine de un an.

Acel care vorbea astfel era un flăcău înalt şi chipeş cu părul negru şi obrajii bronzaţi, fiul celui mai bogat negustor de vite al ţinutului.

— Foarte bine, Pierre Blutty, dar vezi că viitorul ginere e cu ea.

— Cum viitorul ginere? izbucniră câţiva.

— Fără îndoială, vărul ei Benedict.

— Ah, Benedict, guralivul, savantul!

— Moş Shery are să-i dea destui gologani ca să-şl poată face un rost.

— O ia de nevastă?

— Nu-i încă hotărât. Părinţii vor, fata vrea… S-ar putea ca diavolul să aibă ceva împotrivă?

— Nu trebuie să suferiţi atâta, zise Blaise Moret. Vom avea un rival caraghios, care o să-şi dea aere. Să aibă el şi fata şi zestrea cea mai bună?

— Asta n-are să se întâmple cât voi trăi!

— Haide, fraţilor, să facem mofturoasei primirea cuvenită.

Şi zicând asta, Pierre Blutty înainta spre mijlocul drumului oprind calul din mers. Îşi scoase pălăria. Benedict ţinea să-şi repare greşeala faţă de Athenais şi cu toate că rivalii îi erau indiferenţi se gândea să-i întărite puţin.

Se aplecă deci pe marginea trăsurii şi zise:

— Domnilor, vara mea vă mulţumeşte din toată inima, dar trebuie să acceptaţi că primul joc mi-a fost făgăduit mie. V-aţi trezit prea târziu.

Şi fără să aştepte vreun răspuns, dădu bice calului, care porni lăsând în urrnă-i un nor gros de praf. Athenaâs nu se aştepta la atâta fericire. Benedict care şchiopăta de dimineaţă ca să nu danseze, se schimbase cu totul.

Pieptul Athenaisei se umfla de plăcere, căci în afară de mândria de a juca primul dans cu logodnicul ei, ea simţi pentru el o iubire adevărată.

Işi dădea seama de superioritatea educaţiei lui şi cum în dragoste e şi o fărâmă de vanitate, se simţea măgulită că va fi nevasta unuia dintre cei mai instruiţi flăcăi de primprejur. Acum ea străluci de frumuseţe şi frăgezime. Imbrăcămintea care nu plăcuse lui Benedict, lua ochii celor cu gusturi mai de rând; femeile o priviră urât, căci Athenaise fu proclamată regina serbării.

Dar spre seară steaua ei păli alături de aceea mult mai strălucitoare a domnişoarei Valentina de Raimbault.

Auzind acest nume care trecea din gură în gură, şi împins de curiozitate, Benedict urmă ceata admiratorilor care îi aţineau calea. Ca s-o vadă, fu silit să se urce pe soclul unei cruci de piatră la care oamenii ţineau cât se poate de mult. Gestul lui atrase atenţia, mulţimii şi deci şi pe aceea a d-rei de Raimbault pe care o privi nestânjenit. Nu-i plăcu. El îşi crease In gând un chip de spaniolă.

Domnişoara Valentina nu întruchipa idealul său. Era albă, calmă, blondă, fragedă şi de o frumuseţe desăvârşită. N-avea niciunul din defectele pe care Benedict se obişnuise să le vadă la pictorii ce poetizând urâţenia, o fac să apară mai admirabilă ca frumuseţea. Şi apoi d-ra de Raimbault era de o demnitate care impune prea mult ca să poată încânta la prima vedere. Benedict părăsi postul de observaţie. Peste o oră fu adus în faţa d-rei de Raimbault şi prezentat. Unchiul lui vorbea fetei cu pălăria în mână.

Valentina şedea pe iarbă alături de mama ei, contesa şi marchiza de Raibault, bunica ei. Benedict nu cunoştea pe niciuna, dar auzise vorbindu-se atâta la fermă, îneât se aştepta la salutul rece al uneia şi prietenos al celeilalte.

Simţea că bătrâna vrea să rupă tăcerea apăsătoare, dar în această primire el descoperea un rest de protecţie feudală.

— Cum, ăsta e Benedict? Mormolocul pe care l-am văzut la sinul mamei? Bună-ziua, băiatule! Imi pare bine că te văd. Semeni grozav de mult mamei tale. Ştii că suntem cunoştinţe vechi? Tu eşti finul bietului meu

fiu, generalul care a murit la Waterloo. Eu ţi-am dat prima sabie, dar tu nu-ţi mai aduci aminte. Cât e de atunci? Trebuie să ai cel puţin optsprezece ani?

— Am douăzeci şi doi, doamnă! răspunse Benedict.

— Scumpe doamne! strigă marchiza. Douăzeci şi doi de ani! Cum trece vremea! Te credeam de o vârstă cu nepoţica mea. Ia uită-te la ea. Valentina, spune bună ziua domnului Benedict! e nepotul bunului Shery şi logodnicul bunei tale prietene, Athenaâs. Vorbeşte-i, draga mea.

Cuvintele ei puteau fi traduse astfel: „Imită-mi gestul, moştenitoare a numelui meu; fii democrată".

Dar expresia fetei era atât de dulce şi de senină, vocea atât de unduioasă, încit Benedict plecă ochii şi roşi ca o fată.

— Ah, domnule, zise ea, ceea ce pot să vă spun mai sincer e că iubesc pe Athenais ca pe o soră; de aceea te rog fii bun şi trimite-o la mine. O caut de mult. Vreau s-o sărut.

Benedict se înclină adânc şi reveni îndată cu vara lui. Athenaâs se preumblă la braţul nobilei fiice a contelui de Raimbault. Cu toate că se silea s-ascundă, i se citea pe faţă orgoliul de a avea o asemenea prietenă. Fu anunţată hora. Athenaâs făgăduise că va juca cu tânărul care o întâmpinase la venire; ea rugă pe Valentina să-i fie vis-â-vis.

— Voi aştepta să fiu invitată, răspunse aceasta surăzând.

— Ei, Benedict, invit-o pe d-ra, zise Athenaâs. Benedict cercetă cu privirea chipul Valentinei şi văzu în trăsăturile ei că se învoieşte.

Făcu un pas înainte dar în momentul acela contesa puse mâna pe braţul fiicei sale şi zise cu glas destul de tare ca să poată fi auzită de Benedict:

— Fiica mea, te opresc să joci cu altcineva afară de d-nul de Lausac.

Benedict observă pe omul tânăr, chipeş la faţă al cărui nume îl mai auzise. Era logodnicul d-rei de Raimbault.

Inţelese motivul temerii exprimate de contesă. La aceste serbări era obiceiul ca primul dansator să-şi sărute partenera. Domnul de Lausac, prea bine crescut ca să-şi sărute logodnica în public, se va mulţumi să-i sărute doar mâna. Contele încercă să danseze făcând câţiva paşi încoace şi încolo, dar văzând că nu reuşeşte, se adresă Valentinei:

— Mi-am făcut datoria. M-am instalat aici ca să-i fac placul mamei d-tale, dar nu vreau să-ţi fiu piedică… Aveai un dansator adineauri; permite-mi să-i cedez drepturile mele.

Şi întorcându-se către Benedict:

— Vreţi să mă înlocuiţi? zise el cu multă politeţe. Desigur, vă veţi achita mai bine decât mine.

Şi cum Benedict se codea să primească, zise:

— Haide, domnule, vei fi destul de răsplătit pentru acest serviciu. Cred că trebuie să-mi fii destul de recunoscător.

Benedict nu se lăsă rugat a doua oară, şi atinse tremurător mâna delicată a Valentinei. Contesa era mulţumită de felul diplomatic în care ginerele ştiuse să aranjeze lucrurile, dar în acelaşi moment muzicantul şiret şi spontan se opri din cantat şi dădu tonul sărutării de datină.

Era rândul noului dansator să-şi sărute dansatoarea. Benedict deveni palid şi-şi pierdu cumpătul. Moş Shery, văzând ochii d-nei contese, rugă pe muzicant să-şi urmeze cântecul, dar acesta se încăpăţână în mijlocul uralelor mulţimii. Dansatorii îşi pierd răbdarea. Doamna de Raimbault se pregăteşte să-şi ia fiica şi să plece, dar domnul ele Lausac, om de lume şi înzestrat cu mult tact, simte ridicolul scenei, se apropie de Benedict şi-i spune cu un aer oleacă persiflant:

— Ei bine, domnule, va trebui din nou să te îndemn? Ia-ţi dreptul cuvenit.

Benedict îşi apăsă buzele tremurânde pe obrajii catifelaţi ai tinerei contese. Un simţământ de plăcere şi mândrie îl cuprinse, când văzu că Valentina râdea din toată inima. Işi aminti că roşise, dar n-a râs când Domnul de Lausac îi sărutase mâna.

Işi zise că ea iubea poate pe bărbatul acela frumos, şi nu mai simţi nicio plăcere să danseze cu dânsa. D-ra Athenaâs avea mai mult succes. Frumuseţea ei era dintre acelea care plac dintr-odată. Era aproape purtată în triumf de cei ce-o adorau. Benedict o urmări câtva timp prin bal, apoi nemulţumit de a o vedea îndepărtându-se de mama ei şi amesteeându-se într-un roi de tineri, încercă să-i arate prin semne că depăşeşte măsura. Athenaâs nu înţelese, nu voia să înţeleagă.

Benedict se indispuse, ridică din umeri şi părăsi serbarea. Găsi la primul han pe argatul şi pe unchiul său şi îi rugă să însoţească pe femei la întoarcere. Apoi îşi urmă drumul singur în noapte.

V

După ce mulţumi lui Benedict printr-o înclinare graţioasă a capului, Valentina părăsi jocul urmind pe mama sa care, se vedea bine, era morocănoasă. Domnul de Lausac se simţea vinovat şi vroind să-şi scutească

logodnica de mustrările mamei, îi luă braţul şi urmă pe d-na de Raimbault la o mică distanţă.

Aceasta se întreţinea cu marchiza pe când se îndrepta spre trăsură.

Valentina era mişcată de atenţia delicată şi discretă ce i-o arăta D-l de Lausac şi sinceritatea simţămintelor ei deveni tot mai mare.

Doamna contesă intrigată că nu avea cu cine să se certe, îşi descarcă necazul pe bătrână.

O luară pe un drum anevoios şi plin de colb. Bătrâna se împiedica la tot pasul şi îşi căuta un sprijin la braţul contesei.

— Iată o serbare frumoasă, încântătoare! izbucni contesa. D-ta ai vrut-o! D-tale îţi place mulţimea; eu o dispreţuiesc. Te-ai distrat bine? Minunează-te de frumuseţile câmpului. Iţi place căldura asta?

— Da, da, cu toate că am optzeci de ani, zise bătrâna.

— Eu nu-i am şi mă înăbuş. Praful ăsta, pietrele, ce graţioase sunt!

— Dar e vina mea dacă drumul e rău, dacă e cald, dacă eşti indispusă!

— Indispusă! D-ta nu eşti niciodată indispusă. Nu te ocupi cu nimic, laşi familia d-tale să facă tot ce vrea. Deasemenea şi florile pe care le-aţi semănat au dat singure roade, şi încă roade prea timpurii.

— Doamne, zise marchiza cu amărăciune, eşti crudă la mânie, — asta o ştiu.

— D-ta numeşti cruzime demnitatea unei mame jignite?

— Şi cine te-a jignit oare?

— Mă mai întrebi când toată mulţimea a bătut din palme, când fiica mea era sărutată contra voinţei mele de un ţăran? Mâine vor zice: „I-am făcut o farsă d-nei de Raimbault!”.

— Ce exagerare! Fiica d-tale a fost sărutată în prezenţa a trei mii de oameni. Ce crimă! Pe timpul meu şi al d-tale nu se făcea aşa, îţi garantez, dar nici mai bine. Şi-apoi băiatul nu e un bădăran.

— Cu atât mai rău, d-nă. E un bădăran îmbogăţit.

— Vorbeşte mai încet. Dacă ne aude cineva?

— O, d-ta te temi întotdeauna. Voi vorbi mai încet. Te rog să te amesteci cât mai puţin în educaţia Valentinei. Nu uita rezultatul nefast al educaţiei celeilalte.

— Mereu, mereu, zise bătrâna, frângându-şi mâinile cu spaimă, îmi aminteşti nenorocirea asta? Lasă-mă să mor în pace, doamnă. Am optzeci de ani!

— Toată lumea ar vrea să aibă vârsta asta. Oricât de bătrână şi inofensivă vrei să pari, exerciţi asupra casei şi fiicei mele o putere destul de mare. Indepărteaz-o pe Valentina de funestul exemplu, a cărei amintire nu s-a şters încă din mintea ei.

— Nu e niciun pericol. E în ajun de a se mărita. Greşelile, dacă le are, privesc numai pe bărbatul ei. Datoria noastră e terminată.

— Da, doamnă, ştiu că raţionaţi, dar nu-mi voi pierde vremea discutându-vă principiile. Aveţi grijă ca amintirea aceleia ce ne-a pătat numele să se şteargă cu totul.

— Aceea de care vorbiţi e nepoata mea, fiica legitimă a unicului meu fiu şi singura soră a Valentinei. Iată titlurile care mă vor face s-o plâng întotdeauna în loc să o detest. N-a fost îndeajuns pedepsită de severitatea d-tale! Ura d-tale o va urmări toată viaţa în exilul şi în mizeria ei. De ce îmi sângerezi rana?

— Doamnă, nepoata d-tale nu e atât de departe pe cât o crezi.

— Dumnezeule mare, strigă bătrâna tresărind. Ce vrei să spui? Explică-te! Copila mea, biata mea copilă, unde e? Spune-mi te rog.

Doamna de Raimbault care spunea lucruri false pentru a afla pe cele adevărate, *fu* mulţumită de sinceritatea tonului bătrânei.

— O vei şti, doamnă, răspunse ea, dar nu mai înainte ca mine. Jur că voi descoperi ascunzişul ei şi o voi face să iasă de acolo. Ştergeţi lacrimile, ai noştri se apropie.

Valentina urcă în trăsură pentru a-şi pune pelerina, încalecă apoi ajutată de D-l de Lausac, iar celelalte doamne luară loc în caleaşca. În clipa următoare se întâmplă însă ceva neprevăzut. Calul d-lui Lausac căzu la pământ şi nu se mai putu ridica. Fie din cauza căldurii, fie din cauza însemnatei cantităţi de apă ce băuse, calul nu se mai putu urni şi trebui lăsat la han. D-l de Lausac se urcă în trăsură,

— Ei bine, strigă contesa, Valentina va merge singură călare?

— De ce nu? răspunse contele de Lausac, dorind să scutească pe Valentina de cearta cu mama ei care era nervoasă; domnişoara va galopa alături de trăsură, astfel că vom sta foarte bine de vorbă.

— Dar e cu neputinţă, zise contesa, asupra căreia D-l de Lausac exercita o influenţă mare.

— Toate sunt cu putinţă în ţara asta în care n-are cine să judece ce e bine şi ce e rău. Vom intra în Valea Neagră unde nu vom întâlni nici măcar o pisică.

Trăsura se înfundă în pădure. Valentina galopa alături; noaptea devenea tot mai deasă.

Pe măsură ce trăsura înaintează, drumul devine tot mai greu. Valentina dă pinteni calului şi o ia puţin înainte.

Vremea e minunată, luna luminează, făcând să sclipească în iarbă licuricii. Aerul e călduţ. Copila fusese crescută pe rând de mama ei mindră, de sora, de bunica şi de sfintele de la mânăstire. Se formase singură aşa cum era, propunându-şi să nu fie pasionata ca sora ei, ambiţioasă ca mama şi mândră ca bunica. Avea un sentiment curat şi sincer pentru D-l de Lausac, singurul care o înţelegea şi-o respecta. Singura pasiune romantică era dragostea aproape exaltată pe care o simţea pentru sora ei, o soră imaginară despre care auzise mai deunăzi şoptindu-se mamei sale că s-ar afla prin apropiere. Acesta era singurul incident din viaţa Valentinei.

Urmându-şi firiul gândurilor, ea se îndepărtase într-atât, încât nu mai auzea huruitul roţilor trăsurii. Intoarse calul, dar nu mai recunoscu drumul pe care venise de dimineaţă. Se lăsă în voia animalului care o luă la stânga şi Valentinei i se păru că recunoaşte un arbore pe care-l mai văzuse în treacăt. În clipa următoare văzu că se înşelase. Opri calul în loc şi aşteptă, — doar va auzi zgomotul roţilor trăsurii.

VI

Deodată Valentina, auzi un sunet surd, care se prelungea şi semăna cu huruitul roţilor unei trăsuri…

Părăsi drumul şi o luă în direcţia de unde venea zgomotul.

Işi dădea perfect seama că greşise drumul şi se hotărî să coboare de pe cal spre a cere lămuriri la vreo moară sau vreun han ce s-ar găsi în apropiere.

Se opri în faţa unui hambar părăsit şi fără lumină de unde se auzeau lătrături de câini.

Bătu cu minerul cravaşei în poartă şi nu-i răspunse decat un mârâit prelung. Era o stână, dar cum prin partea locului nu existau nici hoţi, nici lupi, nu se aflau nici păstori prin preajmă.

Valentina îşi urmă drumul. Calul, care parcă împărtăşea deznădejdea stăpânei, începu să umble la pas.

Dar în mijlocul tăcerii se auzi o voce de bărbat ce cânta. Valentina râmase un moment fermecată de frumuseţea cântecului şi dădu drumul hăţurilor. Cântecul încetă pentru o clipă şi fata crezu că visase dar în curând se auzi din nou şi odată cu el şi tropotul unui cal. Valentina merse spre el.

— Cine e acolo? întrebă cineva.

— Valentina de Raimbault, răspunse fata, conştientă de valoarea numelui ce purta.

— D-şoara de Raimbault, singură aici! Dar unde e D-l de Lausac? A căzut cumva de pe cal? A murit?

— Nu, mulţumesc lui Dumnezeu! răspunse Valentina încurcată de vocea aceasta care-i părea cunoscută. Dacă nu mă înşel, d-ta te numeşti Benedict şi ai jucat cu mine.

Benedict tresări. Valentina frământată de agitaţia cursei saâe nocturne, uitase cu desăvârşire povestea cu sărutul. Işi reaminti deabia când Benedict îi răspunse:

— Da, domnişoară, eu sunt Benedict.

— Fă-mi serviciul te rog de a-mi arăta drumul. Povesti apoi cum se rătăcise.

— Sunteţi la o leghe departe de calea cea bună. Ca să ajungeţi acolo, trebuie să treceţi pe la Grangeneuve unde mă opresc eu, aşa că voi avea plăcerea să vă fiu călăuză. Poate că veţi întâlni trăsura in drum.

— Nu cred, răspunse Valentina. Mama mă crede desigur ajunsă înaintea lor la castel şi şi-a văzut de drum.

Valentina se întrista la gândul că mama sa va fi şi mai furioasă de noua întâmplare. Ea fiind inocentă primi oferta lui Benedict cu o lealitate demnă de stimă.

Benedict nu mai era timid în faţa ei căci o găsea fină, dar lipsită de prejudecăţile în care fusese crescută. Simţea că fata aceasta n-ar putea să inspire decât cea mai curată prietenie şi nicidecum dragoste vinovată. După câteva întrebări şi răspunsuri banale, Valentina îl întrebă dacă el era acela care cântase.

Benedict ştia că are un glas frumos şi de aceea simţea o plăcere tainică să cânte în mijlocul naturii.

— Aţi auzit ceva? răspunse el mimând nepăsarea… Eram eu, sau poate broaştele de pe malul lacului. Fata păstră tăcere. Ii plăcuse atât de mult cântecul, încât se temea să spună prea mult sau prea puţin. După o pauză ea întrebă naiv:

— Unde aţi învăţat să cântaţi?

— Dacă aş avea talent aş răspunde că asta nu se învaţă. Am luat câteva lecţii la Paris.

— E frumoasă muzica! răspunse Valentina. Şi de aici discuţia alunecă în jurul artei.

— Văd că sunteţi melomană, zise Benedict, la o observaţie justă a Valentinei.

— N-am învăţat asta ca multe altele în mod superficial. Dar aveam instinctul muzicii foarte dezvoltat şi am învăţat.

— Şi fără îndoială aveţi mult talent.

— Eu? Cânt contradansuri.

— N-aveţi voce?

— Ba da, am cântat odată şi se zicea că am unele aptitudini, dar am renunţat.

— Cum? Cu toată dragostea d-voastră pentru muzică?

— Da, m-am consacrat picturii pentru care nu prea aveam talent şi pe care o iubeam mai puţin.

— Curios!

— Deloc. In vremurile în care trăim, trebuie să ai o specialitate. Peste câţiva ani proprietatea Raimbault poate să fie a statului cum a fost acum o jumătate de veac. Educaţia pe care o căpătăm noi e din cele mai greşite. Învăţăm din toate câte puţin fără să aprofundam nimic. In ziua când ne-am consacra unei îndeletniciri, am fi ridicoli. Suntem crescuţi ca să fim bogaţi. Sărăcia nu intră în socotelile părinţilor noştri. Educaţia pe care o primeau bunicile noastre era mult mai bună. Cel puţin ele ştiau să împletească ciorapi. Noi care învăţăm atât de prost englezeşte, pictura în ulei, acuarelă, ca şi alte zeci de nimicuri, ce ne-am face dacă obiceiurile s-ar schimba? Care din noi s-ar coborî la o ocupaţie mecanică? Singurul lucru ce l-am putea face, ar fi să intrăm fete în casă. De aceea am suprimat din instruirea mea ceea ce n-ar putea să-mi folosească şi am ales numai ce era practic.

— Credeţi dar că pictura va fi mai puţin nefolositoare în viitor?

— Se poate, dar nu e vorba de asta. Muzica împinge o femeie prea mult în lume, o scoate prea mult în evidenţă. Trebuie să devină ori artistă, ori o subalternă căreia i se încredinţează educaţia copiilor. Pictura îi dă mai multă libertate şi satisfacţiile ce ţi le oferă, răsplătesc viaţa retrasă ce o duci. Sper că nu dispreţuiţi profesia ce mi-am ales?… Dar să mergem mai iute. Mama mă aşteaptă desigur.

Benedict fu cuprins de stimă şi admiraţie pentru inteligenţa fetei. Era mândru de încrederea cu care îi împărtăşea gândurile cele mai intime ale ei.

Grăbi pasul. Ferma Grangeneuve se zărea în lumina lunii. El avu o idee. Întinse brusc braţele şi opri calul Valentinei.

— Ce e? întrebă ea. Nu e acesta drumul? Benedict fu câtva timp încurcat. Apoi prinse curaj:

— Domnişoară, zise el, ceea ce am să vă spun mă face să am rezerve, fiindcă nu ştiu cum veţi reacţiona. Vă vorbesc pentru prima oară în viaţa mea, şi nu ştiu dacă voi mai avea vreodată fericirea s-o fac, dacă cee ce voi spune vă va jigni.

Intoarcerea lui solemnă inspiră frică Valentinei.

Se temea de o declaraţie de dragoste. Nu răspunse nimic.

— Văd că vă înspăimânt, domnişoară. Ce e drept nu ştiu să mă exprim aşa ca să mă înţelegeţi din două cuvinte.

Vorbele lui sporeau temerea Valentinei.

— Domnule zise ea, nu cred să aveţi a-mi spune ceva care m-ar putea jigni. Dar fiindcă vă cereţi dinainte iertare, mă tem să nu vă las să comiteţi o stângăcie. Să ne oprim aici. Iată drumul meu; mulţumesc pentru osteneală…

— Trebuia să mă aştept la acest răspuns din partea d-rei Raimbault.

Valentina nu-i răspunse decit printr-un salut rece şi dădu bice calului.

Benedict o privea consternat cum fugea. Se lovi cu mâna peste frunte:

— Sunt un prost, nu a înţeles nimic!

Goni calul şi ajungând în faţa Valentinei îi bară drumul. De teamă ea era cât pe-aci să cadă.

VII

Benedict sări de pe cal.

— Domnişoară, zise el, vă cad în genunchi. Nu vă temeţi de mine. Nu sunt decât un prost, am făcut o introducere care v-a speriat. Vreau să vă vorbesc direct acum. N-iaţi auzit vorbindu-se în ultimul timp de o fiinţă care vă e scumpă?

— Ah! vorbeşte, strigă Valentina, din toată inima.

— Ştiam bine. O iubiţi, o plângeţi, aţi vroi s-o vedeţi şi i-aţi întinde mâna dacă aţi vedea-o.

Valentina nu se mai îndoia de sinceritatea lui Benedict.

— Dacă aţi şti unde se află, zise ea, împreunându-şi mâinile, mi-aţi spune şi Dumnezeu v-ar binecuvânta.

— Voi face poate o greşeală faţă de societate făcându-vă să fiţi o fiică neascultătoare. Şi cu toate acestea o voi face. Prietenia pe care o am faţă de

această persoană şi stima ce o am pentru d-voastră mi-o dictează. Azi dimineaţă ea a făcut patru leghe pe jos, învelită într-o pelerină de ţărancă, spre a vă putea vedea la fereastră sau în grădină. S-a întors fără să reuşească.

— Du-mă la ea, domnule, te rog în numele a tot ce ai mai scump.

— Ei bine, zise Benedict. Nu trebuie să vă arătaţi la fermă, căci mama d-voastră ar afla. Să legăm caii şi să mă urmaţi.

Valentina sări uşor fără să aştepte ca Benedict să-i întindă mâna. Acesta legă caii de nişte arbori apropiaţi. Pe Valentina o cuprinse, instinctiv, teama. Întorcânclu-se spre ea, Benedict exclamă:

— O, ce fericită va fi, nici nu bănuieşte ce fericire o aşteaptă.

Cuvintele lui o liniştiră.

Fură nevoiţi să sară un gard foarte şubred. Benedict se aplecă pentru ca ea să poată sări.

— Aici, Perdreau! Taci! strigă el unui câine care lătra.

Animalul îşi recunoscu stăpânul şi începu să se gudure. Trecură printr-o grădină cu arbori deşi. Valentina înainta anevoie.

— Dacă mi-aţi da mâna, v-aş putea ajuta să treceţi mai curând.

Fata îşi pierduse mănuşa. Puse mâna ei albă într-a lui. Pentru cineva cu educaţia Valentinei, era prea mult.

Benedict o ducea uşor de mână dând la o parte tufele pentru a nu lovi obrazul delicat al însoţitoarei.

— Doamne, cum tremuraţi! zise el lăsându-i mâna.

— Ah, domnule, — de bucurie şi nerăbdare, răspunse-Valentina.

Mai rămânca un obstacol de trecut. Era un gard pe care erau nevoiţi să-l sară. El trebui să o ajute, astfel că nepotul fermierului luă în braţe pe logodnica domnului de Lausac.

Mâinile lui îi cuprindeau mijlocul, respiraţia fetei îi atingea obrazul. Şi aceasta ţinu mult, căci gardul era înalt, Ajunşi la poarta casei, Benedict dădu uşor la o parte veriga, introduse pe Valentina înăuntru, aprinse o luminare şi, arătându-i o scară şubredă, zise:

— Aici!

El se aşeză pe un scaun să stea de pază şi o rugă să nu întârzie mai mult de un sfert de oră.

Ostenită de drumul de dimineaţă, Luiza s-a culcat devreme. Odăiţa pe care o ocupa, era dintre cele mai proaste. Fata trecea drept o nepoată săracă a fermierului şi nu vroia să dea de bănuit slugilor. Şi apoi crescută în

belşug, cămăruţa rustică avea pentru ea un farmec neînchipuit. Ceea ce-i plăcea mai mult din mobilierul odăiţei, era o perdea învechită şi un fotoliu care avusese altădată lemnăria aurită.

Printr-o întâmplare ciudată, obiectele fuseseră aduse cu zece ani mai înainte de la castel. Luizei îi aminteau copilăria. Vărsă lacrimi fierbinţi şi ar fi vrut să sărute fotoliul care o îmbrăţişase de atâtea ori în copilăria-i veselă şi neştiutoare de rele.

În seara aceea adormi privind florile ţesute pe perdea, în dosul căreia i se părea că vede livada în care se jucase, toată copilăria ei petrecută în mijlocul luxului şi bogăţiei. O vedea pe bunica cu lacrimile în ochi, dar cam strimtă la suflet. Din tot amalgamul de amintiri se desprindea o singură făptură, surioara ei Valentina pe care o lăsase, de patru ani şi pentru care fusese mai mult o mamă.

În clipa când Valentina apărea în pragul camerei, Luiza visa că o scapă de la o primejdie mare.

— Surioară! strigă Luiza cu vocea sugrumată, în luptă cu visul cel rău.

— Surioară! răspunse o voce îngerească.

Luiza se ridică dintre perne şi se aplecă spre glasul care o chema. Două braţe calde o cuprinseră, o gură fragedă îi sărută obrajii şi lacrimi dese îi inundară faţa.

Când înţelese că nu era un vis, că surioara ei venise cu cele mai frumoase gânduri la dânsa, nu-şi putu exprima bucuria decât prin suspine şi îmbrăţişări.

— Tu eşti? Tu, la care m-am gândit atât! strigă Luiza.

— D-ta oare mă mai iubeşti? exclamă Valentina.

— De ce acest d-ta? Nu sunt eu sora ta?

— Dar mi-ai fost şi mamă, şi asta n-am uitat-o. Te-aş fi recunoscut dintr-o mie. Iată, părul tău negru, obrajii palizi, mâinile mici, aşa cum te-am visat…

— Oh, Valentina, scumpă Valentina, lasă-mă să te văd mai bine. Mi s-a spus că eşti frumoasă, dar te găsesc de o mie de ori mai încântătoare decât se poate spune. Tu eşti blondă, tot albă, cu ochii albaştri care îmi amintesc copilăria ta. Iţi aduci aminte cum te îngrijeam? Eu te-am crescut, căci mama ta nu se gândea la tine.

— Bineînţeles. Imi aduc aminte că de câte ori deschideam ochii te vedeam aplecată deasupra mea, când dormeam. Prinsesem ură pe mama când ai plecat, caci dădaca mi-a spus: „Sărmana ta soră pleacă gonită de

mama ta". Ah, Luizo, Luizo, te regăsesc în sfârşit, — şi nu ne vom mai despărţi. Vom găsi mijlocul să ne vedem, să ne scriem.

— Fii liniştită, Luiza, peste o lună mă mărit cu un om bun la suflet care cunoaşte dragostea mea pentru tine şi mă va înţelege. Atunci nu va mai fi nicio primejdie. Vei sta cu noi. Îmi vei iubi copiii dacă îi voi avea.

— Tu eşti un înger de candoare şi virtute; ar trebui să-ţi îmbrăţişez genunchii.

— Repede, repede, — se auzi vocea lui Benedict în capul scării, — despărţiţi-vă. Domnişoară, domnul de Lausac vă caută.

VIII

Valentina ieşi din cameră; se bucura de venirea d-lui Lausac şi ar fi vrut să-l facă părtaşul bucuriei ei. Benedict îi tăie avântul:

— I-am spus că nu sunteţi aici.

El îşi ceru iertare dacă greşise, dar cum nu cunoştea sentimentele acestui domn pentru Luiza, crezuse că e mai prudent aşa.

— Ca să nu faceţi drumul singură, vă voi însoţi până acasă, reluă el.

— Dar dacă ne întâlnim cu D-l de Lausac?

— Ii voi spune că am ieşit să-l ajut şi că soarta m-a slujit mai bine ca pe dânsul căci v-am găsit.

Luiza îşi pusese un şal pe umăr şi ieşise şi ea. Când Benedict apropie puţin luminarea de Valentina, exclamă:

— Doamne, cât e de frumoasă Valentina mea! Valentina roşi. Benedict de asemenea, dar Luiza era prea fericită ca să vadă încurcătura lor.

Se aruncă de gâtul lui Benedict şi sărutându-l, zise:

— Dă şi tu un sărut de recunoştinţă sărmanului Benedict care, fiind singur cu tine, s-a gândit şi la Luiza.

— Ar fi al doilea, murmură Valentina roşind.

— Şi ultimul in toată viaţa mea, zise Benedict plecând genunchii.

— Dumnezeu mi-e martor că vă dau din toată inima această dovadă de stimă.

Aplecându-se spre ei, Valentina îl sărută pe frunte.

Benedict se ridică, pătruns de un sentiment curat de respect şi mândrie.

Nu mai cunoscuse o senzaţie atât de suavă din primii ani ai copilăriei.

Se întoarseră pe acelaşi drum, pe unde au venit. De data aceasta Benedict se simţea liniştit lângă Valentina.

Sărutul consfinţise prietenia lor. Când ajunse la poarta castelului făgădui că-i va aduce deseori veşti din partea Luizei.

— Nu îndrăznesc să vă cer asta. Mama mea e atât de severă!

— Voi şti să suport toate umilinţele pentru a vă fi folositor.

Îşi scoase pălăria şi dispăru.

Valentina se întorcea pe aleea cea mai întunecoasă. Zări, cu toate astea, prin frunzele copacilor luminile din casă, zarva neobişnuită ce domnea.

Mama se ruga de slugi, poruncea, apoi plângea din nou şi se ruga să i se caute copila.

Dar când auzi tropotul calului Valentinei, îşi reluă aerul sever.

— De unde vii? strigă ea trăgând-o cu violenţă jos de pe şea. Iţi baţi joc de nervii mei? Astfel ştii să-ţi respecţi mama?

O conduse până în salon făcându-i numeroase reproşuri.

Aici Valentina găsi pe bunicuţa-i care îşi lua ceaiul. Bătrâna întinse braţele către fată şi zise:

— Ah, iată-te! Dac-ai şti câtă îngrijorare ai pricinuit mamei tale! Cât despre mine ştiam că nu ţi se poate întâmpla nimic prin locurile astea unde fiecare cunoaşte numele ce-l porţi. Haide sărută-mă şi, fiindcă te-am regăsit, voi mânca mai cu poftă. Cursa asta mi-a generat o foame nespusă.

Contesa căzuse însă sleită de puteri pe un scaun. Valentina se plecă în genunchi la picioarele ci, îi sărută mâinile, plânse şi îi ceru iertare. Când deschise ochii, con-itesa o respinse cu asprime şi-i porunci să meargă la culcare.

Valentina plecă fără să obţină sărutarea maternă.

Marchiza, care se credea obligată s-o mângâie, îi zise:

— Haide, copila mea, nu te necăji, mama ta e puţin supărată în astă-seară. Ai să-ţi strici tenul, iar mâine logodnicul tău te va găsi urâtă.

Valentina se sili să zâmbească şi când ajunse in camera ei se trânti pe pat doborâtă de mâhnire, bucurie, teamă, nădejde, o mie de simţăminte care i se îngrămădeau în suflet.

După o oră auzi pe coridor pintenii de la cizmele lui Lausac, pe care marchiza îl invitase la dânsa. Valentina se duse să-l întâmpine.

— Ah, zise marchiza cu acea şiretenie caracteristică bătrinelor care înţeleg năbădăile tinereşti, ştiam că hoaţa nu doarme şi pândeşte întoarcerea legodnicului. Copii, e vremea să vă căsătoriţi!

Nimic nu părea mai nepotrivit ca aceste cuvinte, faţă de sentimentul curat ce-l avea Valentina pentru logodnic.

— Intr-adevăr, n-am putut adormi înainte de a vă cere scuze pentru grija ce v-am pricinuit-o.

— Fiinţele care ne sunt dragi, ne plac cu toate necazurile ce ne fac.

Valentina se retrase foarte neliniştită. Conştiinţa ei simţea nevoia să se descarce.

A doua zi de dimineaţă întâmpină pe D-l de Lausac în salon.

— Evarist, am pe suflet un secret care mă apasă, trebuie să-l spun. Dacă sunt vinovată mă vei dispreţui dar nu vei spune că n-am fost cinstită.

— Ei, doamne, Valentina, mă sperii! Unde vrei să ajungi cu introducerea ta solemnă? Nu, nu vreau să aud nimic, care ţi-ar putea fi penibil. Oricât ar fi de criminală vina ta ţi-o iert. Sufletul îţi este prea frumos ca să comită rele.

— Destăinuirea nu îmi e penibilă; dimpotrivă, te va bucura şi pe tine. Mi-am regăsit sora…

— Taci, zise brusc D-l de Lausac prefăcându-se speriat. Nu pronunţa numele ei în casa aceasta. Şi apoi eu nu sunt încă bărbatul tău şi nu-mi pot lua dreptul să-ţi fiu complice. Mai aşteaptă o lună. Timpul îţi va părea mai scurt decât mie.

Adevărul e că, D-l de Lausac era un om de familie bună, cu funcţii înalte, cu mult spirit, dar şi cu multe datorii. De aceea n-ar fi vrut cu niciun chip să piardă mâna şi averea Valentinei. Cazul Luizei îl interesa foarte puţin şi aştepta să fie stăpân pe situaţie ca să poată aranja totul după plac.

În ajun, lacheul, care avea bănuieli privind prezenţa Luizei în zonă, o sesiză pe contesă.

IX

— Doamna mi-a poruncit ieri să mă interesez de persoana…

— Ajunge. Nu pomeni niciodată numele ei în faţa mea. Ce ai făcut?

— Da, doamnă, şi cred că sunt pe calea cea bună.

— Vorbeşte!

— Iată ce ştiu. La ferma Grangeneuve este o persoană care trece drept nepoata lui moş Shery, dar pare a fi aceea pe care o căutăm.

— Ai văzut-o?

— Nu, doamnă, mai întâi n-o cunosc şi nimeni de aici n-o ştie.

— Dar ce spun ţăranii?

— Unii spun că e nepoata lui fiindcă nu e îmbrăcată ca o domnişoară şi ocupă la fermă o odaie de muncitor. Dacă ar fi domnişoara s-ar bucura de o primire mai bună. Familia Shery îi era foarte devotată.

— Se înţelege. Mătuşa Shery i-a fost doică într-o vreme când era fericită să găsească acest mijloc de existenţă. Dar ce spun alţii? Cum se face că

nimeni nu e sigur dacă această persoană e aceea pe care o căutăm?

— Foarte puţini o văd, căci iese rar, şi apoi e întotdeauna acoperită cu o pelerină. Se zice că-i bolnavă. Cei ce au întâlnit-o nu pot să creadă că femeia palidă şi slabă de azi, e copila de acum cincisprezece ani.

— Josef! îţi dau o sută de franci dacă te ocupi de această afacere.

— Imi ajunge porunca doamnei. Dacă nu voi putea s-o scot la capăt atât de curând, să nu vă pierdeţi răbdarea. Ţăranii sunt îndărătnici şi ar îndrăzni să se opună chiar voinţei d-voastră.

— Dar primarul n-a cercetat actele acestei femei?

— Primarul e vărul lui Sherry şi se au bine între ei, aşa că se susţin unul pe altul ca hoţii între ei la balci. E foarte neplăcut că se aleg primari dintre ţărani. Au un fel de superioritate asupra noastră.

— Voi avea grijă să fie înlocuit de ginerele meu. Apoi revenind la discuţia de la început, zise:

— Am găsit un mijloc, voi trimite pe Caterma la fermă.

— Doica domnişoarei? O, e mult mai şireată decât îşi închipuie doamna. Poate că ştie de mult ceea ce noi nu ştim.

— Trebuie găsit un mijloc, zise contesa supărată.

— Dacă doamna îmi dă voie să procedez…

— Se înţelege!

— In cazul acesta cred că mâine voi fi complet informat asupra celor ce o interesează pe doamna.

A doua zi la şase dimineaţa, Josef luă drumul către fermă străbătând ogorul familiei Raimbault, vândut în timpul imperiului ca bun naţional şi cumpărat de domnişoara Chignon, fiica unui negustor bogat, pe care o luă în căsătorie generalul Raimbault, a cărui soţie murise.

Împăratului îi plăcea să unească pe noii îmbogăţiţi. Această căsătorie s-a făcut din dorinţa lui şi noua contesă îşi ajunse ţinta.

Josef îşi pregătise o sumedenie de legende pentru a zăpăci pe naivii locuitori din jurul fermei. Spre nenorocul lui, primul pe care îl întâlni fu Benedict căruia nu-i fu greu să-i ghicească intenţiile şi scopul venirii la fermă.

Pentru a-l îndepărta îi făcu propunerea să intre in slujba cavalerului Trigaud, un vânător pasionat care încălca domeniile Raimbault dar care putea fi furat cu uşurinţă. Ii puse în vedere că Trigaud îi era cel mai bun prieten şi ar fi fost în stare să spânzure pe omul care ar vrea să-i facă vreun rău.

Josef se grăbi să se ducă şi, pentru a câştiga simpatia lui Benedict, duse chiar veşti false contesei care-i dădu suta de franci făgăduită.

Contesa nu se sinchisi mult de plecarea lui din serviciu, căci continua să-i aducă veşti. Marchiza, care o iubea poate pe Luiza mai mult decât pe orişicine, căută so descoase pe Valentina, dar aceasta cunoscând firea slabă a marchizei se feri să-i încredinţeze un secret atât de important.

D-l de Lausac era plecat şi cele trei femei îl aşteptau. Căsătoria trebuia să se facă peste o lună.

Luiza profită de acest timp pentru a o vedea mai des pe Valentina. După trei zile Benedict se prezentă la castel cu o scrisoare. Semeţ şi încrezut în sine, el nu venise niciodată la castel pentru afacerile unchiului său, dar pentru cele două femei îşi făcea o glorie să înfrunte privirile mândre ale contesei şi mina dulceagă a marchizei. Se folosi de o zi caldă pentru a-şi pune o bluză ţărănească şi, cu puşca la umăr şi geanta încărcată cu vânat, se îndreptă spre castel.

Valentina scria în camera ei. Nu ştiu ce presimţire vagă o făcea să-i tremure mâna, scriind surorii sale. I se părea că purtătorul de veşti nu era departe. La cel mai mic zgomot alerga la fereastră chemând în gând pe Luiza şi Benedict, care se contopeau în mintea ei.

Din senin auzi vocea atât de frumoasă şi clară, care îi mai fermecase cândva auzul. Condeiul îi căzu din mână, ascultând cântecul care avea un răsunet adânc în sufletul ei.

Valentina era destul de romantică pentru ca o aventură de orice fel s-o atragă. Crescută însă în mediul acela sever, îşi stăpânea pornirile inerente vârstei.

De la fereastră îl văzu pe Benedict care urca spre castel. Nu era frumos, dar avea ceva sprinten în felul lui de-a fi.

Valentina era cât pe-aci să se ducă în parc şi să deschidă o portiţă secretă pentru a-l lăsa să intre. Se abţinu la vreme. O larmă grozavă anunţa intrarea lui în curte. Intenţionat, el dădu drumul câinelui care făcând cor cu cei de la castel lătra de zor.

Valentina presimţi că Benedict va prefera să se prezinte marchizei. Se duse dar la bătrâna care îşi făcea de obicei siesta pe canapeaua din salon, şi, sub un pretext oarecare, se aşează alături de dânsa.

După câteva minute o slugă anunţă că nepotul d-lui Shcry vrea să prezinte d-nei marchize omagiile şi vânatul său.

— M-aş lipsi de omagii, răspunse bătrina, dar vânatul îmi e binevenit. Să intre.

X

Văzând pe cel ce îi era complice chiar sub ochii bunicii. Valentina avu o remuşcare. Simţea că roşeşte şi purpu-rul obrajilor ei se reflectă şi pe chipul lui Benedict.

— A, tu eşti dragul meu? zise marchiza care sta întinsă pe canapea cu graţia care amintea de vremea lui Louis al XV-lea. Fii binevenit. Ce mai e pe la fermă? Ce face buna mătuşă Shery? Dar verişoara?

Şi fără să aştepte răspunsul, căută în sacul lui Benedict.

— Ah. E foarte bun darul ăsta. Tu l-ai vânat?

— Pe acesta, zise Benedict scoţând din sân un piţigoi în viaţă, l-am prins din întâmplare. Fiindcă e o specie rară, m-am gândit că d-şoarei care se ocupă cu ştiinţele naturale îi va face plăcere.

Punând pasărea în mâinile Valentinei îi strecură şi biletul. Fata se apropie de fereastră ca pentru a examina pasărea şi ascunse răvaşul în buzunar.

— Trebuie să-ţi fie cald, dragul meu. Du-te de te răcoreşte în camera de serviciu, zise marchiza.

Valentina observă zâmbetul de pe buzele lui Benedict.

— Domnul vrea un pahar cu apă? întrebă ea repede. Şi îl servi cu mâna ei pe care Benedict o reţinu cât mai mult într-a sa. Marchiza fu apucată de un acces de tuse. Benedict întrebă în şoaptă:

— Ce să răspund din partea d-voastră celei ce m-a trimis?

— Ori ce ar fi, da, răspunse ea îngrozită parcă de atâta curaj.

— Draga mea, interveni marchiza, vrei sa te aşezi la pian şi să-mi cinţi romanţa inceputa adineauri?

— Bunico, răspunse Valentina, ştii că eu nu cânt niciodată, dar dacă vrei să auzi o muzică bună roagă-l pe domnul să cânte.

— Adevărat? Dar de unde ştii tu?

— De la Athenaâs, răspunse Valentina plecând ochii.

— Ei bine, dragul meu, fă-mi plăcerea să ascult un cântec popular, căci m-am săturat de Rossini.

— Vă voi acompania dacă vreţi, zise Valentina. Benedict se gândea cu groază că glasul său va aduce în salon pe mândra contesă, dar era mişcat de sforţările pe care le făcea Valentina pentru a-l reţine, căci bătrâna, cu toată amabilitatea ei, nu considerase că este necesar să ofere un scaun celui ce era

nepotul fermierului. Pianul fu deschis şi Valentina se aşează oferind un scaun şi lui Benedict care, pentru a-i dovedi că nu e ofensat, rămase în picioare.

De la primele note ochii Valentinei se umplură de lacrimi. Mâinile-i tremurau.

Marchiza ascultă la început cu atenţie, apoi, cum nu putea să stea mult la un loc, ieşi, se întoarse şi iar ieşi.

— Cântecul acesta, zise Valentina, mi-l cânta Luiza pe când eram copilă.

— L-am cântat într-adins. Pentru a vă vorbi de dânsa. Contesa intră tocmai când numele acesta se şterse de pe buzele lui Benedict.

La vederea fiicei sale, care stătea alături de un bărbat, avu o privire furioasă, dar în momentul acela se întâmplă o scenă care rezolvă toată încurcătura.

Câinele contesei care supărase tot timpul pe cel de vânătoare a lui Benedict, se întrecu de astă dată cu gluma şi atunci Perdreau se repezi la el. Se iscă o încăierare, iar contesa fu nevoită să iasă pentru a-i linişti.

Benedict profită de situaţie pentru a părăsi castelul.

— Ce s-a întâmplat? întrebă marchiza reintrând în salon.

— D-ta îmi datorezi explicaţii, doamnă. N-ai fost aici când a intrat omul acesta?

— Care om? întrebă marchiza.

— Domnul Benedict, răspunse Valentina. Venise să aducă vânat şi bunica l-a rugat să cânte. Eu l-am întovărăşit.

— Pentru d-ta cânta, doamnă? Dar mi se pare că îl ascultai de departe.

— In primul rlnd, răspunse bătrâna, nu l-am rugat eu, ci Valentina.

— Mamă, zise Valentina roşind, am să-ţi explic totul. Pianul meu sună foarte fals. D-l Benedict ştie să acordeze bine pianele. El a reparat pianul Athenaisei.

— Ce tot vorbeşti? — zise nedumerită contesa. El e muzicant? Athenai’s are pian?

— Ce-ţi pare curios? răspunse marchiza. Oamenii sint bogaţi şi şi-au instruit copiii. Băiatul ăsta cintă foarte bine, pe onoarea mea! Şi crezi că Valentina era în pericol la doi paşi de mine?

— Dumneata nu m-ai înţeles niciodată. Eu îmi cunosc copila şi ea ştie că un asemenea, om nu e pentru dânsa şi că nu o poate compromite. Iţi atrag însă atenţia, Valentino, că nu eşti destul de demnă faţă de inferiorii tăi. Le arăţi prea multă prietenie. Nu-i cunoşti, sunt ingraţi şi te răsplătesc cu

obrăznicie. Iţi aduci aminte cum şi-a permis omul ăsta de nimic să te sărute în văzul lumii?

— Mamă, dar e vorba numai de pianul meu… învinsă de supunerea fiicei sale, contesa adăugă:

— Il voi rechema. Trebuie să-l învăţ să intre aici ca un subaltern.

Scrise câteva cuvinte şi le dădu Valentinei să le trimită cu un valet la fermă. Fata aruncă ochii pe bilet.

Iată-l: „Domnule Benedict, vrei să acordezi pianul fiicei mele?

Mi-ar face plăcere.

Am onoarea să salut, F. Contesă de Raimbault”

Valentina nu putea trimite scrisoarea atât de arogantă celui căruia îi dăduse un sărut fratern. Adăugă în taină cu creionul: „Oh, iartă-mă domnule! Iţi voi explica această invitaţie. Vino, nu refuza. În numele Luizei îţi cer iertare!” Apoi închise plicul şi-l dădu unui servitor.

XI

Ea nu putu deschide scrisoarea Luizei decât seara. O lungă răstălmăcire a celor câteva cuvinte pe care le putuseră schimba cu prilejul întâlnirii de la fermă. Scrisoarea, vibrând de bucurie şi de nădejde, era expresia adevăratei prietenii de femeie romantică, plină de nimicuri adorabile şi de înflăcărări platonice.

Ea te copleşea cu aceste cuvinte: „Am aflat din întâmplare că mama ta va face o vizită în apropiere. Ea nu se va întoarce decât pe înnoptate din cauza căldurii. Caută de evită s-o întovărăşeşti, iar când se va întuneca, vino în fundul livezii de la marginea păduricii Vavray. Luna nu se ridică decât la miezul nopţii, ungherul este pustiu”.

A doua zi contesa plecă pe la orele 6 seara, silind pe Valentina să se culce şi recomandând marchizei să vegheze ca să facă o baie caldă la picioare. Dar bătrâna, tot spunând că ea crescuse şapte copii şi că ştia să îngrijească o durere de cap, uită repede ceea ce n-o interesa direct. Credincioasă obiceiurilor sale de moliciune antică, se aşeză în baie în locul fetei şi chemă pe domnişoara de companie să-i citească un roman de Crebillonfils. Valentina sg eschivă odată cu înserarea. Luă o rochie închisă pentru a fi observată mai puţin şi străbătu repede livada.

Era pentru prima oară când Valentina se hazarda singură în noapte.

La locul indicat îşi găsi sora care o aştepta cu nerăbdare. După mii de mângâieri drăgăstoase, ele se aşezară pe marginea unui şanţ începând să-şi vorbească.

— Povesteşte-mi viaţa ta de când te-am pierdut, zise Valentina, Luizei.

Lniza povesti călătoriile, necazurile ei, pustiul, sărăcia. Abia la vârsta de şaisprezece ani, se pomeni exilată în Germania, alături de o rudă bătrână, neavând decât o slabă pensie alimentară care nu-i ajungea. Tiranizată de ruda ei, se refugiase în Italia unde, prin muncă şi cumpătare izbutise să se menţină. Ajunsă, în sfârşit, la majorat, intră în posesia moştenirii, neînsemnată de altfel.

Oricât de mică era suma, ei i se părea o bogăţie.

O împrejurare pe care nu i-o putea destăinui surorii, o făcu să plece la Paris, unde se afla de şase luni, când auzi de apropiata căsătorie a surorii sale.

Dragostea pentru sora sa reînvia şi scrise doamnei Shery, doica ei, care o invită pentru câtva timp la dinsa.

— Dar, Luiza, tu ai uitat să-mi vorbeşti de…

Valentina păru încurcată.

Luiza înţelese:

— Draga mea, pentru că vrei să-ţi vorbesc deschis, uite: fiul meu trăieşte, soarta lui e legată de a mea şi niciodată nu l-am ascuns de lume.

— Dar unde-i? întrebă mişcată Valentina.

— Dragul meu Valentin e la Paris, într-un liceu. E frumos, e bun şi te cunoaşte. Ar vrea să îmbrăţişeze pe aceea al cărei nume îl poartă. Îţi seamănă. E blond şi liniştit ca tine la paisprezece ani. Vrei să ţi-l prezint când vei fi măritată?

Valentina răspunse printr-un sărut.

Două ore s-au scurs fără să-şi dea seama. Cele două surori nu vorbiră numai de trecut, ci şi de viitor.

O umbră se zări în capătul şoselei. Valentina tresări speriată. Luiza o linişti, spunându-i:

— Nu te teme, draga mea, e un prieten: Benedict. Valentina fu la început contrariată de amestecul ce-l avea acest om în toate acţiunile ei, dar îşi dădu repede seama că ar fi nedreaptă, dacă n-ar recunoaşte ajutorul pe care îl da el sorei sale. Il primi politicoasă şi-i explică scrisoarea mamei sale.

Benedict o asigură că nimic nu-l poate supăra şi se despărţiră dându-şi întâlnire pentru a doua zi.

Când tânărul se prezentă la castel, contesa se afla reţinută în pat de o migrenă. Totul părea a-i fi în ajutor. Desfăcu pianul şi îşi făcu de lucru până seara. În tot timpul Valentina era lângă el, dându-i când cleştele, când o

clapă, când nota la diapazon. Işi zâmbeau făcându-şi semne mute, mâinile lor se atingeau şi încetul cu încetul formulele de politeţe dispărură. Pe nesimţite prietenia se stabili între ei.

Pe la cinci seara, pianul fusese acordat. Valentina făcu uz de puţină ipocrizie ca să-l mai reţină pe Benedict.

Intră în camera mamei sale şi-i spuse că se găseşte în mare încurcătură. E tocmai ora cinei şi băiatului care a lucrat toată ziua probabil îi e foame.

Aceeaşi dorinţă exprimată în alţi termeni i-ar fi fost refuzată cu asprime.

Contesei îi plăcea să o vadă însă ascultătoare şi supusă voinţei ei. Răspunse dar:

— Spune-i că îl invit să ia masa cu noi.

Valentina era fericită că poate lansa invitaţia în numele mamei ei. Bătrâna marchiză fu nespus de mirată şi întrebă:

— A fost într-adevăr a mamei tale ideea asta? Spune-mi, nu cumva e grav bolnavă?

Valentina zâmbi.

La masă domni cea mai bună dispoziţie. Trecură apoi pe terasă spre a lua cafeaua şi marchiza povesti multe lucruri cu haz.

Bătrâna era întotdeauna în vervă la desert. Benedict fu mirat de cuvintele cu două înţelesuri ce ieşeau din gura acestei doamne din societatea înaltă.

Inainte de plecare, el cântă spre a verifica pianul.

Se retrase foarte târziu ducând cu sine imaginea Valentinei pe care nu se putea opri să n-o îndrăgească.

XII

După câteva zile, doamna de Raimbault fu invitată de prefect la o reuniune care trebuia să aibă loc la prefectură, cu prilejul trecerii doamnei ducese de Berry, reîntoarsă dintr-o călătorie.

Doamna de Raimbault făcea parte din numărul restrâns de femei prezentabile, care trebuiau poftite.

Era deci imposibil să refuze invitaţia.

Fiică a unui negustor bogat, domnişoara Chignon a visat din copilărie titluri de nobleţe. Se indigna pierzându-şi frumuseţea, graţiile ei regale, în mijlocul unor burghezi lipsiţi de orizont.

Măritată cu generalul conte de Raimbault, ea a făcut parte din fluturaşii care roiau în jurul tronului în timpul imperiului. Vanitoasă, mărginită şi incultă, avea totuşi tot ce-i trebuia ca să pătrundă acolo unde visase.

Era fruţmoasă, de o frumuseţe regală, dar rece. Se adapta curând mediului. Când intră în casa lui Raimbault, Luiza avea zece ani. Era prea dezvoltată pentru vârsta ei. Mama vitregă o exila lăsând-o îngrijirilor bunicii. De fiecare dată când o vedea crescând şi devenind tot mai frumoasă, temerea ei creştea. Profită de o greşeală, fatală în împrejurările în care fata a fost crescută, pentru a o îndepărta; gurile rele şopteau că domnul de Neuville, care sedusese pe Luiza şi care fusese ucis în duel de tatăl îndurerat al fetei, ar fi fost în acelaşi timp amantul mamei vitrege.

Odată cu imperiul apuse şi steaua contesei; onoruri, serbări, cochetării, plăceri, dispărură ca prin farmec, iar ea se trezi uitată, părăsită în Franţa regalistă. Unii fură mai iscusiţi şi se menţinură la suprafaţă; contesa care n-avusese niciodată prezenţa de spirit necesară împrejurărilor, îşi pierdu, însă, capul. Arătă prietenilor şi tovarăşelor sale părerile-i de rău pentru vremea ajusă, dispreţul pentru căpşoarele pudrate care erau lipsite de mândrie şi se împăcau cu noua situaţie. Prietenele îi ascultară încriminările şi-i întoarseră spatele purtându-şi indignarea prin apartamentele familiei regale unde erau admise şi unde glasul lor întâlnea aprobări.

Contesa de Raimblaut nu beneficia de avantajele curţii, pentru ea nu se mai găsi nici cel mai mic locşor de damă de onoare.

Silită să renunţe la viaţa de glorie şi fast, se retrase la ţară unde deveni bonapartistă în toată puterea cuvântului. Cartierul Saint-Germain se simţi uşurat de plecarea ei. Contesei nu îi mai rămâneau decât cei simpli şi mărginiţi de la ţară cu care trebuia să se împace de voie., de nevoie: dar fusese cu ei atât de îngâmfată pe vremuri că nu găsi acum niciun sprijin moral.

La treizeci şi cinci de ani, ochii i se deschiseră asupra zădărniciei celor de pe pământ, dar era prea târziu pentru femeia care îşi pierduse tinereţea fără să îşi dea seama în viitoarea plăcerilor deşarte. Se simţi îmbătrânită. Pentru că-şi petrecuse viaţa cu uşurinţă, nu mai avu acum decât păreri de rău.

De atunci viaţa începu să-i fie un chin neîntrerupt. Invidia orice şi se enerva din orice. Zadarnic ironiza ridicolul epocii actuale; zadarnic găsea în mintea ei mii de amintiri din trecut, care să îi servească drept termeni de comparaţie pentru criticarea Regalităţii; plictiseala, uritul, puneau stăpânire pe aceea a cărei viaţă fusese o sărbătoare neîntreruptă şi care se vedea nevoită acum să vegheze în obscurul vieţii private.

Grijile casnice, străine altădată, îi ajunseră odioase; fiica ei, Valentina, căreia nu-i dăduse nicio atenţie până atunci, o mângâie puţin. Trebuia să

formeze copilul pentru viitor, şi doamna de Raimbault trăia doar cu trecutul. Lumea Parisului care îşi schimbă deodată aşa de ciudat felul de-a fi, vorbea o altă limbă, neînţeleasă de ea; plăcerile o lăsau rece sau o revoltau; singurătatea o copleşea. Lâncezea bolnavă pe sofaua orientală. Cei căzuţi ca şi ea în dizgraţie o vizitau adesea pentru a se tângui de amărăciunea lor şi pentru a o contesta pe-a altora. Fiecare vroia să acapareze pentru el însuşi toată nenorocirea vremii şi nerecunoştinţa Franţei.

Acuzaţiile acestea sporeau amărăciunea doamnei de Raimbault.

Dacă vreunul din favoriţii soartei venea să îi întindă mâna, prieteneşte, spunându-i că privilegiile lui Louis al XVIII-lea nu şterseseră în sufletul lor amintirile curţii lui Napoleon, ea se răzbuna copleşindu-i cu mustrări şi acuzându-i că trădaseră pe genialul om. Ea nu putuse făptui un asemenea act. In sfârşit, culmea nenorocirii şi-a dezolării, contesa de Raimbault, silită să-şi petreacă zilele dinaintea oglinzilor goale şi imobile, fără podoabe, farduri şi diamante, îşi dădu seama că frumuseţea şi tinereţea ei sfârsise în acelaşi timp cu imperiul.

Acum, când, avea cincizeci de ani şi când frumuseţea trecută nu-i mai era înscrisă decât pe frunte, însemne hieroglifice, vanitatea care nu păleşte niciodată din sufletul anumitor femei, o făcea să sufere mai mult ca totdeauna. Fiica ei pe care o iubea din instinctul ce domină chiar cele mai perverse naturi, era pentru dânsa un permanent prilej de întoarcere spre trecut şi de ură pentru prezent. Nu o introducea în lume decât cu o dureroasă strângere de inimă, şi când o vedea admirată, primul gând îi era de orgoliu matern iar al doilea deprimant: „Viaţa ei începe, a mea apune!”

Când putea să apară fără Valentina, nefericirea ei era mai mică. Nu mai întâlnea atunci privirile celor care îi făceau complimente stângace: „La fel aţi fost şi dumneavoastră pe vremuri, la fel de frumoasă v-am cunoscut”.

E adevărat că nu împingea cochetăria până la a-şi închide fata în casă când se ducea în lume; dar când Valentina refuza s-o urmeze, contesa, fără să îşi dea poate, seama, pleca mai liniştită şi respira în voie în saloanele agitate.

Redusă la mediul înăcrit care nu îi prilejuia decit decepţii, contesa veghea. Unde să trăiască? Cum să-şi ucidă timpul? Spectacolul femeilor pălite care îşi ascund zbârciturile sub buchete de flori şi îşi împodobesc fruntea veştedă cu pene şi pietre preţioase, e din cale afară de trist. Totul e fals la ele: talia, tenul, părul, surâsul; totul e îndurerat: fardul, podoabele şi buna dispoziţie. Umbre ale trecutului, ele se aşezară la banchetul zilei de azi

ca pentru a da tinereţii o amară lecţie de filosofie, ca pentru a-i spune: „La fel te vei trece şi tu!”. Ele par a se agăţa de viaţa care le părăseşte şi resping insulta bătrâneţii expunându-şi nudul privirii insultătoare a tuturora.

Contesa nu se putuse despărţi de acest fel de viaţă, cu toate că încerca un dispreţ profund pentru ea. Repetându-şi mereu că îi va pune capăt, nu pierdea niciun prilej spre a o prelungi. Când fu invitată la reuniunea locală ce urma să fie prezidată de ducesă, se simţi încântată; îşi ascunse totuşi bucuria lăuntrică sub un aer de nepăsare. Era măgulită în taină că ducesa n-o da uitării şi că ştia să îi preţuiască, desigur, felul ei de a fi, cu mult superior cercurilor înconjurătoare. Fata avea să i se mărite cu domnul de Lausac, unul din favoriţii regimului. Venise vremea să facă un pas înainte pe scara aristocraţiei numelui care avea să dea strălucire aristocraţiei sale: a banului. Momentul a venit, dar, să-şi vadă ambiţiile realizate.

Scoase din garderobă cele mai bogate podoabe, gândindu-se în acelaşi timp cu ce ar putea să îşi îmbrace fata pentru a-i pune în umbră frumuseţea. Tocmai atunci, însă, Valentina, dorind să guste săptămâna de libertate ce-avea, deveni mai exigentă decât oricând. Inţelese că mama ei complica totdeauna problema toaletelor şi crea numeroase obstacole spre a o face să rămână acasă. Câteva pişcături ale bătrânei marchize, cu privire la greutăţile ce întâmpină o femeie când are o fiică de nouăsprezece ani, o luminară şi asupra frământărilor marnei. Se răzbună criticând cu glas tare, moda, serbările, prefecţii. Mama uimită de izbucnirea fetei, declară că renunţă la plimbare şi povăţui pe Valentina să facă la fel. Căzură la învoială, dar, după o oră, când fata sfârşise pregătirile, punându-şi la loc rochiile, pălăria, micile obiecte de toaletă, mama începu din nou să se îmbrace spunând că reflectase mai mult şi că găseşte întrucâtva riscant să lipsească de la serbarea dată în onoarea ducesei, se va jertfi deci, din motive politice, ducându-se acolo, dar pe Valentina o scuteşte de această corvoadă.

Valentina, care de opt zile devenise de o şiretenie surprinzătoare, înăbuşi în sine bucuria că e lăsată în pace.

A doua zi, îndată ce contesa plecă, ea ceru bunicii voie să-şi petreacă ziua la fermă, cu Athenaâs. Spuse că a fost poftită de tânăra-i parteneră de joc să mănânce plăcintă la iarbă verde.

Valentina încalecă, coborî la o mică depărtare de fermă, trimise înapoi servitorul cu calul, şi, ca o turturică, îşi luă zborul de-a lungul tufelor înflorite ce duc la Grangeneuve,

XIII

Găsise mijlocul să-şi anunţe sora de venirea ei şi toată ferma se pregătea pentru această vizită.

Athenaâs puse flori noi prin vase. Benedict a tuns pomişorii din grădină şi a presărat nisip pe alei.

Doamna Shery a preparat cea mai bună budincă, iar moş Shery s-a bărbierit cu grijă şi a scos din pivniţă cel mai bun vin.

Ce strigăte de bucurie se auziră când Valentina intră fără zgomot în curtea fermierului.

Ea sărută pe doamna Shery, strânse prieteneşte mâna lui Benedict şi îmbrăţişa cu căldură pe Athenaâs. Niciodată nu se simţise mai bine ca aici în mijlocul gospodarilor simpli şi binevoitori.

Valentina avea o fire bună şi natura s-a înşelat aşezând-o într-un castel. Visul ei era să se mărite, să aibă copii şi o gospodărie pe care s-o conducă singură.

Aşa cum trăia, înconjurată de zeci de servitori, abia dacă se putea ocupa de păsărelele care primeau fărămituri din mâna ei.

Când se văzu la fermă înconjurată de câini, păsări şi capre, când o văzu pe Luiza învârtind fusul, pe madame Shery pregătind masa şi pe Benedict dregându-şi uneltele de vânătoare, i se păru că se află în mediul pentru care era creată.

Simţi nevoia să se ocupe şi ea cu ceva şi spre mirarea Athenaâsei, începu să împletească la un ciorap de lână pe care îl găsi din întâmplare, în loc să deschidă pianul pentru a cânta.

Athenaâs se miră de iscusinţa cu care mânuia andrelele şi o întrebă dacă ştie pentru cine împleteşte.

— Pentru cine? întrebă Valentina. Desigur pentru unul din voi, sau pentru tine chiar.

— Pentru mine, ciorapi de lână? protestă Athenaâs.

— Sau poate pentru tine, surioară? întrebă cu bunăvoinţă Valentina.

— Nici eu nu ştiu pentru cine sunt. Mama Shery i-a început şi eu lucrez câteodată la ei.

— Poate vor fi pentru Benedict? zise Athenaâs. Benedict ridică încet capul şi privi în tăcere pe cele două femei.

Valentina roşise puţin, dar îşi reveni curând şi zise:

— Ei, şi ce dacă sunt pentru Benedict? Voi lucra cu aceeaşi plăcere.

Zâmbi şi ridică ochii la prietena ei. Athenaâs era înciudată. Un grăunte de neîncredere şi de ironie i se strecurase în suflet.

— O, o, zise cu naivitate Valentina, mi se pare că asta nu-ţi prea face plăcere. Ţi-am luat un drept al tău. Haide, haide, pune mâna pe lucru şi iartă-mă că m-am atins de un obiect care îţi aparţine.

— Domnişoară, zise Benedict împins de un sentiment de cruzime faţă de verişoara lui, dacă nu vă pare înjositor să lucraţi pentru unul din cei mai umili servitori ai dvs., continuaţi. Degetele delicate ale Athenaisei n-au atins niciodată un lucru atât de grosolan.

O lacrimă se strecură printre genele negre ale Athenaisei. Luiza aruncă o privire de reproş lui Benedict, iar Valentina se strădui să pătrundă taina vorbelor lui.

Ceea ce o făcea să sufere mai mult pe Athenais nu erau cuvintele lui Benedict, cu care se deprinsese, ci intimitatea ce se stabilise de îndată între cei doi şi faptul că logodnicul ei, de obicei mândru şi sfidător faţă de aristrocaţi, se declara sclav umil al d-rei de Raimbault. Ce revoluţie se produsese în ideile lui? Ce putere exercita Valentina asupra lui?

Luiza, văzând mohorire pe toate chipurile, propuse o partidă de pescuit, înainte de cină.

Valentina care se simţea vinovată faţă de Athenais, îi luă braţul şi, cu loialitatea caracteristică ei, reuşi să alunge norul de pe fruntea Athenaisei.

Benedict şi Luisa veneau în urma lor. In curind ajunseră la malul apei. Benedict aruncă plasa. Era foarte indemânatec şi Valentina îi admira curajul şi forţa braţelor, însuşiri pe care nu le văzuse la niciunul dintre domnii din lumea ei.

Când scoase plasa, Luiza şi Valentina se zvârliră asupra ei, în vremea ce Athenais, de teamă să nu-şi murdărească miinile sau din ciudă pentru vărul ei, se duse supărată mai înapoi, la umbră. Benedict, încălzit, se aşează pe un trunchi de copac, căzut de-a curmezişul apei. Risipite pe mal, cele trei femei se ocupară cu îndeletniciri felurite. Athenaâs culegea flori. Luiza presăra, melancolică, frunze pe luciul apei, iar Valentina, mai puţin pregătită cu aerul, cu soarele şi drumul, dormita ascunsă după un mănunchi de tufe de pe mal. Privirile-i, rătăcind pe oglinda lucie a apei, urmăriră o rază de soare ce se strecura printre pomi şi se odihniră, din întâmplare, pe chipul lui Benedict aşezat la zece paşi de ea.

Benedict nu era cu totul lipsit de frumuseţe.

Chipul lui era de o paloare deosebită, iar fruntea avea o nuanţă de castitate. Ochii lui păstrau o expresie vagă şi misterioasă care deştepta curiozitatea oricărui observator.

Ceva indefinit, atrăgător ca un magnet. Nicio femeie nu l-ar fi putut privi indiferentă şi cine-l întâlnea pentru prima oară, se simţea ispitit să-l urmărească cu privirea mult timp.

Pe când Valentina îl privea, el era adâncit într-o visare care părea a-i fi familiară. Frunzele arborilor dădeau frunţii reflexe verzui, iar ochii, aţintiţi deasupra apei, păreau că nu zăresc nimic altceva.

Adevărul e că se simţea privit şi zărind în apă oglindindu-se chipul Valentinei, îi urmărea mişcările.

Nu gândea la nimic, privea chipul ei drag şi era fericit.

Valentina auzise mereu că Benedict e urât. În concepţia provincialului, - după spirituala definiţie a lui Stendhal un om frumos e întotdeauna gras şi roşu. Benedict era ca atare cel mai dizgraţios dintre bărbaţi.

Ea nu-l privise niciodată atentă. Rămăsese cu prima impresie, aceea a primei lor întâlniri, care nu-i era tocmai favorabilă. Acum îl privea pentru prima dată. Pierdută într-o visare unde niciun gând precis nu-şi avea locul se lăsă târâtă în curiozitatea primejdioasă, a analizei şi a comparaţiei.

Găsea o mare deosebire între Benedict şi domnul de Lausac. Nu se întreba în favoarea cui era această deosebire, dar a constatat numai. Nu se întreba unde o va duce această imprudenţă căci nu se gândea că va ieşi învinsă.

Şi tocmai asta se întâmplă. Benedict cel ostenit, palid, cu părul în neregulă, Benedict îmbrăcat în haine grosolane, cu gâtul descoperit şi ars de soare, Benedict care sta într-o poziţie lejeră pe malul apei, privind un chip care nu se ştia privit — era un om al câmpului şi al naturii, un om al cărui piept bărbătesc putea fi pătruns de pasiunea violentă care face să uiţi de toate.

Nu ştiu ce emanaţii magnetice pluteau prin aer, ce emoţii misterioase făcură să bată mai tare inima, virgină a tinerei contese.

D-l de Lausac era un dandy cu trăsături obişnuite, frumoase, perfect spiritual, vorbind plăcut, râzând, nefăcând niciodată un lucru care să iasă din cadrul comun; chipul lui nu avea nicio cută, cu atât mai mult cravata; îmbrăcămintea, se vedea din cele mai mărunte detalii, era pntru el o problemă tot atât de gravă, o datorie tot atât de sacră precum ar fi fost cele mai hotăritoare deliberări ale diplomaţiei. Niciodată n-admirase ceva, sau, cel puţin, nu mai era în stare de multă vreme, căci văzuse pe cei mai mari stăpânitori ai Europei, contemplase rece capetele cele mai înalte ale societăţii, trăise în sfera superioară a lumii şi puse la cale soarta popoarelor

între desert şi cafea, la o mapă. Valentina nu văzuse niciodată într-însul — omul. Dimineaţa şi seara dl. De Lausac era acelaşi. Se scula secretar de ambasadă şi se culca la fel, nu visa niciodată, era, de nepătruns ca Benedict, cu deosebirea că n-ascundea nimic, că nu era dotat cu o voinţă proprie şi că nu păstra în minte decât fleacurile solemne ale diplomaţiei. D-l de Lausac, lipsit de pasiunea generoasă şi de tinereţea sufletească, uzat, incapabil să o aprecieze pe Valentina, măgulind-o neîncetat şi neadmirând-o niciodată, nu trezise în ea una din acele porniri nebune care transformă, care duc impetuos către o viaţă nouă,.

Biata Valentina! Ea ştia aşa de puţin ce-i dragostea, încât i se păruse că-şi iubeşte logodnicul; nu cu pasiune, — desigur, — dar atât cât putea.

Pentru că el nu-i inspira nimic, îşi făcea mustrări sieşi. Dragostea adevărată o simţea însă abia acum, când şedea culcată la umbra tufelor de pe mal. În atmosfera caldă, puternică, sângele i se trezea; în mai multe rânduri, privind pe Benedict, simţi un fior ciudat străbătând-o, din inimă până în creştet şi biata fată nu-şi dădu seama de cele ce se petrec cu ea. Nu se temu: era doar logodnica d-lui de Lausac şi Benedict era logodnicul verişoarei lui.

Socoteli candide, dar Valentina nu bănuia că un sentiment mai presus de orice ar putea să le tulbure.

XIV

Benedict urmări la început liniştit figura Valentinei, apoi, o senzaţie ciudată îl cuprinse. Simţămintele lor erau la fel.

Îşi schimbă locul şi vru să se distreze.

Se simţea urmărit de privirile Valentinei.

Trecu o punte îngustă, primejdioasă, şi când ajunse pe malul celălalt o văzu pe Valentina, palidă. Fu mândru de puterea şi curajul lui.

La întoarcere către fermă, femeile mergeau înainte. Benedict, în urma lor, se gândea că ar fi cea mai mare prostie din viaţa lui dacă s-ar îndrăgosti de domnişoara de Raimbault. Oare o iubea el?

„Nu!” îşi răspunse Benedict hotărât, căutând să se convingă că n-are pentru dânsa decât un sentiment fratern.

Valentina îl chemă cu privirea, el grăbii paşii şi se apropie, hotărât, să guste plăcerea de a fi lângă ea, plăcere ce în niciun caz nu putea fi primejdioasă.

Căldura era atât de mare că femeile delicate, trebuiră să se aşeze la umbra unui tufiş. Benedict le urmă exemplul şi se aşeză şi el la câţiva paşi de ele.

Nu trecură cinci minute şi toate trei veniră lângă el, căci toate trei îl iubeau: Luiza din recunoştinţă pentru Valentina, Valentina pentru Luiza (cel puţin aşa i se părea), iar Athenaâs pentru dânsa.

Benedict se trase mai aproape de Valentina pretextând că e mai răcoare acolo. Pusese peştele în batistă şi acum se ştergea pe faţă cu cravata.

— Desigur, e plăcut să te ştergi cu cravata de tafta, pe faţă, zise Valentina ironic. Eu în locul dumitale m-aş servi de urzici.

— Dacă ai fi bună, într-adevăr, mi-ai veni în ajutor mai bine decât să râzi.

— Vrei voalul meu? răspunse Valentina. E singurul lucru ce ţi-l pot oferi.

Benedict întinse mâna fără să răspundă. Valentina îşi desfăcu voalul din jurul gâtului şi i-l dădu.

— Iată batistă, zise Athenaâs, şi-i întinse un peticel de pânză fină, brodat şi dantelat.

— Batista ta nu-i bună la nimic, zise Benedict fără s-o ridice măcar din iarbă.

Athenaâs se ridică încrunată şi îşi urmă drumul spre fermă, iar Luiza alergă s-o împace. In vremea asta Benedict şi Valentina care nu-şi dădeau seama de ce se petrecea în jurul lor, rămaseră pe iarbă la doi paşi unul de altul, — Valentina jucându-se cu nasturii de la rochie, pe când Benedict apăsa voalul străveziu pe faţă, respirându-i parfumul şi privind ţintă în ochii Valentinei.

Rămaseră multă vreme tăcuţi fără să-şi spună un cuvânt, sub farmecul fluidului care se strecura în sufletele lor, atât de puternic la douăzeci de ani.

Când glasul Luizei îl trezi, părăsiră cu regret locul, unde dragostea se furişase discretă dar puternică în inimile lor.

Luiza se întoarse la ei.

— Ahtenais e supărată, le zise ea. Benedict, te porţi rău cu dânsa. Spune-i tu, Valentina, dacă se cuvine să primească astfel dragostea verişoarei lui.

Sufletul Valentinei se strânse. Întrebă totuşi, mirată, pe Benedict:

— Cu ce ai supărat-o pe Athenaâs? Eu nu mi-am dat deloc seama. Spune-mi, ce i-ai făcut?

— Nimic! răspunse Benedict ridicând din umeri. Nu e în minţile ei.

— Nu, nu e nebună! întrerupse Luiza aspru. Dumneata eşti nedrept şi, prin supărarea Athenaâsei, ne strici, mie şi Valentinei, impresia frumoasă a zilei de azi.

— Adevărat, zise Valentina dând braţul lui Benedict, care o avea de partea cealaltă pe Luiza. Hai să mergem la biata fată şi să o împăcăm,

pentru ca ziua de azi să se sfârşească bine.

Benedict tresări brusc simţind braţul Valentinei alunecând pe sub al său.

Il apropie de pieptul lui şi îl ţinu atât de strâns, incit Valentina nu şi l-ar fi putut retrage fără să atragă atenţia Luizei.

Se mulţumi să se prefacă a nu băga de seamă bătăile repezi ale inimii lui Benedict, beat de bucurie între cele două surori, dintre care una îi reamintea dragostea încă nevindecată, din trecut şi cealaltă îl umplea de căldura dragostei ce urma să vie.

Benedict nu-şi dădea bine seama căreia dintre ele îi aparţinea inima lui şi sfârşi prin a crede că la amândouă, atât e de bogată în simţiri inima unui tânăr la douăzeci de ani.

Şi amândouă îl sileau să depună la picioarele alteia acest omagiu. Femei sărmane, societate sărmană în care inima n-are dreptul să fie fericită, decât cu preţul uitării datoriei lor şi a judecăţii comune!

Benedct se opri pe neaşteptate în drum şi strângând mâinile ambelor femei într-ale lui le spuse:

— Aşadar, mă îndemnaţi să-a satisfac capriciul? Vă voi face plăcerea, dar să nu regretaţi pe urmă!

— Cumj poţi spune că te îndemnăm să faci ceea ce conştiinţa dumitale ar trebui să-ţi dicteze? fu răspunsul Luizei.

Benedict zâmbi şi privi spre Valentina.

— Intr-adevăr, zise aceasta foarte tulburată. Nu va fi Athenaâs soţia dumitale?

Peste fruntea largă a tânărului trecu o rază de lumină.

— Niciodată! exclamă el ridicând ochii spre cer ca şi când ar fi vrut să-l ia martor al jurământului.

Apoi privirea lui păru că se adresează Luizei: „Niciodată fata aceasta nu va intra în sufletul în care ai stăpânit tu”. Iar Valentinei păru a-i spune: „Niciodată, căci tu vei stăpâni de aici înainte”.

Şi o luă la fugă după Athenaâs, lăsând pe ambele surori nedumerite.

Trebuie mărturisit că acest „niciodată” umplu de bucurie inima Valentinei. Luiza era foarte mişcată.

Din trei salturi Benedict fu Iângă verişoara lui şi-i cuprinse mijlocul:

— Eşti supărată? o întrebă el.

— Nu, răspunse fata cu un glas care mărturisea contrariul.

— Eşti o copilă. Te îndoieşti totdeauna de prietenia mea.

— Prietenia dumitale? Dar cine ţi-o cere? răspunse Athenaâs cu ciudă.

— Aşadar o respingi?

Fata se aşează pe un trunchi de copac, palidă şi cu respiraţia întreruptă.

Benedict se apropie de dânsa.

— Ascultă, verişoară, vrei să încetezi de a mă necăji? — zise el pe un ton sever.

— Eu te necăjesc pe tine? întrebă ea şi izbucni în plâns.

Benedict se aplecă şi-o sărută pe gât. Fata se cutremură de plăcere şi se aruncă în braţele lui.

Benedict se grăbi s-o aducă repede la realitate, conducând-o spre celelalte două femei.

Aşa se terminau întotdeauna certurile lor. Benedict nu putea, nu vroia să-şi dea gândurile pe faţă, iar Ahenaâs, credulă, se lăsa uşor convinsă de dovezile lui prieteneşti.

Athenais se aruncă de gâtul Valentinei cerându-i iertare dacă o supărase. Valentina se simţi cuprinsă de remuşcări.

Dar exuberanţa lui Benedict însenină atmosfera; când reveniră la fermă erau cu toţii veseli, zburdalnici.

Masa nefiind încă gata, Valentina dădu o raită prin curte, mângâind vietăţile, dându-le mâncare din mâna ei albă.

Benedict văzând-o se gândi cât ar fi fost de bine să-i fie ea soţie şi nu Athenais.

Dacă ar fi cunoscut-o înainte n-ar fi avut niciodată dorinţa să înveţe şi să devină om de lume. S-ar fi mulţumit cu îndeletnicirile domestice, făcându-se plugar şi poet, poet pentru a o iubi şi plugar spre a munci pentru ea.

Valentina se întoarse brusc către el şi-i zise:

— Cred că într-adevăr am fost născută ca să fiu fermieră. Cât de fericită aş fi să mă pot ocupa de toate acestea, de păsări, de animale, de toate nimicurile de care se ocupă doamna Shery.

Benedict o ascultă cu dragoste căci cuvintele ei nu erau decât un ecou al gândurilor lui.

Erau singuri. Benedict urmărea firul unui vis.

— Atunci ar fi trebuit să te căsătoreşti cu un ţăran! zise el.

— In vremurile în care trăim nu mai există ţărani. Nu capătă oare şi ei aceeaşi educaţie ca şi noi?

— Dar dumneata nu ai prejudecăţile pe care le au cei din clasa dumitale?

— Mă socot fermieră; n-aş putea să le am.

— Dar Athenaâs e fermieră şi e nefericită că nu s-a născut contesă.

— Oh, ce mulţumită aş fi în locul ei! Rămaseră amândoi pe gânduri.

Benedict se vedea stăpânul Văii Negre, iar pe Valentina o vedea soţia şi tovarăşa lui de muncă.

Auzi pe Luiza şi pe Athenais şi fugi într-un ungher tăinuit al hambarului unde plânse ca un copil.

Gustase în acele câteva clipe de visare mai multă fericire decât putuse avea până atunci.

La masă Valentina îl privi cu atâta duioşie încât lui i se păru că şi ea împărtăşeşte aceleaşi gânduri. Se lasă învăluit în visurile lui ca într-o baie caldă de soare.

Se aşeză alături de Valentina şi cum ea împărţea mâncare, întinse farfuria zicând:

— Doamnă fermieră, şi mie!

Cu toate că de obicei se bea vinul simplu la fermă, domnul Shery avea şi câteva sticle de şampanie pentru zile deosebite.

Nimeni nu bău însă.

După masă se dedară cu toţii jocului. Chiar şi bătrânii, isprăvindu-şi treburile, jucară împreună cu toţii, de-a baba oarba". Livada răsună de râsete şi strigăte. Benedict era fericit că putea să fugă după Valentina.

Simţind aceasta, Athenais îi legă ochii atât de strâns ca să n-o mai poată prinde, dar Benedict o urmărea instinctiv, o ţinea mult timp la, piept pretextând că nu ghiceşte cine e.

Jocurile acestea sunt mai periculoase decât orice pe lume. Noaptea veni în sfârşit şi Valentina se găti de plecare. Pe când se pregătea trăsura, Benedict trăia în gând câteva clipe de plăcere alături de ea în trăsură, pe drum, dar împrejurările îi fură împotrivă.

Luiza se aşeză, de teamă de a nu fi văzută, în fundul trăsurii, Valentina alături de dânsa, iar Athenais pe capră alături de vărul ei.

Tot timpul drumului, Benedict fu atât de morocănos, că nu scoase niciun cuvânt.

La intrarea în parc opriră caii, din pricina Luizei. Benedict ajută Valentinei să coboare, o însoţi câţiva paşi şi, în umbra deasă a copacilor, îndrăzni să-i sărute mâna.

Prin deschizăturile gardului, Benedict mai văzu fluturând odată rochia ei albă şi ar şi ar fi uitat desigur de existenta lumii întregi dacă n-ar fi auzit glasul Athenaâsei care-i striga mahmură:

— Nu cumva ai de gând să ne laşi să adormim aici?

XV

In noaptea aceea nimeni nu dormi la fermă.

Athenais se simţi rău la întoarcere; doamna Shery nu vru să părăsească odaia fiicei sale, decât în urma stăruinţelor şi asigurărilor Luizei că va sta ea de veghe.

Benedict se retrase în camera lui şi tulburat pe deoparte, fericit pe de alta, nu putu închide ochii toată noaptea.

Luiza care aţipise într-un fotoliu, sări în picioare, auzind-o pe Athenais plângând.

Bănuia că doarme şi alergă s-o trezească. Luiza era fiinţa cea mai miloasă din lume: suferea pentru toţi, fiindcă nimeni nu suferise pentru dânsa.

Alergă la patul fetei şi căută s-o liniştească prin toate mijloacele, dar aceasta căzu de gâtul ei şi-i zise:

— De ce vrei să mă înşeli şi d-ta? De ce vrei să prelungeşti o greşeală care va trebui lămurită mai devreme sau mai târziu? Benedict nu mă iubeşte, nu mă va iubi niciodată! Mărturiseşte că ţi-a spus-o.

Luiza nu ştia ce să răspundă. In urma acelui „niciodată" rostit de Benedict în faţa ei şi pe care nu şi-l lămurise încă, ea nu îndrăznea să dea vreo asigurare fetei pentru a nu-i crea alte dezamăgiri.

Căută s-o convingă de faptul că chiar dacă n-ar iubi-o pe dânsa, el nu iubeşte o altă femeie. Să aibe răbdare, căci…

Athenais izbucni şi mai tare în plâns:

— Nu, nu, domnişoară dragă, trebuie s-o sfârşesc. Voi face ce-mi stă în putinţă să mă vindec. E prea umilitor să te vezi jignită. Sunt destui care mă cer în căsătorie. Voi căuta să-i arăt lui Benedict că nu-i numai el pe lume şi voi lua pe unul din ei, — pe Simonneau, pe Pierre Bluty sau pe Blaise-Moret. E adevărat că nu-i pot suferi şi că voi urî pe cel care va lua locul lui Benedict, dar dacă voi deveni o femeie rea, va fi vina lui. El să mă aibă pe conştiinţă.

— Asta nu se va întâmpla, draga mea. Benedict nu va găsi niciodată o femeie mai bună, mai frumoasă ca d-ta…

— Opreşte-te, opreşte-te, domnişoară Luiza, eu nu sunt oarbă şi Benedict n-a căutat s-o ascundă. Purtarea lui de astăzi m-a lămurit, şi cred că şi pe d-ta. Dacă n-ar fi sora d-tale, aş urî-o!

— Gum? S-o urăşti? Pe prietena şi tovarăşa ta de jocuri? Pe ea, cea mai bună şi blândă dintre fiinţe? Cit ar suferi dacă ar şti asta…

Athenaâs recunoscu printr-un şuvoi de lacrimi greşeala el.

— Nu, nu-i ea vinovată, ci el.

— Eşti o copilă, răspunse Luiza. Cum poţi să crezi că o iubeşte pe Valentina pe care a văzut-o numai de trei ori? Imi spunea abia ieri, că ea e cea mai bună şi mai demnă de stimă, dar că n-ar iubi-o niciodată, fiindcă loialitatea ei îi inspiră sentimente frăţeşti.

— A spus el asta ieri?

— Iţi jur pe prietenia ce am pentru d-ta.

— Ei da, dar asta a fost ieri! Astăzi s-au schimbat toate.

— Crezi că Valentina şi-a pierdut dreptul la stima lui?

— Cred că şi-a câştigat alte drepturi. Dragostea vine atât de iute! E mai puţin de o lună de când nu îl iubeam deloc pe vărul meu, dar iată-l întors de la studiu, atât de dezvoltat trupeşte, atât de învăţat şi de bine crescut, cu privirea lui severă, care-i stă aşa de bine şi mă face să mă tem de el. Din clipa aceea l-am iubit. Acelaşi lucru trebuie să-l fi simţit el azi pentru Valentina. Nu-i ghiceşte ea întotdeauna gândurile? Cuvintele ei nu par întotdeauna izvorâte din inima lui? Nu, nu, trebuie să iau o hotărâre şi să renunţ la el.

— Ei bine, draga mea, dacă, nu poţi îndepărta bănuiala aceasta, îl voi întreba eu pe Benedict şi-ţi voi spune adevărul scurt. Vei putea să-l suporţi?

— Da, răspunse Athenaâs sărutând-o; prefer să îmi cunosc mai bine soarta, decât să trăiesc în nelinişte.

— Acum trebuie să te odihneşti, draga mea, ca mâine să nu se cunoască nicio urmă de emoţie pe faţa d-tale.

Athenaâs se acoperi cu plapuma şi adormi liniştită, pe când Luiza, mult mai tulburată ca dânsa, veghea alături.

Când licăriră primele lumini ale zilei, ea auzi paşii iui Benedict coborând din odaia lui în curte.

Se strecură tainic în urma lui.

Mai gravi ca întotdeauna, ambii se pierdură pe o alee.

XVI

Luizei îi venea foarte greu să-l provoace într-o discuţie atât de delicată, dar Benedict îi veni în ajutor, vorbindu-i hotărât:

— Dragă prietene, ştiu despre ce vrei să-mi vorbeşti. Zidurile noastre nu sunt tocmai aşa de groase şi somnul meu n-a fost tocmai profund în noaptea asta. N-am pierdut un cuvânt, din cele ce aţi rostit azi-noapte. Destăinuirea pe care vroiam să ţi-o fac devine astfel inutilă fiindcă îmi cunoşti sentimentele.

Luiza se opri şi-l privi în faţă spre a se convinge că nu glumea. Expresia figurii lui puse capăt oricărei îndoieli.

— Ştiu că poţi glumi cu foarte multă seriozitate, dar te asigur că nu e vorba de sentimente cu care te poţi juca.

— Pe Dumnezeul meu „că nu mă joc”, zise Benedict cu glas sincer. E vorba de dragostea cea mai serioasă din viaţa mea. Athenaâs ţi-a spus-o: iubesc pe Valentina din tot sufletul.

Luiza împreună mâinile cu deznădejde:

— Ce nebunie!

— De ce? întrebă Benedict privind-o cu aerul lui sever.

— De ce? întrebă ea. Spui că iubeşti pe sora mea, dar ce nădăjduieşti de la dânsa?

— S-o iubesc toată viaţa.

— Şi crezi că ea îţi va îngădui s-o iubeşti?

— Cine ştie? Poate!

— Dar d-ta ştii că e bogată şi că e dintr-un neam ales…

— E ca şi d-ta, fiica contelui de Raimbault. Am îndrăznit să te iubesc şi pe d-ta. M-ai respins oare fiindcă sunt fiul ţăranului Shery?…

— Nu! fără îndoială că nu! răspunse Luiza devenind palidă. Dar ea n-are încă nici douăzeci de ani şi chiar de n-ar avea prejudecăţi…

— Nici nu le are, o întrerupse Benedict.

— De unde ştii asta?

— De unde o ştii şi d-ta. Cunoştinţa noastră cu Valentina datează cam de acelaşi timp, mi se pare.

— Dar uiţi că are o mamă severă, că e logodită cu dl. De Lausac, că nu poate să rupă legăturile ce o leagă de lumea ei, fără să se compromită şi să-şi distrugă viaţa?

— Cum să uit toate astea?

— Ei bine, ce aştepţi de la ea, sau de la d-ta?

— De la ea nimic, iar de la mine totul!

— Vrei să învingi destinul prin puterea d-tale de caracter, dar de data asta mă ai pe mine ca adversar. Voi renunţa mai degrabă să-mi văd sora, decât să-i dau prilejul să se compromită.

— O, ce împotrivire! Linişteşte-te, surioară, — d-ta mi-ai dat dreptul să-ţi spun aşa. Cât trebuie să-ţi fi părut de ridicol când îţi vorbeam de dragostea mea? D-ta m-ai respins, mi-ai dat cu piciorul, împingându-mă într-un haos de nesiguranţă. Acum văd răsărind pentru mine o stea. Ce-ţi pasă dumitale?

— Mă întrebi ce-mi pasă când e vorba de sora mea, căreia i-am fost ca o mamă?…

— Eşti o mamă prea tânără, zise Benedict cu oarecare ironie, şi cred că vrei iar să râzi de mine. Nu crezi că e cam mult de când îţi suport glumele?

— Ce vrei să spui?

— Este imposibil să mă crezi primejdios pentru sora d-tale, când te-ai convins prin d-ta însăşi că nu sunt? Fii liniştită, Luiza, mi-ai dat nu de mult o lecţie atât de bună încât am înţeles că nu trebuie să aduc unei Luize sau Valentine omagiul inimii mele. Nu voi mai avea naivitatea să cred că e destul să iubeşti o femeie cu toată puterea minţii şi curăţenia inimii, ca să faci să dispară rangul, numele şi averea din ochii ei. Nu, toate acestea nu sunt suficiente pentru o femeie. Sunt fiul ţăranului Shery, sunt urât şi prost, nu merit să fiu iubit. Nu se găseşte decât o burgheză îngâmfată ca Athenals care să se coboare până la mine.

— Benedict, exclamă Luiza, tot ce spui e de o cruzime insuportabilă, e un reproş nedrept. Nu vrei să înţelegi situaţia mea. Dacă ţi-aş fi dat ascultare, purtarea mea faţă de a d-tale ar fi fost odioasă; nu ţii seamă de lupta pe care a trebuit s-o duc ca să par atât de calmă! Oh, nu vrei să înţelegi nimic!

Luiza îşi ascunsese faţa în mâini. Spusese prea mult. Benedict uimit, o privea cu atenţie. Pieptul ei era agitat, o roşeaţă vie îi acoperea fruntea, cu toată osteneala ce şi-o da să o ascundă. Benedict înţelese că era iubit…

Se opri nehotărât, tremurând. Întinse mâna pentru a o atinge pe a Luizei. Se temu să nu fie prea cald, sau prea rece. Luiza, Valentina, pe care din ele o iubea?

Când Luiza speriată de tăcerea lui ridică timidă ochii, Benedict nu mai era acolo.

XVII

Dar abia fu singur, şi Benedict, nesimţind fiorul înduioşării, se miră că s-a lăsat copleşit cu atâta putere. Atribui emoţia unui sentiment entuziast faţă de alţii şi sceptic faţă de el însuşi. Benedict se găsea într-o situaţie stranie. Iubit în acelaşi timp de trei femei, el era din ce în ce mai încătuşat de orgoliu. Avea de trecut printr-o încercare, o simţea bine. Pentru a-i rezista îşi îndreptă gândul spre Valentina, singura dintre toate mai puţin singură Şi care avea să îi dea, cea dintai deziluzie. Nu cunoştea dragostea ei decât din destăinuirile care înşeală uneori pe amanţi. Dar când iubirea aceasta va încolţi într-adevăr în pieptul tinerei contese, ea va fi înăbuşită de îndată ce se va trăda.

Benedict îşi spuse că trebuia să se oprească asupra uneia dintre ele, punând repede capăt frământărilor celorlalte. Athenaâs fu prima floare pe care o smulse din cunună; socoti că ea se va consola lesne. Georges Simonneau, Pierre Blutty sau Blaise Moret îl vor uşura de orice remuşcări.

Cea mai chibzuită, cea mai bună alegere, poate că ar fi fost Luiza. Să creeze o situaţie şi un viitor acestei femei nefericite pe care familia şi lumea o jigniseră cu atâta cruzime, să vindece rănile brăzdate de trecut, să fie protectorul unei femei aşa de nenorocite şi de preţioase, iată o hotărâre demnă de Benedict. Poate că dragostea ce i s-a părut cândva că simte pentru ea, pornea din aceste calcule lăudabile. Găsise prilejul să se devoteze. Tinereţea-i dornică de fapte mari, de glorie, declară război întregii societăţi.

Purtarea Luizei, care la început îl respinsese, îi apărea acum sub lumina cea mai justă. Nevroind să primească de la el jertfe aşa de mari, ea a căutat să îi domolească avântul şi a reuşit, poate, în măsură prea mare. Luiza suferea. Benedict înţelegea acum că în refuzul ei era mai multă generozitate şi afecţiune decât ar fi fost el capabil să dea. Luiza se ridica dincolo de eroismul lui.

Dacă iubirea ar fi un sentiment pe care să îl poţi calcula, cum calculezi prietenia sau ura, Benedict s-ar fi aruncat la picioarele ei; dar ceea ce constituie marea superioritate a dragostei asupra celorlalte porniri, ceea ce dovedeşte esenţa ei divină, e că nu izvorăşte din om; că omul n-o poate stăpâni; că inima umană primeşte simţământul acesta din sferele înalte pentru a-l trece, fără îndoială, fiinţei alească între toate; iar când el a pătruns într-un suflet, sunt zadarnice orice încercări pentru a-l răpune; simţământul subzistă prin propria-i putere.

Benedict iubea pe Valentina, nu pe Luiza. De ce pe Valentina? Cu ea semăna mai puţin; Valentina avea mai puţine defecte ca el, precum şi însuşiri mai puţine. El o iubea însă pentru ceea ce îi lipsea lui; Benedict era temător, nemulţumit, exigent faţă de sine însuşi; Valentina, calmă, uşoară, fericită din orişice. Unul era necesar celuilalt: Benedict Valentinei pentru că îi prilejuia emoţiile fără de care viaţa n-ar fi completă; Valentina lui Benedict pentru că îi aducea linişte şi mângâiere în viaţa-i frământată.

Se apropie de banca pe care Luiza fusese părăsită şi-o găsi palidă, cu braţele în jos, cu ochii în pământ.

— Nu ne-am înţeles, surioară, zise Benedict aşezându-se lângă ea. Vreau să mă explic mai lămurit.

Cuvântul surioară fu o lovitură pentru Luiza; ea făcu o sforţare pentru a-şi ascunde durerea şi pentru a asculta liniştită.

— Sunt departe de a-ţi purta pică, reluă Benedict; din contră, admir în tine candoarea şi bunătatea pe care nebuniile mele nu le-au putut umbri. Contează pe mine ca pe cel mai devotat dintre prietenii tăi şi lasă-mă să-ţi vorbesc cu încrederea unui frate către o soră. Da, iubesc pe Valentina cu pasiune; şi, precum Athenais a remarcat, îmi dau seama numai de ieri de acest simţământ. Dar o iubesc fără speranţă, fără vreun scop. Ştiu că Valentina nu va renunţa pentru mine nici la familie, nici la căsătoria-i apropiată, nici, presupunând că ar fi liberă, la datoriile convenţionale ale situaţiei ei. Am cântărit cu linişte imposibilitatea de a-i fi altceva decât un prieten neînsemnat şi supus. Îmi dau seam că nu sunt făcut să inspir Valentinei una din acele pasiuni care trec peste obstacole şi n-aş primi cu niciun preţ sacrificiile de care nu mă cred demn.

— Atunci vei căuta să lupţi contra acestei iubiri care te-ar chinui…

— Nu, Luiza, aş muri mai degrabă, răspunse Benedict cu tărie. Fericirea, viitorul, viaţa mea sunt robite! De când iubesc pe Valentina sunt altul: mă

simt trăind. Nu mai sunt singur pe pământ, nu mă mai descurajează felul meu de-a fi. Nu vezi pe chipul meu o umbră de lumină?

— Văd o hotărâre care mă îngrozeşte. Prietene, te pierzi pe tine însuţi. Visurile te vor ruina desigur; îţi vei irosi vlaga în frământări zadarnice, iar când va sosi timpul să fii om ca toţi oamenii, vei vedea cu regret că nu mai eşti în stare.

— Ce înţelegi prin a fi om ca toţi oamenii?

— Prin a nu mai fi povara altora.

— Ei bine, de mâine voi fi om; avocat sau hamal, muzicant sau plugar. Am destule mijloace.

— N-ai să fii nimic din astea, căci, opt zile, în starea de nervozitate în care te găseşti…

— M-aş plictisi, te cred; dar voi avea întotdeauna mijlocul să-mi zbor creierii dacă viaţa mă plictiseşte, să mă fac cerşetor dacă-mi place mai mult. Cu cât am învăţat mai mult, cu atât m-am dezgustat de viaţă; vreau să mă întorc, pe cât va fi posibil, la felul meu natural, la grosolănia de ţăran, la simplitatea ideilor. Am cinci sute livre de rentă în pământ şi o casă cu stuf; pot trăi onorabil în proprietăţile mele, singur liber şi fericit fără a mai sta în spinarea cuiva.

— Vorbeşti serios?

— De ce nu? In starea actuală a societăţii, cel mai bun rezultat al educaţiei ce ni se dă e reîntoarcerea la primitivitate. Ascultă Luiza, să nu-ţi faci despre mine visuri pe care singură mi le reproşezi. Tu mă îndemni să-mi irosesc puterea în munci nepotrivite când îmi spui să lucrez pentru a fi om ca toţi oamenii, să închin tinereţea, zorile, orele cele mai frumoase de fericire şi poezie, pentru a câştiga atâta cât să pot muri, la bătrâneţe, cum trebuie, cu picioarele învelite în blană şi cu capul pe o pernă de puf. Iată, în definitiv, scopul celor care sunt numiţi, la patruzeci de ani, oameni practici. Dumnezeu să-i binecuvânteze! Lasă-i să se zbată pentru această ţintă, fie ei alegători ai marelui colegiu, ori consilieri comunali, ori secretari pe la vreo prefectură. Să îşi îngraşe boii sau să-şi dreseze caii alergându-i prin târguri; să se facă valeţi de primul rang, sau slugi obişnuite; să se bage la vreun ministru sau la o turmă de oi; lasă-i să fie prefecţi cu livrea aurită sau negustori de porci cu pistoale la brâu; iar după o viaţă de frământări, de samsarlacuri, umilinţă sau grosolănie, dau rodul muncii lor unei întreţinute. Iată viaţa practică, desfăşurată cu atâta amploare în jurul meu! Iată

glorioasa ipostază a omului spre care aspiră contemporanii mei. Spune cinstit, Luiza, crezi că e aceasta o viaţă de dorit?

— Vreau să te întreb dacă conştiinţa nu-ţi dictează să munceşti în slujba societăţii.

— Conştiinţa nu-mi dictează aşa ceva. Societatea n-are nevoie de cei ce n-au nevoie de ea. In această civilizaţie putredă până la rădăcină vrei să fiu cetăţean? Ţi-am spus, Luiza, am cinci sute de livre de rentă; oricine are aşa ceva, trebuie să trăiască în linişte.

— Ei bine, Benedict, dacă vrei să sacrifici orice nobil avânt nevoii de odihnă, dacă vrei să renunţi la însuşirile tale pentru a trăi obscur şi liniştit în fundul acestei băi, asigură-ţi prima condiţie a fericirii tale descătuşându-te de o iubire ridicolă care…

— Ai spus ridicolă? Nu! Aceea va fi taina dintre Dumnezeu şi mine. Cum s-ar putea să-şi bată cerul joc de mine? Nu, acela va fi balsamul contra durerii şi plictiselii. O, Luiza, nu căuta să-mi răneşti iubirea. Nu ai să reuşeşti şi îmi vei deveni poate mai puţin dragă. Lasă-mă să ador pe Valentina în taină, să nu trezesc în sufletu-mi iluzii care m-au transportat ieri în ceruri. Lasă-mă să-mi umplu viaţa cu această singură himeră, cu sărutul candid pe care ea mi l-a daţi pe frunte în ziua cea dintâi când am văzut-o. Ah, sărutul acela! Aminteşte-ţi: tu l-ai cerut.

— Da, da, zise Luiza, ridicându-se mişcată, eu sunt de vină.

XVIII

Reîntorcându-se la castel, Valentina găsise pe cămin o scrisoare de la Dl. De Lausac. După cum se obişnuieşte în lumea bună, ei erau în corespondenţă de logodnă. Acest fel de corespondentă e un prilej de a se cunoaşte mai bine, iar corespondenţa întotdeauna e rece, manierată. Se vorbeşte într-însa de iubire, în limbajul saloanelor, se pune în evidenţă spiritul, stilul, caligrafia. Valentina scria aşa de simplu că ea trecea, în ochii d-lui Lausac şi ai familiei, drept mediocră. Dl. De Lausac se erija tot mai mult în stăpân. Inainte de a pune mâna pe o avere considerabilă, planurile lui erau făcute. Pentru a-şi cuceri femeia, el compunea răvaşe care, în concepţia lumii de sus, treceau drept mici capodopere epistolare. Îşi închipuia că, în modul acesta, exprimă simţămintele cele mai călduroase care s-au născut cândva într-un suflet de diplomat şi ar fi fost cu neputinţă ca Valentina să nu îşi facă despre el o idee deosebită. Dealtfel, până atunci, fata, care nu ştia nimic despre viaţă şi dragoste, nutrea o mare admiraţie pentru sentimentele logodnicului ei şi, comparând stilul micilor lui epistole

cu răspunsurile aşternute de ea, îşi făcea mustrări aspre că, prin răceala ei, era mai prejos decât el.

În seara aceea, obosită de jocuri şi de emoţiile zilei, vederea răvaşului care de obicei îi era plăcut, o umplu de tristeţe şi remuşcări. Ezită câteva clipe să îl citească şi, de la primele cuvinte, fu cuprinsă de alte gânduri încit îl parcurse până la urmă fără să înţeleagă o iotă. Gândul îi era la Luiza, la Benedict, la malul apei şi la livadă. Se mustră şi reciti atentă răvaşul secretarului de ambasadă. Compus cu multă îngrijire, el era mai gol, mai obscur, mai pretenţios ca toate celelalte.

Valentina se simţi fără voie pătrunsă de fiorul de-gheaţă ce se desprindea din acea compoziţie.

Se culcă şi adormi profund. A doua zi citi din nou scrisoarea: în locul admiraţiei ce avea până atunci pentru el, simţi un fel de uimire şi ceva ce semăna cu dezgustul.

Cum mama sa lipsea, iar bunicii nici prin gând nu-i dăduse s-o întrebe ce-a făcut în ajun, Valentina se îndreptă spre fermă purtând într-o casetă toate scrisorile primite, vreme de un an, de la dl. De Lausac, pentru a le citi Luizei.

Ar fi, poate, riscant să afirmăm că aceasta fu singurul motiv al noii sale vizite; dar dacă era altul, apoi nici Valentina nu-şi dădea seama. Găsi pe Luiza singură.

Valentina se sperie de schimbarea produsă pe chipul surioarei. Aceasta pretextă o indispoziţie a Athenaisei lângă care trebuise să stea de veghe. Curând, însă, începură să vorbească de planurile lor de viitor. Valentina arătă scrisorile d-lui de Lausac.

Luiza străbătu cu privirea câteva din ele pe care le găsi reci ca gheaţa şi ridicole.

Işi dădu îndată seama de sufletul omului acela, iar viitorul surorii ei îi apăru tot aşa de trist ca ş-i al său. In ajun poate ea ar fi lămurit-o spunându-i ce intenţii călăuzeau pe logodnicul ei; dar, după destăinuirea lui Benedict, n-o putu face. Nu se pronunţă şi ceru să-i iase scrisorile pentru a se pronunţa mai târziu.

Fetele stăteau amândouă întristate când Benedict intră fredonând de departe „di piacer mi balza il cor”. In obscuritatea odăii, el nu zării la început pe cele ce se aflau înăuntru, astfel că îşi atârnă puşca de perete continuând să cânte. Valentina, tăcută, cu inima bătându-i, cu un zâmbet pe buze, îi urmărea mişcările până când fu zărită. Benedict scoase o exclamaţie

de surpriză şi bucurie ce exprima mai mult decât toate scrisorile d-lui de Lausac înşirate pe masă.

Luiza înţelese că totul era sfârşit.

Din clipa aceea sora ei uita şi de dl. Lausac şi de corespondenţă şi de îndoieli.

Absenţa contesei de Raimbault prelungindu-se cu câteva zile peste termenul prevăzut, Valentina veni în mai multe rânduri la fermă. D-na Shery şi fiica, lipseau întotdeauna, iar Benedict petrecea ore nespus de plăcute, culcat lângă poteca pe care Valentina avea să treacă.

Adesea nu îndrăznea să îi iasă înainte de teamă să nu-şi trădeze prea mult dorul; dar, îndată ce ea intra în fermă, se repezea pe urma ei, spre marea neplăcere a Luizei şi nu le mai părăsea ziua întreagă. Luiza nu se putea plânge deschis, dealtfel, căci Benedict avea delicateţea să le lase vorbind în voie; prefăcându-se că iscodeşte tufele, umblând după vânat, le urma totdeauna la o distanţă mare; nu le pierdea însă o clipă din vedere. Să privească pe Valentina, să se îmbete de farmecul nespus ce se desprinde din întreaga-i fiinţă, să culeagă cu pietate florile pe care le atingea rochia ei, să se înduioşeze privind iarba culcată sub paşii săi, să simtă, aă-i ghicească privirea de departe, să se simtă chemat de fiorul magic al inimii, să asculte imboldurile tainice ale dragostei, — iată pentru Benedict tot atâtea prilejuri de fericire candidă, sănătoasă, care nu vi se vor părea desigur, banale dacă le-aţi simţit şi voi la douăzeci de ani. Luiza nu putea să îl mustre, căci el îi jurase că nu va căuta niciodată să rămână singur cu Valentina — si-şi respecta cuvântul. Nu era până acum nicio primejdie; dar fiecare zi adâncea şi mai mult pasiunea celor două suflete neştiutoare, fiecare zi adormea în ei grijile pentru cele ce ar putea urma. Întâmplările succedate până atunci în existenţa lor, formau o legătură ce părea că va rămâne veşnică. Valentina nu se mai gândea câtuşi de puţin la dl. De Lausac, iar Benedict îşi spunea că fericirea lor nu va mai putea fi tulburată de nimeni şi nimic.

Luiza era tare nenorocită. Ea îl crezuse pe Benedict mai mult un zvăpăiat decât un sensibil. Puterea de a iubi pe care i-o descoperea acum în suflet, i-l făcea şi mai drag. Biata Luiza, al cărei suflet era pasionat, dar care învăţase a se învinge suferind urmările funeste ale pasiunii, luptă acum contra sentimentelor neînduplecate şi dureroase. Fără să vrea, gelozia ucigătoare făcea insuportabilă fericirea castă a Valentinei.

Nu se putea opri de-a nu deplânge ziua când o reîntâlnise, iar prietenia lor romantică, sublimă, îşi pierduse tot farmecul; era acum, ca cea mai mare

parte a sentimentelor umane, dezbrăcate de poezie şi eroism. Luiza se surprindea adesea regretând timpul când n-avea încă nicio speranţă că îşi va regăsi surioara. Pe urmă se îngrozea de ea însăşi şi ruga pe Dumnezeu s-o smulgă din vârtejul gândurilor negre. Işi amintea blândeţea, candoarea, mangâierile Valentinei şi se prosterna dinaintea icoanei ei ca dinaintea unei sfinte pe care ar ruga-o s-o mântuie de rele.

Uneori se gândea, cu entuziasm şi îndrăzneală, să-si lumineze sora asupra lipsurilor de însuşiri reale ale d-lui de Lausac, să o sfătuiască să rupă legăturile cu mama ei, să urmeze atracţia puternică ce-o simţea pentru Benedict şi să-şi creeze, în umbră, un cămin sprijinit pe dragoste, curaj şi libertate. Dar acest plan, a cărui măreţie nu ar fi depăşit poate forţele ei, se ştergea îndată la examenul raţiunii. Nu îndrăznea să-şi împingă sora în prăpastia în care căzuse, să o facă să piardă stima lumii, cum şi-o pierduse ea, să o atragă spre aceleaşi dureri, să o jertfească dându-i exemplul vieţii ei zbuciumate.

Luiza rămase atunci la hotărârea care i se păruse mai înţeleaptă: aceea de a nu lămuri pe Valentina asupra meschinăriei logodnicului ei şi de a-i ascunde cu îngrijire mărturisirile ce-i făcea Benedict. Dar, deşi gândul acesta i se părea cel mai nimerit cu putinţă, ea nu se putea sa să nu se acuze că o atrăsese pe Valentina în viltoarea primejdiei, neputând s-o ferească, părăsind ea insăşi aceste locuri.

Nu putea să ia această hotărâre. Benedict o rugase din suflet să rămână până când Valentina se va căsători. Ce va face după aceea, Benedict nu vroia să ştie; ţinea să fie fericit până atunci, o vroia cu puterea de egoism a celor ce iubesc fără a nutri vreo speranţă. O ameninţă pe Luiza că va săvârşi toate nebuniile lumii dacă îl împingea la deznădejde şi-i jură că se va supune orbeşte la orice, dacă îi acordă încă două-trei zile de fericire. Se zbuciumă şi plânse. Lacrimile, frământările lui mişcară pe Luiza a cărei fire era, dealtfel, slabă, nehotărâtă. Poate că slăbiciunea ei rezida în dragostea ce mai nutrea în taină pentru el.

Reîntoarcerea d-nei de Raimbault puse capăt idilei. Valentina încetă de-a mai veni la fermă, iar Benedict se simţi grozav de zdruncinat.

După cum îi promisese Luizei, suportă cu bărbăţie această lovitură, fără să lase a se ghici frământările lui.

În primele zile se mulţumea să rătăcească în jurul parcului, fericit când zărea pe Valentina plimbându-se pe alei…

Nemaiputând lupta cu suferinţa, se rugă de Luiza să mai ceară o întâlnire Valentinei. El o însoţi ca de obicei. Se opri temător în umbră. După câteva clipe, Luiza îl chemă.

— Aşadar, astăzi ne vedem pentru ultima dată, i se adresă Valentina. Luiza tocmai îmi anunţa plecarea d-tale şi a ei.

— Plecarea mea? De ce? De unde ştii, Luiza?

— Nu mi-ai spus că eşti hotărât să nu iei de nevastă pe vara d-tale? De aici am dedus că vei pleca aiurea să-ţi faci o carieră independentă.

— Gândul meu e să nu iau în căsătorie pe nimeni! răspunse Benedict aspru. De asemenea gândul meu e să nu ascult sfatul nimănui şi să nu părăsesc locurile acestea.

Luiza nu răspunse nimic şi îşi stăpâni lacrimile.

Valentina strânse uşor mâna lui Benedict şi se despărţiră mai trişti decât oricând.

În timpul acesta, la castel se făceau pregătiri pemru nuntă.

În fiecare zi veneau noi daruri trimise de logodnic şi se aştepta sosirea lui dintr-un moment într-altul. D-l de Lausac avea tot interesul să grăbească afacerea. Era doar un diplomat metodic…

Intr-o duminică Benedict conduse pe mătuşa şi vara lui la biserică.

Athenaâs, gătită şi zâmbitoare, îşi recâştigase buna dispoziţie.

Un vlăjgan înalt, Pierre Blutty, se aşează alături de Athenaâs pe bancă, ceea ce dovedea că legăturile dintre Athenaâs şi vărul ei nu mai erau aceleaşi. Moret, Simmonneau şi alţi câţiva ceruseră mâna ei, dar mai bine primit decât ei a fost Pierre Blutty.

Când preotul cu vocea lui sonoră anunţă căsătoria contesei Valentina de Raimbault cu Norbert-Evariste de Lausac, lumea fu nespus de uimită. Athenaâs schimbă o privire cu Blutty, căci dragostea lui Benedict pentru Valentina nu mai era o taină pentru el. Athenais o împărtăşise vlăjganului pentru a putea culege roadele răzbunării împreună.

Acum ea aruncă o privire lui Benedict pentru a vedea efectul celor auzite, dar îngălbeni la vederea chipului lui, transfigurat cu totul.

XIX

Luiza aflând de întoarcerea apropiată a d-lui de Lausac, trimise o scrisoare de adio surorii sale, spunându-vi-i că pleacă la Paris.

Trimise răvaşul prin Athenaâs care avea să anunţe pe Valentina că se căsătoreştp şi ea cu vlăjganul Pierre Blutty. Luiza îşi făcu apoi pregătirile de

plecare. Ingrozită de aerul trist şi de tăcerea, aproape brutală a lui Benedict, Luiza nu mai încerca să aibă o ultimă întrevedere cu el.

Totuşi în ajunul plecării, el veni în camera ei şi fără să fie în stare să scoată un cuvânt, o strânse la piept şi izbucni în lacrimi.

Ea nu încercă să-l consoleze şi negăsind nimic de spus, se mulţumiră să plângă. Împreună, jurându-şi prietenie veşnică. Cu plecarea Luizei, Benedict văzu dispărând ultima nădejde care-l mai apropia de Valentina. Căzu pradă celor mai negre gânduri.

Din cele trei femei care umpleau viaţa lui, nu-i mai rămăsese niciuna, iar visurile lui, altă dată voioase, deveniră triste, întunecate. Ce se va face el?

Nevrând să mai fie cu nimic obligat faţă de părinţii săi adoptivi, nu-i rămânea altceva de făcut decât să se retragă în coliba lui de pe câmp.

Işi mobilă deci cum putu mai bine căminul şi-şi tocmi o femeie bătrână care să-i îngrijească de gospodărie. Se instala apoi în noua-i locuinţă, după ce-şi luă rămas bun de la toţi.

D-na Shery uită de mâhnirea pricinuită prin refuzul lui de-a lua pe Athenaâs de nevastă şi vărsă lacrimi grele. Moş Shery nu vru cu niciun chip să-l lase, pe când Athenaâs se încuie în cameră plângând în hohote. Se vânduse lui Blutty din mândrie, dar în fundul sufletului ei, îl iubea pe Benedict şi l-ar fi iertat din toată inima dacă el ar fi făcut primul pas de împăcare.

Benedict nu putu să-i părăsească decât promiţându-le că se va întoarce după nunta Athenaâsei.

Când se văzu în seara aceea singur în căsuţa lui, având ca tovarăş pe credinciosul cline Perdreau, gânduri triste îi năpădiră.

Să te vezi la douăzeci şi doi de ani după ce ai cunoscut artele frumoase, ştiinţele, nădejdea şi iubirea, singur, sărac!

Nu doar că Benedict ar fi fost ahtiat după bogăţii: el era la vârsta când nu pui niciun preţ pe ele, dar nu e mai puţin adevărat că aspectul lucrurilor înconjurătoare influenţează într-un anumit sens gândurile noastre şi hotărăşte în bine sau în rău stările sufleteşti. Or, ferma cu dezordinea şi contrastele ei, era de o mie de ori mai de invidiat decât sihăstria lui Benedict.

Pereţii grosolani, patul schilod de scânduri, vasele de pământ înşirate pe rafturi, podeaua zgrunţuroasă. Lumina cenuşie care se strecura timidă prin geamurile pătate de soare şi de ploi, nu puteau să trezească gânduri

optimiste, frumoase. Benedict căzu îngândurat. Priveliştea zărită prin uşa întredeschisă, deşi pitorească, îl întrista.

Totuşi încet-încet, gândurile i se abătură în urmă spre anii tinereţii petrecuţi pe aici şi se simţi pătruns de o melancolie blândă. Sub acoperământul acesta întunecat şi şubred zărise pentru prima dată lumina zilei; lângă acest cămin mama îl legănase în cântece de ţară. Când se întuneca, zărea coborând pe potecă pe tatăl lui, plugar viguros şi tăcut, purtând coasa pe umăr şi copilul mai răsărit de mână. Benedict îşi mai amintea vag de sora mai mică legănată de el, de nişte rude bătrâne şi de câteva slugi. Dar toţi şi toate pieriseră în umbră. Totul era acum mort, — şi Benedict nu îşi amintea decât numele celor ce-i erau altădată atât de apropiaţi.

— Oh, dragii mei părinţi, zicea el umbrelor care i se perindau, tăcute, dinainte, iată casa pe care voi aţi făcut-o, patul în care voi v-aţi odihnit, câmpul pe care voi l-aţi lucrat! Voi mi-aţi dat toate, — dar nu ce aveaţi mai de seamă. Unde e seninătatea inimii şi a minţii, roadele adevărate ale trudei?

Dacă rătăciţi acum pe aici spre a vă recunoaşte lucrurile care v-au fost altădată atât de scumpe, treceţi, de bună seamă, pe lângă mine fără să mă cunoaşteţi. Eu nu mai sunt al vostru. Educaţia mi-a otrăvit creierul; dorinţele deşarte, visurile nebuneşti au schimbat felul meu de-a fi şi au năruit viitorul meu. Am pierdut cele două virtuţi ale săracului: resemnarea şi liniştea. Astăzi mă întorc pocăit aici, în locurile astea îngrăşate cu sudorile voastre.

Gândindu-se apoi la Valentina, Benedict se întreba ce ar fi putut să-i ofere, ei, care fusese crescută în lux şi bogăţie, dacă ea primea să împartă soarta cu el. Ii păru bine că n-a căutat s-o abată un moment din calea datoriei.

Benedict era din ce în ce mai trist.

Când află că de Lausac se întorsese şi că nunta va avea loc în curând, deznădejdea lui întrecu orice margini. Până atunci sperase într-un miracol. Credea că d-l de Lausac va muri, că va muri Valentina decât să se dea contelui. Necazul lui crescu când într-o seară, umblând în jurul parcului, o văzu pe Valentina plimbându-se alături de logodnicul ei, el triumfător, drăgăstos, ea palidă, resemnată, ascultând răbdătoare vorbele lui mieroase.

Fugi şi petrecu douăsprezece ore în chinuri. Cât despre biata fată, ea îşi suportă cu stoicism soarta.

Dragostea ei pentru Benedict crescuse tot mai mult. Valentina căpătase educaţia religioasă şi ea se încredinţa ca atare lui Dumnezeu.

Işi aştepta logodnicul cu speranţa că el va reuşi să-i trezească vechile simţăminte şi că-l va uita pe Benedict. Dar fu deajuns să-l vadă ca să-şi dea seama că secretarul de ambasadă îi devenea din ce în ce mai de nesuferit şi că îl iubea pe celălalt tot mai mult.

D-l de Lausac fu un moment îngrijorat de răceala şi politeţea silită a Valentinei, dar când se asigura că n-avea de gând să strice proiectele de căsătorie, se linişti. Mama, de asemeni, era contrariată că fiica ei tulbura frumuseţea unor momente atât de fericite.

În realitate ea se bucura în ascuns că va scăpa de Valentina care o împiedică să iasă în lume; ţinu deci, ca nunta să fie simplă şi să se celebreze la ţară.

Benedict rumegă în minte mii de planuri nebune. Ultimul care-i mai potoli gindurile fu acela de a o mai vedea pe Valentina măcar o dată.

Hotărârea lui de-a nu mai căuta s-o vadă după ce ea va primi dezmierdările lui de Lausac, îl făcu să se grăbească. Nădăjduia că ea o să-l potolească, fie printr-un cuvânt de mângâierc, fie printr-un refuz. Îi scrise: „Domnişoară, Sunt prietenul dumneavoastră pe viaţă, şi pe moarte, o ştiţi; m-aţi numit fratele dumneavoastră, punându-mi pe frunte dovada prieteniei şi stimei voastre.

M-aţi făcut să nădăjduiesc în clipa aceea că voi găsi la dumneavoastră o mângâiere în ceasurile grele. Sunt nespus de nenorocit; simt nevoia să vă văd şi să vă cer o favoare.

E cu neputinţă să-mi respingeţi ruga, căci vă cunosc generozitatea şi spiritul lipsit de convenienţe, când e vorba să faceţi bine.

V-am văzut alături de Luiza. În numele prieteniei ei sfinte vă rog în genunchi: fiţi astă seară la capătul livezii”.

Benedict.

XX

Valentina îl iubea pe Benedict şi nu se putea împotrivi chemării lui.

E atâta inocenţă în dragostea dintâi a cuiva că el nu se mai gândeşte la primejdiile ce l-ar putea pândi.

Valentina atribuia suferinţa lui Benedict cu totul altei cauze. Luiza îi vorbise adesea de mâhnirea lui de a nu putea deveni independent.

Se agăţă de motivul mutării din casa lui Shery, pentru a-şi explica starea lui sufletească.

Era nespus de greu să se furişeze de sub supravegherea d-lui de Lausac care o urmărea la tot pasul. Valentina izbuti totuşi, rugind pe doica ei să spună tuturor că-i culcată. Alergă la capătul livezii.

Benedict se afla acolo, în picioare, cu braţele încrucişate pe piept, într-o nemişcare ce o înspăimânta. Văzându-l că nu vine spre dânsa, crezu că nu e el şi vru să fugă. Benedict se apropie.

Faţa lui era atât de schimbată, vocea atât de stinsă, încât Valentina simţi c-o îneacă plânsul. Fu nevoită să se aşeze.

Benedict ar fi vrut să-i vorbească de plecarea lui din mijlocul familiei Shery, de pustietatea în care îşi ducea zilele, şi ar fi vrut să capete din cuvintele ei puterea de a trăi, sau muri.

Se aştepta s-o găsească gravă, înarmată cu sentimentul datoriei. Mai mult nu aştepta.

Când o văzu venind spre el grăbită, când căzu tremurând şi abia respirând pe iarbă, când durerea ei i se citea pe faţă, prin lacrimile ce i se prelingeau, Benedict crezu că visează. Oh, asta nu era numai compătimire, era dragoste, dragoste adevărată!

O bucurie nebună îl cuprinse. Uită încă o dată nenorocirea lui, pe a Valentinei şi nu simţi decât fericirea că putea s-o vadă aici, singură cu el, iubindu-l şi arătându-i iubirea.

Căzu în genunchi înaintea ei şi-i sărută picioarele cu înflăcărare. Era prea mult. Ea căzu palidă, aproape leşinată.

Intrevederea lor fu lungă şi zbuciumată. Nu căutară să se înşele asupra simţămintelor ce-i stăpâneau. Benedict acoperi cu lacrimi şi sărutări mâinile Valentinei. Nu îndrăznea să exprime cuvântul „dragoste” şi buzele lui abia atingeau părul fiinţei dragi.

Era cel mai timid dintre îndrăgostiţi şi cel mai fericit dintre bărbaţi.

În tot timpul acesta nu-şi spuseră nimic asupra situaţiei lor, nu luară nicio hotărâre. Abia schimbară câteva cuvinte despre viitor şi orologiul castelului suna orele zece. Ea se gândi că trebuie să plece. Ce va spune a doua zi logodnicului, mamei?

Apariţia unei femei în apropierea lor o făcu să scoată un strigăt de spaimă.

Era doica ei, Caterina. Benedict se ascunse în dosul unui tufiş. Valentina ar fi putut deasemeni să se ascundă dar simţi că nu trebuie. Se duse de-a dreptul spre femeie.

— Ce s-a întâmplat, Caterina?

— Pentru Dumnezeu, domnişoară, întoarce-te acasă. Doamna contesă m-a întrebat de două ori de dumneavoastră şi fiindcă i-am spus că dormiţi, mi-a poruncit s-o anunţ când vă veţi scula. Ştiam că d-şoara se plimbă câteodată seara pe aici şi-am venit s-o caut. De ce nu mi-aţi spus să vă însoţesc? Aţi plecat singură aşa departe…

Valentina îşi sărută doica, aruncă o privire tristă spre tufiş, lăsă pe iarbă, într-adins, voalul de care Benedict se mai servise o dată, şi plecă.

D-na de Raimbault se afla agitată în camera ei… Explică pentru ce lipsise. Nu s-a simţit bine şi a făcut o plimbare cu Caterina prin parc.

Mama se domoli şi ţinu apoi o lungă dizertaţie fiicei sale. Ii atrase atenţia că-i dă de zestre castelul şi pământurile Raimbault, care constituiau o avere destul de frumoasă şi o rugă să fie generoasă când legea le va despărţi, iar Valentina îşi va forma alt cămin.

Fata nu ascultă nici jumătate din discursul monoton al mamei. Obrajii îi erau palizi, ochii încercuiţi de verigi vinete, mâinile-i tremurau. Sărută mâna mamei şi se pregăti să meargă la culcare, când domnişoara de companie a bunicii, îi spuse că aceasta vrea să-i vorbească.

Valentina se târî cu greu.

Marchiza îşi transformase dormitorul într-un fel de sanctuar. În fund se ridicase un altar. Marchiza spuse Valentinei să îngenunchieze şi mai teatrală decât oricând, bătrâna îi dădu binecuvântarea împreună cu darul ei ce reprezenta o garnitură de cap cu pietre scumpe.

Valentina avu temperatură toată noaptea şi nu adormi decât spre ziuă. O treziră sunetele clopotelor care chemau lumea la capela castelului.

Caterina intră în camera ei cu un petec de hârtie pe care i-l adusese o ţărancă bătrână, petec ce grăia doar atât: „Valentina ar mai fi timp să zici nu”.

Valentina se cutremură, şi arse biletul. Încercă să se scoale, dar puterile o părăsiră de mai multe ori.

Era pe jumătate îmbrăcată când mama intră, făcându-i observaţia că întârziase. Neluând în serios indispoziţia ei, îi făcu cunoscut că în salon era aşteptată de musafiri. Se îmbrăcă şi fiindcă era foarte palidă, stărui să-şi fardeze obrajii.

Valentina se gândi la Benedict şi, pentru prima oară, se împotrivi mamei sale. In salon se aflau câţiva invitaţi de prin împrejurimi, căci d-na de Raimbault nu voia să dea prea mult fast ceremoniei.

Masa urma să fie servită în grădină, iar ţăranii să joace la poalele colinei, în fundul parcului.

D-l. De Lausac apăru, înveşmântat în negru din creştet până-n tălpi, cu câteva însemne străine la butonieră.

Alaiul se transportă în trei trăsuri până la primărie.

Cununia religioasă se va celebra la castel.

Când se află în faţa altarului, Valentina se rugă cu sinceritatea sufletului ei curat şi la sfârşitul ceremoniei se retrase sfârşită de puteri în camera ei.

Printr-un tainic instinct de pudoare şi credinţă, Caterina se aşeză la picioarele patului şi n-o mai părăsi.

În aceeaşi zi, la două leghe depărtare, într-un mie cătun al Văii Nnegre, avea loc nunta d-rei Atehnaâs Shery cu Blutty.

Şi aici mireasa era palidă şi suferea, poate mai puţin ca Valentina, dar îndeajuns pentru ca mama ei să fie îngrijorată şi pentru ca soţul să fie necăjit. Oh, desigur, acesta era mai puţin politicos ca dl. De Lausac.

Athenaâs se grăbise poate prea mult să se răzbune, luând pe acest vlăjgan pentru care nu simţea nimic. In drum de la biserică îi făcu chiar o scenă destul de nesărată, după cum se plângea apoi Pierre Blutty, prietenul său George Simonneau.

Totuşi nunta fu mult mai zgomotoasă la fermă şi se petrecu mai bine ca la castel.

După masa îmbelşugată încărcată cu vânaturi de prim-prejurul fermei, cei tineri se dedară jocului.

Bătătura li se păru prea mică în curând, şi unii din ei propuseră să meargă cu toţii spre castel unde aveau loc destul pentru bătut pământul. D-na Shery primi cu bucurie propunerea, căci fusese invitată şi cheltuise destui bani cu toaleta fiicei sale, ca să n-o expună vederii celor de la castel.

D-ra de Raimbault alesese o toaletă simplă, dar de gust, pe când Athenaâs era încărcată cu dantele şi pietre.

Athenaâs se împotrivi cât putu să meargă la castel, căci se temea să nu găsească acolo chipul palid al lui Benedict, precum îl văzuse într-o zi la biserică.

Totuşi mulţimea avu cuvântul hotărâtor şi cortegiul se îndreptă spre castel.

Când se urcă în biserică, Athenaâsei i se strânse inima văzând pe Pierre Blutty ocupând locul de alături pe care Benedict şedea odinioară şi nu va mai şedea niciodată.

XXI

Jocul era în toi în parcul Raimbault. Ţăranii cântau, beau şi proslăveau pe tinerii căsătoriţi.

Doamna de Raimbault vroia să profite de ziua aceasta pentru a le răsplăti toată indiferenţa arătată de obicei, iar marchiza de Raimbault pentru a-şi reînnoi popularitatea.

Singura care se bucura însă de dragostea lor era Valentina.

Ştiau că niciun interes politic sau material n-o leagă de ei, o văzuseră coborându-se printre ei, suferind cu ei şi amesteeându-şi lacrimile cu ale lor.

O vedeau acum tristă şi începură să-l privească pieziş pe dl. De Lausac.

Athenaâs şi nuntaşii ei căzură în mijlocul acestei atmosfere. Găteala ei atrase atenţia tuturor. Valentina se retrase după ce-şi sărută prietena.

D-na de Raimbault de asemenea, iar dl. De Lausac avea de expediat scrisori importante, chiar în ziua nunţii sale.

Nunta domnişoarei Shery rămase stăpână pe teren, iar cei care veniseră s-o vadă pe Valentina dansând, o văzură numai pe Athenaâs.

Noaptea se apropia. Athenaâs ostenită de joc, se aşeză la o masă.

Luară loc alături cavalerul Trigaud cu majordomul Iosef, Simonneau, Moret, toţi acei care dansaseră cu dânsa.

Trigaud îndruga amabilităţi care o făceau să râdă şi să roşească în acelaşi timp. In jurul ei se făceau glume răutăcioase, indecente, dar Athenaâs nu înţelegea nimic. Ştia numai că e frumoasă, admirată, soţul ei o învăluia cu priviri calde şi ca surâdea vroind să fie fericită. Cineva se aşeză lângă dânsa.

Tresări instinctiv şi îngălbeni; era Benedict, mai palid decât ea, dar grav, rece, ironic.

Toată ziua rătăcise prin pădure iar seara, deznădăjduit, luase hotărârea să umple cupa suferinţelor venind la nunta Valentinei. In felul acesta se va vindeca poate pentru totdeauna. Pentru orice întâmplare, îşi încărcaso pistoalele pe care le avea la dânsul.

Nu se aştepta să găsească o altă nuntă şi o altă mireasă.

De câteva minute privea pe Athenaâs; dispoziţia ei îl umplu de dezgust.

Benedict, fire aspră şi sceptică, spirit nemulţumit şi necruţător faţă de laturile ridicole şi piezişe ale mediului, pretindea (fără de îndoială, un paradox al său) că nu există ceva mai monstruos şi mai neruşinat decât etalarea în public a actului care uneşte două fiinţe. El nu privise niciodată, fără să n-o deplângă, pe biata fată, care, purtând mai totdeauna o dragoste

sfioasă în suflet, trece înspre altar la braţul soţului ei, pe sub privirile neruşinate ale celor de faţă care o pângăresc cu imaginaţia lor des-frinată. Deplângea de asemeni pe tânărul a cărui sfantă iubire e afişată pe uşa primăriei şi la biserică, biet tânăr nevoit să expună tuturor necuviinţele satului sau oraşului rochia albă a celei dragi.

— Cum, zicea Benedict, vreţi femei cu moravuri caste, când voi le violaţi pudoarea în ochii tuturor, când le aduceţi virgine în faţa lumii şi le spuneţi luând de martoră gloata: „Aparţii celui de lângă tine, tu nu mai eşti fecioară…?" Iar mulţimea bate din palme, râde, se bucură, iar strigătele şi cântecul obscen urmăresc tânăra pereche până în ascunzişul patului nupţial. Popoarele barbare erau foarte pioase în astfel de ocazii. La serbările date în cinstea Soarelui, erau aduşi în templu un bărbat şi o femeie, ambii virgini. Gloata, prosternată şi gravă, binecuvânta zeul creator al iubirii — şi taina zămislirii se săvârşea în faţa altarului, cu toată solemnitatea dragostei trupeşti şi divine. Această ceremonie naivă care vă revoltă, era mai curată decât căsătoriile voastre. Aţi pângărit într-atât iubirea, pudoarea şi femeia, că voi nu mai sunteţi în stare de un simţământ frumos.

Văzând pe Benedict aşezânduse lângă mireasa lui, Blutty care cunoştea înclinarea Athenaâsei pentru vărul său îi privi pieziş. Prietenii săi erau de asemenea porniţi. Toţi îl duşmăneau pe Benedict. Dar cavalerul Trigaud, care avea pentru el o deosebită consideraţie, îi întinse paharul cu o mână nesigură.

Benedict avea un ton calm şi degajat.

Puţin câte puţin glumele îşi reluară cursul, dar de data asta cu intenţia de a lovi în Benedict. Acesta îşi dădu seama de situaţie şi se puse în gardă. Până la sosirea lui, numele Valentinei nu fusese rostit. Acum Blutty şi prietenii lui începură să-l pronunţe pentru a-şi întărită rivalul.

— Sunt foarte mulţumiţi aceia care ţin nasul în sus şi se poticnesc, zise unul.

— Cunoaşteţi povestea lui Jean Lory căruia nu-i plăceau nici oacheşele şi nici blondele, dar care a trebuit să se însoare cu o roşcată?

Conversaţia continua în felul de mai sus. Benedict îşi păstra calmul.

— Şi-apoi, zise Blutty la un moment dat, nu există surzi mai grozavi decât cei care nu vor să audă.

— Nu există surd mai grozav, izbucni Benedict, decât cel căruia dispreţul îi astupă urechile.

— Dispreţ! strigă Blutty roşu de mânie, dispreţ!

— Am spus dispreţ, răspunse Benedict fără să-l privească.

Nu putu repeta cuvântul, căci Blutty luând un pahar cu vin îl zvârli către el, fără să-l nimerească însă.

Băutura pată numai rochia miresei, spre spaima tuturor.

Benedict îşi păstră sângele rece. Luă paharul şi-l sfărâmă pe masă.

— M-aţi făcut cum v-a venit la gură, zise el. Să-mi cereţi iertare!

— Hei, noi nu sântom boieri să ne batem cu sabia sau cu pistolul, strigă Blutty. Scoate-ţi haina şi să ne luăm la trântă.

Işi dezbrăcă gherocul şi îşi suflecă mânecile. Athenaâs îngrozită, se-aruncă între ei, dar asta îndârji şi mai mult pe Blutty care vedea că nevasta lui ţine mai mult cu Benedict.

Se azvârli asupra acestuia, dar Benedict se dădu sprinten la o parte şi-i puse piedică. Unul din flăcăi se aruncă asupra lui Benedict de îndată.

— Domnilor, zise acesta scoţând cele două pistoale şi îndreptându-le către ei, sunteţi douăzeci pe unul! Sunteţi netrebnici! Dacă faceţi o mişcare, patru din voi au să fie ucişi ca nişte câini.

În clipa aceea, moş Shery, care cunoştea firea hotărâtă. A lui Benedict, se puse înainte.

— Pierre Blutty, strigă el mânios, te-ai purtat astăzi ca un neruşinat. Dacă crezi că în felul ăsta ai să poţi să stăpâneşti casa mea, te înşeli. Sunt încă liber să-ţi arăt poarta şi să-mi păstrez copilul. Athenaâs, vino aici lângă mine!

— Ia-mă, tată, ia-mă pentru totdeauna! Scapă-mă de el! N-am să fiu niciodată nevasta lui! plânse Athenaâs.

Pierre Blutty, pe care legea nu-l făcea încă moştenitorul socrului, trebui să se dea bătut:

— Aveţi dreptate, am fost poate prea iute. Dacă am greşit, tată socrule, iartă-mă.

— Dacă vrei ca fata şi eu să îţi uităm purtarea, dă mina cu Benedict şi să se isprăvească.

Blutty avea să treacă printr-o grea încercare.

— Bine, te ascult, tată-socrule, zise el. Dar asta mă costă mult, să ştii, şi n-o fac decât pentru Athenaâs.

— N-am să fiu a ta niciodată, orice ai face! exclamă ea.

— Fiica mea, zise moş Shery care ştia să se impună la nevoie, tu nu trebuie să faci decât ceea ce spun părinţii tăi. Dă braţul bărbatului tău şi împacă-l cu verişorul.

Dar Benedict răspunse:

— Nu, unchiule, nu pot să iert. Tot ce pot, e să uit. Şi plecă, lăsând pe toţi să-l privească uimit.

XXII

Benedict se înfundă în parc şi târându-se pe muşchiul mătăsos se lăsă pradă celor mai triste gânduri.

De acum viaţa îi era de nesuferit. Înconjurat de duşmani va fi bătaia de joc a tuturor. Fu cuprins de un dezgust nespus şi hotărî să sfârşească cu viaţa. Dar, mai înainte de toate, ţinea să golească până la fund cupa durerii. Se strecură printre arborii uriaşi până lângă zidurile caie întemniţau pe Valentina. Linişte şi tristeţe. De mult musafirii se retrăseseră. Benedict nu auzi decât glasul bătrânei marchize într-un apartament de jos.

— Te-asigur, doamnă, zicea marchiza, că Valentina e serios bolnavă şi că dl. De Lausac ar trebui să ştie.

— Ei, doamne, răspunse o altă voce care nu putea să fie decât doar a contesei, îmi pare că amestecul d-tale sau al meu într-o astfel de împrejurare ar fi cât se poate de nepotrivit.

— Când e vorba de sănătatea nepoatei mele nimic nu mi se pare nepotrivit.

— Valentina îşi iubeşte bărbatul, el o iubeşte pe ea şi-i va satisface desigur toate dorinţele.

Fereastra se închise şi Benedict nu putu să mai audă restul conversaţiei. Fu cuprins de o ciudă nespusă., Oh, dezgustătoare sfâşiere a celor mai sfinte drepturi, tiranie infamă a omului asupra femeii! Mariaj, societăţi, instituţii, — cât vă urăsc! Dumnezeu al oamenilor, voinţă creatoare care ne arunci pe pământ şi refuzi apoi să te amesteci lăsând pe cei slabi pradă tuturor asupririlor, — te urăsc! Eşti mulţumit că ne-ai creat, dar nu te sinchiseşti să ne protejezii. Ne înzestrezi cu un suflet delicat şi îngăduieşti nenorocirilor să-l înăbuşe".

Covârşit sub povara gândurilor, nenorocitul îşi încărca pistolul, îşi sfâşia pieptul cu unghiile şi mergea razna fără teama de-a se mai ascunde. Deodată o scăpărare făcu lumină în mintea lui. Era un mijloc de-a salva pe Valentina din ghearele unei tiranii odioase şi pângăritoare! Exista mijlocul de a pedepsi pe mama aceea fără suflet care-şi condamna cu sânge rece fiica la ruşine legală, ultima ruşine ce se poate zvârli unei femei: violul.

„Da, violul! repeta Benedict. În fiecare zi, în numele lui Dumnezeu şi al societăţii, un excroc sau un laş obţine mâna unei fete nenorocite pe care

părinţii, onoarea sau mizeria o silesc să-şi înăbuşe în piept o iubire candidă, sfântă. Sub privirile societăţii care aprobă şi întăreşte, femeia pudică şi sfioasă care a ştiut să reziste pornirilor amantului, cade pângărită sub sărutările unui despot nesuferit!”

Iar Valentina, cea mai frumoasă operă a credinţei, blinda, simpla şi candida fecioară era hărăzită ca atâtea altele unei atari rusini. In zadar lacrimile, paloarea, suferinţele ei care ar fi trebuit să deschidă ochii mamei sale şi să mişte inima celui ce avea să-i fie soţ pe viaţă. Nimic nu putea să-i vină-n ajutor, s-o apere, sărmana. Nici chiar slăbiciunea şi boala ei. Poate fi pe pământ un om aşa de ticălos care să spună: „N-are a face”; — şi o mamă aşa de rece care să închidă ochii în faţa unei crime?

El era tulburat, zdrobit.

— Nu, strigă el, ea nu va fi a lui.

Alergă buimac, înainte. O tuse seacă îl opri însă. Işi dădu seama că dl. De Lausac era în faţa: lui. Se dădu după o perdea de brazi şi se pregăti să zdrobească creierii celui pe care îl ura. Ţinea pistolul gata.

Dl. De Lausac se îndreptă din pavilionul în care locuise până atunci, spre castel. În momentul când Benedict, cu capul în flăcări, apăsa pe trăgaci se auziră alţi paşh Gândul eşafodului îl făcu să tresară. Îşi dădea seama, abia în momentul acela că societatea pedepsea crunt crima din gelozie.

Auzi dialogul acesta:

— Ei, Frank, ce-a spus d-na contesă?

— Că domnul conte poate intra.

— Prea bine, poţi să mergi la culcare, Frank. Uite cheia de la apartamentul meu.

Contele intră în castel. Benedict îl urmărea cu pistolul în mână.

În momentul când mirele se pregătea să se îndrepte spre apartamentul destinat nopţii de nuntă, domnişoara de companie îi ieşi înainte:

— Doamna marchiză ar vrea să vă spună un cuvânt, zise ea.

Dl. De Lausac schimbă drumul aşa de brusc, că Benedict îl pierdu.

Prada îi scăpă încă o dată. Singur, în clădirea imensă în care mai toate luminile fuseseră stinse, iar servitorii îndepărtaţi sub diferite pretexte, el rătăci cu gândul de a da de camera Valentinei.

Hotărârea fusese luată: sau va ucide pe soţ, sau o va ucide pe ea.

— Doamne, îşi zicea el, dar dacă Valentina îl vrea şi îl aşteaptă?

Dădu în sfârşit peste camera ei. Privi. Valentina, îmbrăcată, dormita pe pat. Atitudinea ei mărturisea suferinţele prin care trecuse.

Benedict înainta tiptil. Abia avu timp să se dea după paravanul patului: un zgomot de paşi se auzi. Venea de Lausac. Îşi pregăti pistolul: aici duşmanul n-o să-i mai scape. Un singur gest şi patul nupţial va rămâne imaculat.

La zgomotul făcut de Benedict, ascunzându-se, Valentina a tresărit. Scoase un strigăt slab. Auzi atunci paşii soţului ei şi alergă la uşă.

Benedict îşi muşca buzele: ah, ea îl aştepta! Dar Valentina nu făcu altceva, decât trase zăvorul.

Trecuseră cinci minute în tăcere deplină. Apoi o bătaie uşoară. Valentina nu răspunse, ci stătea ghemuită lângă pat. „Curaj Valentina, zicea în gândul său Benedict, suntem doi de acum!"

Deodată se auzi glasul bonei la uşă:

— Deschide, domnişoară, spuse aceasta, sunt eu, eu singură. Domnul a plecat: a ascultat de sfaturile doamnei marchize şi de rugăminţile mele. Am spus că eşti bolnavă, rău! zise biata femeie intrând şi cuprinzând pe Valentina în braţe.

— Oh, credeam că o să mor, răspunse aceasta în lacrimi. Tu m-ai salvat pentru câteva ore.

XXIII

Benedict auzi cum se închid, pe rând, uşile casei. Liniştea devenea stăpână pe toate. Se găsea în cea mai fericită dintre situaţii: D-l de Lausac reîntors la culcuşul său, iar el, el, Benedict, care peste câteva ore va trebui să-şi zboare creierii într-un tufiş, închis cu Valentina! Bucuria nespusă care urma gândului de crimă şi sinucidere îi mai. Dădu răgaz să mediteze că, dacă ar fi fost descoperit în locul acela, Valentina era pierdută. Nu se mai întrebă dacă norocul de a o poseda în mod aşa de neprevăzut nu îi va face apoi şi mai nesuferită dorinţa de-a pune capăt vieţii. Se lăsă cu totul fericirii nebănuite atunci… In clipa cand vroi să se trădeze, să iasă din ascunzătoarea lui, Valentina sună.

Bona reapăru.

— Măicuţă, îi zise ea, nu mi-ai dat poţiunea.

— Ah, da, credeam că n-o mai luaţi azi. Mă duc s-o pregătesc.

— Nu, ar trece prea multă vreme. Pune puţin opiu în paharul acela.

— Să nu vă facă rău…

— Nu, niciodată opiul nu-mi poate face rău, când sunt în starea asta.

— Nu ştiu, d-voastră nu sunteţi doctor. Mă duc să întreb pe d-na marchiză.

— Oh, pentru Dumnezeu, nu face asta! Nu-ţi fie teamă; uite, dă-mi ceaşca, cunosc eu doza.

— D-voastră puneţi de două ori mai mult.

— Nu, te asigur. Dacă mi s-a dat dreptul să dorm, vreau să mă folosesc. Nu mă voi mai gândi la nimic.

Caterina dădu din cap cu tristeţe şi puse o doză însemnată de opiu pe care Valentina l-a înghiţit treptat, dezbrăcându-se. Apoi, se culcă în pat şi dădu drumul femeii.

După o luptă crâncenă cu sine, Benedict ieşi de după paravan. Valentina nu se trezi. Opiul îşi făcuse efectul. Singur la picioarele sale, în tăcerea solemnă a nopţii, el avea credinţa că îndeplineşte o misiune magică. Nu avea de ce să se mai teamă de nimic. Putea să se bucure văzând-o, fără a fi văzut. Putea să-i vorbească, fără ca ea să îl audă, să-i spună toată dragostea şi chinurile lui fără ca zâmbetul de pe buzele ei întredeschise să păleascâ cumva. Putea să îşi apropie gura ei, fără a fi respins. Dar avea pentru Valentina un cult. Ingenunchie dinaintea ei şi se mulţumi să-i ia mina ce atârna în jos, s-o ţină într-a sa, admirându-i fineţea şi să o sărute cu buzele tremurătoare. Purta pe deget inelul de nuntă, primul inel dintr-un lanţ nespus de apăsător. Benedict ar fi putut să-l scoată şi să-l zvârle, dar nu voi; în sufletu-i îşi făcuseră loc simţăminte mai blânde; vroia să respecte la Valentina emblema datoriilor ei.

Căci în acest extaz sublim, uitase totul. Se simţi fericit şi încrezător în steaua lui ca în zilele dragi petrecute la fermă; îşi închipui că noaptea nu se va mai sfârşi, că Valentina nu se va mai trezi, că el va gusta veşnic fericirea aceasta.

Mult timp contemplă cast icoana mult dorită: îngerii sunt mai puţin candizi decât un tânăr de douăzeci de ani când iubeşte cu patimă; tresări însă când Valentina, prinsă într-unul din acele vise fericite provocate de opium, se plecă blând spre el şi-i strânse încet mâna, murmurând cuvinte confuze. Benedict tresări şi se depărta de pat îngrozit de el însuşi.

— Oh, Benedict, şopti Valentina, Benedict, cu tine m-am cununat eu azi? Credeam că este altul… Spune-mi, spune-mi că erai tu…

— Da, eu, eu! zise Benedict strângând la piept mâna care i-o căuta pe-a sa.

Valentina, pe jumătate trează, se ridică pe perne, deschise ochii împăienjeniţi, îi închise apoi şi recăzu zâmbind în aşternut.

— Pe tine te iubeam, spuse ea. Dar cum ni s-a îngăduit aceasta?

— O, draga mea, exclamă el, aplecându-se asupră-i, spune, spune încă odată vorbele de iubire pentru ca să mor de fericire la picioarele tale!

Dar Valentina îl îndepărtă.

— Lasă-mă! zise ea.

Şi vorbele-i deveniră tot mai confuze.

Lui Benedict i se păru că ea îl lua drept dl. De Lausac. Îşi rosti de mai multe ori numele, iar Valentina, plutind între vis şi realitate, rând pe rând trează şi adormită, îi mărturisi candid toate tainele sale. Un moment ea crezu că vede pe dl. De Lausac urmărind-o cu o sabie în mână. Se aruncă la pieptul lui Benedict şi-l luă de gât:

— Să murim amândoi! zis ea.

— Da, ai dreptate! Fii a mea, să murim.

Bendict puse revorverul pe masă şi strânse în braţe corpul Valentinei, zvelt, mlădios. Dar ea îi spuse iar:

— Prietene, lasă-mă, sunt obosită. Lasă-mă să dorm. Rezemă capul de pieptul lui Benedict, iar el nu mai îndrăzni să facă. Nici-o mişcare, ca să n-o trezească. Era aşa de fericit s-o vadă dormind în braţele sale!

— Dormi, viaţa mea, dormi, îi şoptea el, mângâindu-i blând fruntea cu buzele. Inger drag, dormi!…

Nu se putu împotrivi dorinţei de a-i desface încet boneta de dantelă şi de a-i despleti părul blond pe care îl privise de-atâtea ori cu drag.

Cit era de fin şi de parfumat! Cum trezea într-însul atingerea lui, mii de simţăminte năvalnice! De douăzeci de ori muşcă cearceaful patului şi propriile-i mâini pentru a se smulge, prin senzaţia durerii fizice, dorinţelor sângelui. De pe marginea patului a cărui rufărie fină şi parfumată îi dădea mii de fiori se trântea în genunchi pentru a-şi recăpăta stăpânirea de sine şi se limita s-o privească. O învăluia cast în cămaşa brodată care-i apăra sânul frumos şi candid; îi acoperea obrajii cu cearceaful pentru a nu o mai vedea şi a putea să plece. Dar Valentina, din nevoia de aer pe care o resimţea în somn, dădea în lături totul şi, apropiindu-se de el, părea că-i cere mângâierile cu un aer naiv, încrezător. El îşi înfunda capul în părul ei pentru a nu striga; plângea de durere şi de iubire, într-un moment de chinuire groaznică, muşcă umărul rotund şi alb al ei. Îl muşcă crud şi ea se trezi, dar fără să arate suferinţa. Văzând-o întorcându-se în pat şi privindu-l cu mai multă atenţie, Benedict care era atunci strâns lipit de ea, se crezu pierdut; sangele-i îngheţă; deveni palid şi spuse în neştire:

— Iartă-mă, Valentina; mă omor dacă nu ai milă de mine…

— Bietul de tine! şopti ea visătoare. Ce ai? Suferi? Vino în braţele mele ca-n alte rânduri. Vino! Nu ai fost fericit?

— O, Valentina, strigă Benedict înnebunit, spui într-adevăr asta? Mă recunoşti? Ştii cine sunt?

— Da, zise ea strângându-se, eşti doica mea cea bună!

— Nu, nu! Sunt Benedict! Benedict! Auzi tu? Cel care te iubeşte mai mult decât îşi iubeşte viaţa lui! Benedict!

Şi el o zgudui pentru a o deştepta din vise. De astă dată luciditatea ei fu de aşa natură că el se înşelă,.

— Da, eşti tu, zise ea ridicându-se. Eşti soţul meu, ştiu, dragul meu Benedict. Te iubesc. Îmbrăţişează-mă, dar nu mă privi. Stinge lumina şi lasă-mă să-mi ascund faţa la pieptul tău.

II strânse în braţele ei calde şi-l atrase spre ea. Obrajii îi erau coloraţi, buzele-i tremurau. Lucea în ochii ei o flacără puternică. Evident delira. Dar putea Benedict să deosebească excitarea ei bolnavă de patima nebună care îl mistuia? Se zvârli deznădăjduit asupra ei şi, gata să cedeze torturii simţurilor, scoase exclamaţii nervoase, întretăiate. Paşi se auziră îndată şi cheia se răsuci în uşă. Benedict nu avu timp decât să se ascundă după pat. Caterina intră.

Bona se uită la Valentina, se miră de neorânduiala patului şi de somnul agitat al fetei.

Potrivi rufăria patului, înveli cu grijă pe Valentina şi ieşi în vârful picioarelor întoreând cheia de două ori. Lui Benedict îi era acum cu neputinţă să mai iasă pe uşă.

Când rămase singur cu Valentina, cunoscând acum tot pericolul situaţiei sale, se îndreptă spre pat cu groază şi se aruncă pe un scaun în capătul celălalt al camerei.

Nu mai avea curajul animal de a o ucide pe Valentina. Trebuia ca Lausac să moară. Dar Lausac nu putea muri singur. Benedict trebuia să-l urmeze. Şi-atunci ce se va face Valentina, fără iubit, fără bărbat? Cum s-ar fi folosit de moartea unuia, dacă nu avea pe celălalt? Şi apoi cine ştie dacă ea nu ar fi blestemat pe asasinul soţului pe care nu-l iubea? Nu-i va rămâne oare în gând amintirea lui Benedict, odioasă, funestă, pângărită de sânge şi de groaznicul nume: asasin?

— Ah, nu pot s-o omor şi nu pot să-i omor nici soţul! Poate mă va urî! Voi muri eu. — şi în rugăciunile ei mă va plânge…

Apropie scaunul de birou, aprinse o luminare, trase perdelele la pat şi scrise grabnic cele de mai jos: „Sunt orele două noaptea şi sunt singur cu tine, Valentina, singur in camera ta, mai stăpân pe tine de cum va fi vreodată soţul tău. Şi totuşi, Valentina, te-am respectat. Tu eşti tot candidă şi sfântă pentru mine şi te vei trezi fără să roşeşti. Cit te iubesc!

Dar oricât de dureroasă şi incompletă e fericirea mea, trebuie să o plătesc cu viaţa. Nu mai pot să mă împac cu viaţa de toate zilele, cu viaţa odioasă ce aş duce-o departe da tine. Linişteşte-te, Valentina: cel care te-a posedat cu gândul în noaptea asta nu va mai vedea lumina soarelui.

Moartea mea nu te va compromite; numai tu vei şti pentru cine am pus capăt zilelor mele. Scalpelul chirurgului nu va găsi numele tău săpat în inima mea, dar vei şti că ultimele ei bătăi au fost doar pentru tine.

Adio, Valentina; adio prima şi singura iubire a vieţii mele”.

Deschise fereastra şi sări. Zorile se iveau.

XXIV

Valentina se trezi târziu. Soarele era sus. Vru să ia un pahar cu apă şi dădu peste scrisoarea lui Benedict. O cântări în mână fără să-şi dea seama de ce face. Aruncă, în sfârşit, privirile pe ea şi, recunoscand scrisul, tresări îngrozită.

La strigătul ei, Caterina alergă în grabă, cu faţa înlemnită, iar Valentina pricepu de îndată tot adevărul.

— Vorbeşte! Unde e Benedict? Ce e cu Benedict? Şi văzând tulburarea femeii îşi împreună manile:

— E, dar, adevărat, s-a sfârşit…

— Cum? Ştiţi şi d-voastră? zise Caterina aşezânduse pe pat. Cine a putut să pătrundă aici? Cheia era la mine. Mi-a fost teamă să nu vă facă rău vestea asta.

— Ah, nu e vorba de mine! Spune-mi, ce e cu Benedict?

Guvernanta nu îndrăzni să răspundă.

— Ştiu, e mort! exclamă Valentina căzând pe pat galbenă, sufocată. Dar de când?

— Oh, nu se ştie. Bietul om a fost găsit de dimineaţă în capătul livezii. Era într-un tufiş, plin de sânge.

Valentina nu mai asculta. Rămase întinsă, livid, îngheţată. In zadar Caterina încerca s-o trezească cu mângâieri şi vorbe. Vrând să-i deschidă mâinile contractate găsi între ele o scrisoare motolită. Nu ştia să citească,

dar instinctiv ghicea frământările celei ce iubeşte. Luă răvaşul şi-l ascunse cu grijă.

Curând camera Valentinei se umplu de lume. Un medic adus grabnic găsi că suferea de o congestie cerebrală foarte gravă. Opt zile Valentina se zbătu între viaţă şi moarte.

Servitoarea nu mărturisi nimănui durerosul secret. Auzi în juru-i pe oamenii de serviciu vorbind că în seara nunţii Athenaâsei, Benedict se încăierase cu Blutty din cauza d-şoarei de Raimbault. Se mai spunea că Benedict trăia şi că medicul care îngrijea de Valentina îl pansa şi pe el. Glontele-i găurise fruntea şi ieşise pe deasupra urechii: rana, oricât de gravă, nu era însă mortală.

Caterina alergă la ferma lui Sherry unde era internat Benedict. Lume multă se adunase la poartă discutând întâmplarea. Caterina reveni la castel nu prea edificată asupra stării bolnavului, dar complet lămurită asupra cauzelor care l-au îndemnat să încerce a-şi pune capăt vieţii.

Incercă în momentele când se află singură cu Valentina să-i dea a înţelege că Benedict putea să scape cu bine. Zadarnic: Valentina era prea slăbită ca să-şi poată da seama de ceva.

După opt zile, Valentina scăpă de criză. Îi reveni memoria şi se uşura prin lacrimi abundente. Servitoarea pândea un moment prielnic spre a-i vorbi, dar îi era cu neputinţă din cauza d-Iui de Lausac. Acesta îşi făcea o datorie din a nu mai părăsi apartamentul nevestei sale.

El fusese numit prim secretar de ambasadă (până atunci nu era decât ajutor) şi primise ordinul de a pleca, cu sau fără soţia sa, în Rusia.

Dl. De Lausac n-ar fi vrut să îşi ia nevasta cu el. Îmbolnăvirea ei îl favoriza. Cu toată abilitatea d-nei de Raimbault în chestie de bani, ginerele izbuti s-o convingă a trece pe numele lui toată zestrea nevestei.

Plecă deci fără să regrete prea mult pe aceea ce-i era prin lege parteneră de viaţă.

„In lipsa mea, îşi zise el, ea se va putea obşnui cu gândul de a-şi mărgini libertatea. Firea-i liniştită şi retrasă se va acomoda cu viaţa obscură în care o las. Sau, dacă vreo dragoste romantică o tulbură cumva, ei bine, va avea tot timpul să se vindece până la întoarcerea mea".

Dl. De Lausac plecă. D-na de Raimbault, mereu ocupată cu afacerile ei, se duse pentru câtva timp la Sologne.

Valentina rămase, câteva zile, numai cu bunica şi servitoarea.

XXV

Intr-o noapte Benedict, covârşit până atunci de suferinţi crunte, se trezi ceva mai liniştit şi făcu o sforţare pentru a-şi da seama de starea lui. Capul îi era în bandaje. La lumina pâlpâitoare a candelei zări un chip ce avea asemănare cu Valentina. Crezu că visează şi întinse mâna.

— Cine eşti?

— Vrei să ştii? răspunse Luiza, căci ea era.

Luiza părăsise totul pentru a veni să-şi îngrijească prietenul. Veghea acolo ziua şi noapta.

Datorită îngrijirilor Luizei şi tinereţii lui, Benedict scăpă de la o moarte sigură şi într-o zi se simţi destul de tare pentru a-i mulţumi şi a-i reproşa în acelaşi timp că îl păstrase în viaţă.

— Prietene, zise Luiza, dacă te rechem la viaţă e din devotament pentru Valentina.

Benedict tresări.

— E pentru a-i scăpa viaţa care e în momentul acesta tot atât de ameninţată ca şi a d-tale.

— Ameninţată? De ce?

— Aflând de nebunia ce ai făcut, Valentina, care avea pentru d-ta cea mai frumoasă prietenie, a căzut grav bolnavă. Un lucru ar putea s-o salveze şi pe acesta nu-l ştie: că trăieşti şi că vei fi salvat.

— Nici să nu-l ştie. Să murim împreună! strigă înnebunit Benedict rupându-şi bandajul şi vrind să-şi redeschidă rana.

Cu mare greutate Luiza reuşi să-l oprească.

— Dar ce cauţi tu aici? o întrebă el brusc. Locul tău nu e lângă Valentina?

Intr-un moment de uitare şi patimă, Luiza strigă:

— Şi dacă te-aş iubi mai mult decât dânsa?

— In cazul acesta eşti o blestemată că preferi întunericul, luminii, diavolul îngerului. Fugi. Sunt destul de nenorocit ca să mai pot suporta şi nenorocirea ta.

Luiza plângea cu faţa în mâini.

— Lartâ-mă, Luiza, spuse după un răstimp Benedict. Mi se pare că am fost aspru cu tine, dar frigurilor li se iartă halucinaţiile.

Luiza sărută mâna ce-i întinse.

Contesa era plecată de două zile, cânci lui Benedict îi reveni temperatura. Pentru a-l calma, Luiza îi repeta mereu numele Valentinei.

— Ei bine, unde e? întrebă deodată bolnavul.

— E la marginea gropii ca şi d-ta. Vrei să-i amăraşti ultimele clipe?

— Va muri! zise el fericit. Dumnezeu e bun, vom fi împreună.

— Şi dacă ar trăi şi ţi-ar porunci să trăieşti pentru a-ţi dărui prietenia?

— Prietenia? răspunse Benedict cu un zâmbet amar. D-ta nu o ai pe a mea? La ce îţi foloseşte?

— Eşti crud, Benedict, dar ce n-aş face pentru a te salva? Ei bine, şi dacă aş fi văzut-o şi i-aş fi smuls mărturisirea că te iubeşte?

— O ştiu din gura ei.

În noapte următoare, Luiza se introduse în camera Valentinei cu ajutorul doicii şi cu greu putu să o facă să înţeleagă că Benedict era în viaţă. Intâi fata îmbrăţişa pe cele două fiinţe prietene, apoi căzu din nou în starea de mai înainte şi nu putură scoate niciun cuvânt din gura ei. A doua zi Luiza află că îi merge puţin mai bine, dar în noaptea aceea îi fu rău lui Benedict. Biata Luiza îşi împărţea timpul când la căpattâiul unuia, când la al altuia, uitându-se cu totul pe sine.

Intr-o zi, ea găsi pe medic la patul Valentinei. Luiza îl luă deoparte şi-i spuse taina celor doi iubiţi, sperând că va reuşi să-i vindece moraliceşte.

Doctorul fu foarte mulţumit de această destăinuire şi spuse că va căuta să vindece pe unul prin celălalt.

Când se deşteptă Valentina îşi sărută sora, apoi ceru veşti de la Benedict. Doctorul luă cuvântul.

— Doamnă, zise el, eu sunt mai în măsură să vă dau veşti de la el, căci eu l-am vindecat trupeşte şi numai d-ta poţi să-l vindeci moraliceşte. Un cuvânt din gura d-tale poate să-i redea viaţa. Vrei să mă ajuţi să-l vindec?

Valentina răspunse printr-un zâmbet candid de bună voinţă.

— Mâine! zise medicul.

— Oh, îndată! răspunse bolnava cu voce slabă.

— Indată, scumpă copilă! Dar acum e noapte. Dacă vei lua toate medicamentele ce ţi-am prescris, mâine vom face împreună o plimbare în pădurea Vavray. Acolo este o căsuţă în care vom aduce sănătatea şi viaţa.

Valentina strânse mâna doctorului, apoi adormi cu capul pe pieptul surorii sale.

Luiza îl întreba îngrijorată dacă ceea ce vor să facă nu e o imprudentă şi dacă îşi dă seama de rolul ce-l vor juca amândoi, în această tragedie. Doctorul o asigură că se gâhdise bine, înainte de a lua această hotărâre, şi că vieţile a doi oameni fac mai mult decit prejudecata lumii.

A doua zi Luiza avu grijă să îndepărteze pe cei din jurul lui Benedict, iar doctorul, Valentina şi doica luară drumul spre Vavray.

Când se apropie de pragul căsuţei, Valentina fu cuprinsă de un tremur convulsiv, dar doctorul o susţinu zicând:

— Haide, doamnă, viaţa bolnavului meu e în mâinile d-tale, ai curaj.

Valentina făcu o sforţare şi dădu la o parte perdelele de satin verde, care îmbrăcau patul.

Luiza vru s-o însoţească, dar doctorul o opri:

— Noi suntem de prisos aici, doamna mea curioasă, vino să admirăm legumele din grădină, iar d-ta, Caterino, du-te de te aşează pe banca din faţa casei şi bate din palme dacă vezi pe cineva venind.

El ieşi cu Luiza, a cărei tulburare era de nedescris. N-am putea spune dacă, fără de voia ei, nu era un sentiment de gelozie, acela ce o stăpânea.

XXVI

La zgomotul uşor pe care îl făcu perdeaua, Benedict se deşteptă şi murmură în vis numele Valentinei, dar când o văzu în realitate, scoase un strigăt de bucurie pe care Luiza îl auzi din fundul grădinii şi care îi strânse inima de durere.

— Valentina, zise el, umbra ta vine să mă cheme? Sunt gata să o urmez.

Valentina se lăsă pe un scaun.

— Sunt eu şi-ţi ordon să trăieşti, răspunse ea, sau te rog să mă ucizi.

— Ar fi mai bine aşa.

— O, prietene, sinuciderea e o impietate. Vom fi şi aşa uniţi în groapă. Primeşte viaţa aşa cum e, n-ai în suflet un gând care să-ţi dea curaj?

— Ce, Valentina? Spune-mi.

— Prietenia mea.

— Prietenia? O, e mai mult decât merit, doamnă Valentina, ar trebui să dormi mereu. Femeia cea mai sinceră, când se trezeşte devine ipocrită!

— O, eşti egoist, nu te gândeşti la remuşcările mele!

— Doamnă, le respect şi de aceea vreau să mor. De ce ai venit? Trebuia să te dezlegi de tot ce e religie şi să-mi spui: „Trăieşte şi te voi iubi”, sau nu trebuia să vii şi să mă laşi să pier. Ţi-am cerut-o eu vreodată? Am vrut să-ţi otrăvesc viaţa? Departe de mine gândul de a te învinovăţi. Rămâi ceea ce eşti, nu coborî până la mine. Trăieşte şi fii virtuoasă. Eu plec. Adio Valentina, ai venit să-mi zici adio şi-ţi mulţumesc.

Valentina nu ştia să-şi ascundă simţămintele şi căzu plângând pe pieptul lui.

Această pornire spuse lui Benedict mai mult decât cuvintele ei. El îşi amestecă lacrimile cu ale ei, cerându-i de mii de ori iertare.

Vindecarea Valentinei fu bruscă, a lui Benedict lentă şi miraculoasă pentru cei ce nu cunoşteau taina.

D-na de Raimbault nu aşteptă însănătoşirea completă a fiicei sale pentru a pleca la Paris, fericită de a fi scăpat de grijile de mamă.

Valentina rămase stăpână pe castelul de Raimbault şi propuse surorii sale să vină să locuiască la dânsa.

Luiza refuză pe motiv că nu vroia să-i tulbure pacea căsniciei. Valentina puse de i se orândui un pavilion în care lucra tot timpul zilei, iar seara primea vizita Luizei.

Existenţa acesteia nu mai era un secret pentru nimeni şi bătrâna marchiză află de dânsa.

Se ştie că bunica îşi iubea foarte mult nepoata şi în primul moment vru să se ducă s-o îmbrăţişeze, dar domnişoara de companie, care o domina, o sfătui să nu facă această imprudenţă care ar putea ajunge la urechile d-nei Raimbault. Marchiza închise ochii ca şi când n-ar fi ştiut nimic.

Athenaâs fu la început foarte crudă cu bărbatul ei. In seara nunţii se încuie în camera ei, dar Pierre Blutty încercă să pătrundă pe fereastră. Athenaâs fu mişcată de pericolul de a-şi frânge gâtul, la care se expunea pentru a o obţine.

Şi a doua zi când primi vestea nenorocirii lui Benedict, ea stătea mână în mână cu bărbatul ei. Această catastrofă îi redeştepta pasiunea şi scoase strigăte sfâşietoare de durere.

Când află că Benedict se împuşcase vru să se ducă să vadă. Blutty înţelese că nu trebuia să se opună, mai cu seamă că şi bătrânii arătară cea mai mare durere. Ceva mai mult, primi s-o însoţească şi el, convins că Benedict nu-l va recunoaşte. O însoţi deci şi deşi compătimirea lui nu era sinceră, purtarea lui nu lăsă nimic de dorit.

La întoarcere, în trăsură, Athenaâs plângea, iar Pierre Blutty făcu uz de o altă tactică.

Incepu a regreta împreună cu ea şi a compătimi pe muribund. La un moment dat Athenaâs îi luă mina şi-i zise:

— Pierre, ai un suflet bun, voi încerca să te iubesc, căci meriţi…

Când văzu că Benedict nu moare, Blutty începu să sufere, iar când acesta fu pe picioare, găsi că era momentul să facă uz de autoritatea ce îi îngăduia dreptul său. Athenaâs înţelese că trebuie să se supună şi întreg satul vorbea de meşteşugul acestui soţ care ştiuse să treacă peste mofturile soţiei sale, ba, ceva mai mult, să se facă iubit de dânsa.

XXVII

Valentina făcu mai multe vizite în căsuţa din pădure, dar când Benedict se simţi în stare să umble, nu-i dădu pace Luâzei,: până ce nu-l duse din când în când în pavilionul din parc.

Stăpânită cu totul de el, sărmana Luiza avea remuşcări grozave. Amândouă se lăsau purtate de destin fără să facă nimic pentru a-l schimba.

Benedict îşi făcea mii de promisiuni şi proiecte, când era departe de Valentina, dar când privea în ochii ei senini, era subjugat şi se mulţumea cu cele mai slabe dovezi de prietenie.

Pentru a risipi atmosfera de voluptate care se crea fără de voie între cei doi iubiţi, Luiza cânta la pian. Benedict o acompania din gură, Valentina îl asculta cu inima bătând să-i sfarme pieptul şi privind cicatricea de pe fruntea lui, stigmatul pe care avea să-l poarte toată viaţa, pentru dânsa. Simţea acea mândrie tainică pe care o au femeile, când se ştiu iubite şi-şi dădea seama câ-l va iubi mereu.

Intr-o seară când Benedict păru mai cald decât de obicei, când vocea lui tremura şi ochii îi seânteiau, Luiza nu mai putu suporta rolul ce şi-l impusese şi ieşi să respire aerul răcoros al parcului.

Rămaşi singuri, cei doi îndrăgostiţi simţiră că nu vor putea rezista patimii. Încercară zadarnic să înfiripeze o convorbire. Valentina îl rugă să cânte şi el se supuse.

În timpul cântecului, ea se simţi din ce în ce mai atrasă spre el şi ieşi pe nesimţine pe terasă.

Când îşi dădu seama că era singur, Benedict ieşi după dânsa.

Valentina avea faţa acoperită cu miinile, umerii îi săltau. El se apropie uşor, îi dădu la o parte mâinile şi, fericit de a vedea lacrimile care curgeau pentru el, vru să-i sărute ochii şi buzele lor se atinseră.

Inainte ca Luiza să se apropie avură timpul să-şi facă mii de jurăminte şi să schimbe mii de sărutări pătimaşe.

— Luiza, unde-ai fost?

XXVIII

Din momentul acesta, primejdia era de neînlăturat. Luiza locuia la fermă din ziua însănătoşirii lui Benedict, iar seara şi-o petrecea alături de Valentina împreună cu Bernard.

De multe ori se întâmpla ca Luiza să vină mai târziu sau să nu poată veni de loc. A doua zi întrebată cum şi-a petrecut seara, Valentina era foarte încurcată şi Luizei îi venea foarte uşor să ghicească felul petrecerii ei.

Intr-una din aceste zile Valentina nu se mai putu ascunde şi făcu surorii ei unele destăinuiri, căci aceasta îşi anunţă plecarea la Paris.

Valentina o rugă în genunchi să rămână şi s-o ajute.

În sufletul Luizei se zbăteau sentimentele ciudate de gelozie şi dragoste de soră.

În genunchi Valentina o ruga s-o scape de primejdie, să caute a-l îndepărta pe Benedict, căci altfel era ameninţată.

În momentul acela Benedict ieşi de sub o perdea unde a fost ascuns şi, privind în faţă pe Valentina, zise:

— Tu m-ai readus la viaţă, spune-mi dacă îţi sunt de prisos şi voi şti ce am de făcut.

Cele două femei văzură lucind în mâna lui revolverul, acelaşi revolver care-i mai servise odată şi teama că va face o nouă nebunie le făcu să-i promită a se supune tuturor dorinţelor lui.

Benedict le asigură că nu toţi bărbaţii sunt laşi şi că el nu va căuta să profite die prilejul ce i se oferă pentru a se atinge de cinstea Valentinei.

XXIX

Iată ce hotărâră: Luiza plecă la Paris şi se întoarse cu fiul ei, silind pe mătuşa Shery să primească o leafă lunară pentru întreţinerea lor. Benedict şi Valentina aveau să se ocupe de educaţia lui.

Valentin era un băieţandru de cincisprezece ani, înalt, subţire, blond. Semăna Valentinei la chip şi la suflet şi i se inocula curând o dragoste nespusă pentru dânsa.

El îşi împărţi astfel timpul: dimineaţa îşi petrecea două ore la mătuşa lui, unde învăţa artele frumoase, iar după amiază făcea studii serioase cu Benediet, care găsise mijlocul să o răsplătească pe Luiza pentru devotamentul ei.

În cele din urmă simţind multă simpatie pentru elevul său, Benedict se rugă de Luiza să-l lase să locuiască la dânsul.

Valentina şi Luiza căutară să înfrumuseţeze în scopul acesta coliba.

Se aduseră câteva mobile de la castel, tablouri, cărţi şi covoare, care transformară căsuţa într-un colţişor de studiu şi viaţa celor patru deveni din ce în ce mai frumoasă.

Venirea lui Valentin, fruct al păcatului, dădu loc la clevetiri printre cumetre. O întâmplare le închise, însă, gura; Tocmai în timpul acela izbucni o epidemie printre săteni. Valentina, Bernard şi Luiza nu cruţară niciun sacrificiu ca să stârpească răul. Intrau prin casele lor şi îi scăpau de boală şi

nevoi. Acum dragostea ţăranilor pentru ei nu mai avea margini şi nimeni nu mai îndrăznea să bârfească asupra legăturii ce ar exista între cei trei.

D-na de Raimbault se adresase d-nei Beaujon, domnişoara de companie a marchizei, întrebând-o de zvonurile ce circulau cu privire la Luiza dacă erau întemeiate.

Marchiza era bolnavă greu în urma unui atac de apoplexie şi aceasta aştepta s-o moştenească, astfel că nu mai avea niciun interes să fie de folos contesei. Ii răspunse că nimic nu era adevărat şi Valentina îşi duse mai departe viaţa de poezie, înconjurată de cei ce o iubeau.

Valentina puse să se ridice un zid în jurul pavilionului, astfel că era la adăpost de privirile indiscrete şi nimeni din castel n-avea dreptul să intre în el, afară de Caterina.

Valentina dăruise nepotului ei un ponei cu care făcea zilnic drumul la castel.

Intre Luiza şi Benedict se stabilise o prietenie adevărată, mai strânsă decât dragostea. În convorbirile lor nu se vorbea dccât de calităţile şi progresele Valentinei. Athenais venea din când în când să-şi petreacă timpul în pavilion, uitând de grijile gospodăriei şi, zburdalnică, alerga prin parc cu Valentin pe care îl privea ca pe un şcolar, deşi era numai cu un an mai tânăr ca dânsa. Ii plăcea adesea să-i răsfire părul lui blond şi se minuna de atâta frumuseţe. Pe Benedict tot îl mai iubea, dar cu totul altfel. Se stabilise între ei un fel de prietenie, iar alături de Luiza ea căpătase numele de soră mai mică şi atât îi era de ajuns. Cit despre dragostea dintre Benedict şi Valentina, acesta reuşise să-şi înfrâneze dorinţele pătimaşe şi se mulţumea acum să se odihnească cu capul în poala ei, sau să ia cu sine buchetul pe care l-a purtat ea toată ziua la piept. Acestea erau singurele evenimente din viaţa lui, de privaţiuni, de dragoste şi de fericire.

XXX

Cinsprezece luni de linişte şi voie bună se scurseră. Intr-o seara pe când în pavilion toţi erau uniţi în jurul lui Valentin care cânta acompaniat de prietena lui, Athenaâs, în penumbra în care se găseau, Valentina profită pentru a strânge mâna lui Benedict, şoptindu-i:

— Noi suntem fericiţi?

Benedict îşi ţinea respiraţia ca să nu tulbure clipa aceasta sfântă şi răspunse:

— Da.

Erau într-adevăr.

Valentina întreţinea o corespondenţă convenţională ca dl. De Lausac, pe care îl încunoştiinţă de venirea lui Valentin la fermă, de educaţia pe care o primeşte datorită d-lui Shery (Benedict) profesorul său.

D-l de Lausac se interesa foarte puţin de felul de viaţă al Valentinei. El întreţinea relaţii cu o dansatoare şi era destul de şiret să priceapă restul rezervelor Valentinei.

Inchise dar ochii şi se mulţumi cu reflecţia că nevasta lui preferase un bădăran.

Era însă mult mai mulţumit decât s-o fi văzut aruncându-se în viaţa zgomotoasă a saloanelor.

Acum viaţa Valentinei se reducea la orele sublime petrecute în societatea fiinţelor dragi şi la acelea de rugăciuni, în care se amesteca întotdeauna şi numele lui Benedict.

În seara aceasta calmă, Caterina veni să le anunţe sosirea d-lui de Lausac la castel.

Numele lui îi făcu să tresară pe toţi.

Valentin avu o strângere de inimă căci se gândea că nobilul conte ar putea să-l dea afară din casă. Strângând mâna mătuşii sale zise:

— Să facă bine să te facă fericită d-l de Lausac; dacă nu, va avea de a face cu mine!…

Athenaâs îi mângâia obrajii îmbujoraţi râzând de curajul lui. Părăsiră pavilionul.

— Pe mâine, le zise Valentina.

— Pe mâine, răspunseră ei.

— Benedict rămase un moment în urmă şi strângând mâna iubitei sale: „Valentino”! rostiră buzele lui.

Nu putu spune mai mult.

Valentina înţelese temerea lui şi-i răspunse cu un glas sigur:

— Fii liniştit…

Expresia vocii şi a ochilor ei avură atâta putere asupra lui Benedict, încât el se îndepărtă aproape liniştit.

XXXI

D-l de Lausac, în costum de voiaj, mimând oboseala se întinsese pe canapea. Se ridică apoi şi veni în faţa Valentinei. Aceasta se tulbură nespus la vederea lui, dar contele se prefăcu că nu observă nimic, ba îi făcu chiar câteva complimente. Începu să vorbească degajat de voiaj, de plăcerea ce resimţea aflându-se din nou la casa lui, de multe altele.

Valentina se linişti. Observă Ia un moment dat, într-un colţ al salonului, o persoană corpolentă şi scundă, cu figura banală: dl. De Lausac i-l recomandă ca pe unul din prietenii săi. Era ceva apăsător în felul în care el pronunţă cuvintele acestea. Valentinei nu-i inspiră simpatie domnul cu privirea posacă, cu aerul stângaci, care părea a nu se simţi la locul lui acolo.

După ce au cinat, d-l de Lausac rugă pe Valentina să dea ordine pentru a prepara unul din cele mai bune apartamente bunului său prieten dl. Grapp. Acesta se retrase apoi după ce schimbă încet câteva cuvinte cu Lausac.

Când soţii fură singuri, Valentina se simţi stingherită. Palidă, cu privirile coborâte, încercă să înnoade firul discuţiei, când dl. De Lausac ceru permisiunea să se retragă, fiind obosit.

— Am făcut cinsprezece zile pe drum. Cu siguranţă că am febră.

— Oh, fără îndoială! spuse Valentina stângaci.

Un zâmbet răutăcios flutură pe buzele diplomatului.

— Am nevoie neapărat de odihnă. O noapte mai mult pe drum şi cădeam bolnav. Nu-i aşa, Valentina?

— Oh, da, răspunse ea, trebuie să te culci. Totu-i pregătit.

— Apartamentul din pavilion, nu-i aşa, draga mea? E cel mai potrivit. Îmi place pavilionul ăsta, el îmi reaminteşte vremurile fericite când te vedeam în fiecare zi…

— Pavilionul? răspunse Valentina cu un ton mirat care nu scăpă soţului său.

— Tc-ai servit de pavilion? întrebă el liniştit.

— Am făcut un fel de refugiu pentru studiu, răspunse ea confuză, căci nu ştia să mintă. Am ridicat patul astfel că n-o să-l poţi avea astă-seară… Dar e pregătit apartamentul mamei, la parter… Dacă vrei…

— Poate că vei aranja mâine altceva, zise dl. De Lausac cu o intenţie crudă de răzbunare; până atunci mă voi folosi de ceea ce-mi oferi.

El îi sărută mâna, cu nişte buze care păreau de gheaţă. Ea trebui să o frece cu cealaltă pentru a o reînsufleţi.

Când fu singură, Valentina se simţi frământată de prevestiri negre. Se închise în cameră, dar amintirea confuză a nopţii de letargie petrecută cu Bonedict îi reveni în minte. Se ridică încercând să izgonească gândurile care o chinuiau. Pe la orele trei din noapte neputând dormi, deschise geamul. Dintre copaci zări desprinzându-se o umbră: Benedict. Ingrozită se plecă pentru a-i cere să plece. Ferestrele d-lui de Lausac erau chiar dedesubt. Benedict, însă, în loc să se teamă, simţi o plăcere nebună aflând

că rivalul lui era atât de aproape. Agită mâna şi dispăru. Din nefericire, dl. De Lausac, care nu putea să adoarmă, fiind surmenat de călătorie, observă scena ascuns după perdea.

A doua zi el se plimba cu dl. Grapp.

— Ei, zise acesta, ai vorbit cu soţia?

— Cum îţi închipui, dragă? Dă-mi voie să respir.

— N-am vreme, domnule. Afacerea asta trebuie lichidată în opt zile; ştii că nu pot aştepta mai mult.

— Răbdare!

— Răbdare, replică celălalt. De zece ani răbdare, domnule? Iţi mărturisesc că am ajuns la capăt. Trebuia să vă achitaţi datoriile când v-aţi însurat, şi iată au trecut doi ani de când…

— Dar de ce dracu îţi este frică? Pământul valorează cinci sute de mii de franci şi nu-i grevat cu nicio ipotecă.

— Nu zic că mă tem de ceva, răspunse neînduratul creditor, dar vreau să reintru în drepturile mele, să-mi adun veniturile, şi asta fără întârziere.

— In mai puţin de opt zile vei fi satisfăcut. Am făcut călătoria asta pentru a mă scăpa de voi…

— Eu nu sunt aşa de sigur ca d-voastră, reluă celălalt. Soţia dv. Ar putea să vă strice planurile refuzând să semneze.

— Ea nu va refuza.

— Am putinţa să văd limpede ceea ce se petrece în familii. Mi s-a părut că d-voastră nu eraţi tocmai bucuroşi că vă vedeţi.

— Cum? zise contele pălind.

— Nu-i nicio supărare. Ce mă fac eu dacă d-na de Lausac prelungeşte la infinit afacerea?

— Domnule, s-o sfârşim! zise contele mânâiat. N-ai dreptul să te amesteci. Mâine vei avea garanţia pe care o vrei şi vei vedea atunci că ai mers prea departe cu bănuielile.

Dar dl. Grapp nu se lăsă convins. Işi cunoaşte el oamenii.

În timpul zilei vizitase proprietatea. Dl. Grapp adusese un slujbaş de la măsurători. Parcurse pădurea, câmpul, livezile, socotind tot, tocmindu-se pentru un bolovan, pentru un arbore căzut. Locuitorii din Changeneuve fură foarte miraţi că nobilul conte, însoţit de cineva, examinează toate de parcă ar face inventarul. Soţii Shery crezură că noul proprietar avea de gând să le rezilieze contractul. Ei nici nu vroiau altceva. Un meşter fierar murise şi

neavând copii lăsase prin testament scumpei şi demnei Athenais Shery, căsătorită Blutty, două sute de mii de franci.

Bătrânul Shery propuse chiar d-lui de Lausac rezilierea şi dl. Grapp îl asigură că în trei zile totul va fi aranjat cum trebuie.

După masă dl. De Lausac propuse d-lui Grapp să viziteze parcul. Valentina îi urmă temându-se cu oarecare dreptate de cercetările prin parcul rezervat. Dl. De Lausac îi oferi braţul şi afectat se întreţine cu ea pe un ton natural.

Dar locul îngrădit din parc îi atrase atenţia.

— Ce înseamnă asta? întrebă el. S-ar zice că-i un loc pentru vânătoare. Te dedai dar plăcerii acesteia?

Valentina îi explică, trudindu-se să pară liniştită, că aici venea pentru a lucra mai în tihnă.

— Ei doamnă, dar ce lucru profund cere astfel de pregătiri? Şi ce împrejmuire! Dar ai făcut un palat ca-n basme! Şi eu care credeam că singurătatea castelului e aşa de deplină! Dar ia spune-mi, te rog, cauţi aici să descoperi piatra filosofală sau cea mai bună formă de guvernământ?

Valentina încercă să schimbe conversaţia dar nu putu. Dl. De Lausac ochii dintr-o privire totul. Versuri scrise pe perete de Benedict; numele lui Valentin însemnat pretutindeni; caiete de muzică aparţinând lui Benedict; o puşcă micuţă de vânătoare cu care Valentin urmărea uneori iepurii în parc, totul fu minuţios explorat de dl. De Lausac. În sfârşit el zări pe un fotoliu cascheta lui Valentin.

— Asta, nu-i aşa, e cascheta misteriosului vraci pe care-l evocaţi aici?

O încercă, văzu că era mică pentru un om şi-o zvârli pe fotoliu. Apoi, adresându-se d-lui Grapp:

— La cât evaluezi pavilionul? zise el cu un ton brusc.

— Aproape la nimic, răspunse acesta. Obiectele de lux şi fantezie nu au valoare într-o proprietate.

Felul în care dl. Grapp răspunse dădu un fior Valentinei. Cine era individul acesta cu figură posacă, a cărui privire părea că inventariează totul, a cărui voce prevestea ruina?

Privi tremurând pe dl. De Lausac care rămânea de neclintit în nepăsarea sa.

Pe la orele zece seara, înainte de a se retrage pentru odihnă, dl. Grapp atrase pe dl. De Lausac pe peron.

— Am pierdut fără rost toată ziua. Căutaţi ca în noaptea asta să se tranşeze, astfel mă explic mâine cu dânsa. Eu n-am timp să mă distrez cu viaţa de castel.

XXXII

Dl. De Lausac se găsea într-una din cele mai delicate situaţii. El ar fi consimţit să fie trădat, dar nu înşelat. Şi în privinţa soţiei sale nu mai încăpea nicio îndoială.

Ceea ce era urât în situaţia lui, era că afacerile pur băneşti îl împiedicau să-şi exercite demnitatea lui de gentilom şi-l sileau să meargă pe căi piezişe până la capăt.

Aproape de miezul nopţii, pe când el sta şi se gândea, i se păru că aude un zgomot uşor, deşi casa era într-o linişte completă de mai bine de o oră.

Uşa de sticlă ce dădea din salon în grădină se deschise uşor. Amintirea celor văzute noaptea trecută ca şi dorinţa de a obţine dovezi cu care să îşi aibă în mână nevasta, îl puseră în mişcare. Imbrăcă repede o haină de noapte şi ieşi în umbră pe urma Valentinei.

Intră în parc şi se apropie de pavilion. Ocrotit de întuneric putu să se posteze dinaintea ferestrei, uitându-se înăuntru.

Valentina sfârîştă de emoţie, căzuse în tăcere pe sofa. Benedict, în picioare, alături, la fel de tulburat, rămăsese mut câteva clipe. In sfârşit, el făcu o sforţare.

— Eram foarte neliniştit şi mă temeam că nu ai primit biletul.

— Ah, Benedict, răspunse Valentina cu tristeţe, biletul acela e al unui nebun şi trebuie să fiu şi eu nebună pentru a mă supune. Era să nu vin, dar n-am avut puterea să rezist.

— Pe Dumnezeul meu, Valentina, ai făcut mai bine că ai venit, căci cu riscul vieţii d-tale şi a mea te-aş fi căutat, chiar dacă…

— Nu mai urma, nenorocitule. Spune-mi că te-ai liniştit acum. M-ai văzut, eşti sigur că sunt liberă… lasă-mă să plec…

— Te crezi, dar, în pericol aci şi crezi că la castel nu eşti?

Oricum, e condamnabil şi ridicol. Din fericire, d-lui de Lausac nu i-a dat în gând să mă expuna unei porniri criminale.

— Valentina, nu mă tem de slăbiciunea d-tale, mi-e teamă de principiile ce le ai.

— Şi vei îndrăzni să lupţi contra lor?

— Nu ştiu ce n-aş fi în stare să fac acum.

— O, Doamne, dar ce-ai păţit de eşti aşa de schimbat? Acum nu mai eşti cel de acum douăzeci şi patru de ore?

— De douăzeci şi patru de ore. Răspunse el, am trăit o viaţă de tortură. O gelozie diabolică, o ură de neîmblânzit s-a deşteptat în mine… Acum douăzeci şi patru de ore puteam fi virtuos, Valentina, dar acum totul e schimbat.

— Prietene, zise Valentina speriată, nu ţi-e bine. Trebuie să ne despărţim, căci convorbirea noastră îţi va spori suferinţele… De altfel trebuie să te gândeşti…

Deodată Valentina tresări, spunând:

— Vai, mi s-a părut c-a trecut o umbră pe la fereastră!

— Nu e nimic. Nu-i de-o sută de ori mai bine să te văd ucisă în braţele mele decât să te ştiu vie în braţele altuia? Dar fii liniştită; e tăcere peste tot, grădina e pustie. Ascultă, Valentina, sunt prea nenorocit, ai voit să trăiesc şi m-ai condamnat să port o sarcină prea grea.

— Cum? zise ea. Reproşuri? Dar de cincisprezece luni nu suntem noi fericiţi, ingratule?

— Da, am fost, dar nu vom mai fi.

— De ce presimţirile astea?

— Soţul tău ar putea să te ia, să ne despartă pentru totdeauna şi e cu neputinţă ca el să nu vegheze.

— Dar până-acum, din contră, planurile lui sunt foarte paşnice. Mie mi se pare că e, mai degrabă, hărţuit de nişte datorii.

— Ceea ce cred eu, este că acest om este prea puţin demn de tine. Ar trebui să te asiguri contra navalei ce o vor da creditorii săi.

— Fii liniştit, Benedict. Domnul Lausac este o inimă cinstită şi generoasă. Nu mă tem de nimic din partea lui şi el nu va ipoteca vreuna din proprietăţile mele fără să mă consulte.

— Dar eu cred că nu-i vei refuza nicio iscălitură, căci eu îţi cunosc caracterul şi ştiu cât dispreţuieşti bogăţia.

— Te înşeli, Benedict. Voi fi curajoasă dacă va trebui. In ce mă priveşte, este adevărat că m-aş mulţumi numai cu pavilionul şi cu câteva hectare de pământ. Dacă n-aş avea decât o rentă de 1200 de franci şi încă aş fi destui de bogată. Dar bunurile de care a fost deposedată sora mea, voiesc cel puţin să le las, după moartea mea, lui Valentin, fiul ei.

— O, cum vorbeşti de moarte… ca şi când… Benedict începu să se plimbe agitat prin odaie.

— Amicul meu, îi zise Valentina cu blândeţe, văd că vorbim despre lucruri delicate. Să ne oprim aici… Eu stric dacă am venit aci la această oră… Dacă nu-ţi spun ce ai dori să afli, nu mă forţa să fac făgăduieli vinovate… Şi totuşi, adăugă ea cu vocea tremurătoare, de-o trebui neapărat să calc peste datoria mea, ei bine, fii mulţumit: îţi jur că aş muri mai degrabă decât să aparţin altuia.

— In sflrşit! exclamă Benedict. M-ai încurajat. Credeam că voi pleca frământat de grijă şi gelozie, că n-ai să jertfeşti pentru mine niciuna din ideile tale strimte. Mi-ai făgăduit, într-adevăr asta? Dovedeşte eroism!

— Eşti crud, Benedict. De mult nu ai mai fost aşa.

— Te iubesc mult, zise Benedict luându-i braţele într-o pornire sălbatică, şi mi-aş da viaţa să te salvez; aş comite orice crimă ca să îţi fac plăcere.

— Nu vorbi aşa, zise ea. M-am deprins să mă încred în tine, dar acum văd că mai degrabă trebuie să te ocolesc.

— Să nu ne jucăm cu cuvintele! strigă Benedict! Acum nu mai putem fugi unul de altul. Tu eşti totul pentru mine. Pe Luiza şi fiul ei îi iubesc tot pentru tine. Tu eşti viitorul meu, singura mea pasiune, singura mea gândire. Ce m-aş face fără tine? N-am nicio am ambiţie, n-am prieteni, n-am nicio situaţie… Nu, Valentina, nu mă vei goni, e peste putinţă…

Benedict izbucni în lacrimi.

În momentul acela se auzi o tuse uşoară şi o arie fredonată lângâ fereastră. Valentina simţi că se învârteşte locul cu dânsa.

Suntem pierduţi, zise ea cu voce înăbuşită, e el!

— Valentina, eşti aici, draga mea? întrebă dl. De Lausac lângă uşă.

— Ascunde-te! zise Valentina împingând pe Benedict după o oglindă portativă ce ocupa un colţ al încăperii…

Şi înainta apoi către dl. De Lausac cu naturaleţea de care în momentele hotărâtoare sunt capabile cele mai cinstite femei.

— Eram sigur că te-am văzut când te-ai îndreptat spre pavilion acum un sfert de oră, zise Lausac intrând. Nevoind să te tulbur m-am plimbat pe partea cealaltă, dar instinctul inimii sau puterea ta magică m-au adus încoace fără să vreau. Nu sunt oare indiscret că ţi-am întrerupt reveriile şi am îndrăznit să intru în sanctuar?

— Venisem să iau o carte pe care vreau s-o termin în noapea aceasta, zise Valentina cu glasul hotărit.

— Permite-mi să-ţi spun, draga mea, că duci un fel de viaţă cu totul ciudat şi că sunt îngrijorat de sănătatea ta. Iţi petreci nopţile rătăcind şi

citind şi nu e nici cuminte şi nici prudent.

— Dar te asigur că te înşeli, zise Valentina încercând să-l atragă, spre uşă. E o întimplare numai că în noaptea asta nu am putut dormi. Vreau să mă întorc.

— Dar cartea pe care doreai s-o iei?

— Ah, da, aşa e!

Şi se prefăcu că vrea să caute cartea. Din nenorocire nu se găsea niciuna, tocmai atunci, în toată încăperea.

— Cum vrei să o găseşti în întuneric? zise Lausac. Lasă-mă să aprind o luminare.

— Ah, ar fi imposibil, zise Valentina înspăimântată. Nu, nu, n-aprinde, n-am nevoie de carte, nu îmi mai trebuie.

— Dar de ce să renunţi când e aşa de lesne să ai lumină?

În acelaşi timp el aprinse o luminare. Lausac surprinse dintr-odată privirea de groază îndreptată de Valentina înspre oglindă. Afectă şi mai multă linişte: ştia de acum unde e Benedict.

— Fiindcă suntem împreună, draga mea, zise el aşezânduse pe sofa, vreau să discutăm o chestiune foarte importantă care mă preocupă. In locul acesta avem si guranţa de-a nu fi nici întrerupţi, nici auziţi. Vrei să-mi acorzi câteva minute de atenţie?

Işi sprijini bărbia în mână şi începu cu aerul celui obişnuit să propună regilor război sau pace pe-acelaşi ton.

XXXIII

— Bănuiesc, draga mea, că ai vrea să cunoşti o parte din proiectele mele, zise el aţintindu-şi ochii într-ai ei. Postul meu mă va mai ţine câtva timp departe. Să te iau cu mine sau nu? Asta rnă preocupă.

Valentina nu putea mişca buzele. Situaţia ei era din cele mai penibile. Se afla între un bărbat ironic şi un iubit gelos.

Contele aruncă o privire înspre oglindă şi văzuse locul unde se ascundea Benedict.

Acum vroia s-o tortureze şi-i spuse în câteva cuvinte că nu e străin de mica ei pasiune, dar că nici prin gând nu-i trece s-o împiedice de a-şi găsi distracţii pe unde poate. Apoi vorbi pe tonul omului de afaceri de drepturile asupra averii şi a proprietăţii ce i-a fost dată de zestre.

— O datorie supărătoare mă face să-ţi cer consimţământul şi semnătura pentru acoperirea ei.

Valentina avea mereu privirea aţintită spre oglindă. Contele o întrebă dacă oglinda o preocupă atât încât nu-i poate răspunde.

— In cazul acesta, zise el, o voi muta de acolo.

— Nu face lucrul ăsta, răspunse speriată Valentina, semnez tot ce vrei, dar acum să ne retragem fiindcă sunt foarte obosită.

— Cred! zise d-l de Lausac, şi mai rămase câtva timp locului privind indolent spre Valentina care sta palidă ca moartea cu luminarea aprinsă, dinaintea lui. Contele ar fi vrut să se răzbune mai crud, dar se gândi că deznădăjduitul de după oglindă ar fi putut să-l ucidă. Se hotărî să plece.

Valentina încuie uşa cu multă grijă.

— E o precauţiune foarte bună, zise contele ironic, să încui uşa bine şi să laşi ferestrele deschise, aşa ca să poată oricine intra şi ieşi.

Cuvintele acestea o convinsera pe Valentina că bărbatul ei ştia totul.

XXXIV

A doua zi, Valentina de-abia deschise ochii când i se anunţă vizita d-lui Grapp şi a soţului ei.

Acesta îi prezentă o mulţime de hârtii pe care ea *le* luă în mod automat.

— Citeşte-le! îi zise soţul.

Palidă, Valentina ridică ochii asupra lui, iar cu mina tremurândă, ea se grăbi să iscălească. Inapoindu-i hârtiile, ea zise:

— Vezi, domnule, că am atâta încredere în d-ta încât nu mai e nevoie să le citesc.

După ce Valentina semnă poliţele, contele de Lausac fu atât de fericit că scăpa de o datorie care îl chinuise zece ani, încât sărută aproape cu recunoştinţă mâna Valentinei şi se retrase zicându-i:

— Un serviciu în schimbul altui serviciu, doamnă. Chiar în seara aceea el o anunţă că va pleca a doua zi cu d-l Grapp la Paris.

Lausac merse de se culcă, fericit de a fi scăpat şi de datorii şi de femeia lui.

Rămasă singură, Valentina începu să cugete la situaţia ei şi fiindcă găsea multă linişte în rugăciuni, merse şi se rugă. De obicei amesteca şi numele lui Benedict în rugăciunile ei. De astă dată însă nu i se păru atât de curat ca de obicei şi nu-l mai pomeni.

După o noapte de frământări şi remuşcări, Valentina se hotărî să vorbească soţului ei.

Nu bătuseră încă orele dimineţii, când ea trimise să-l cheme în salon pentru a-i vorbi.

Domnul de Lausac ar fi vrut să plece înainte de a se deştepta Valentina pentru a evita orice explicaţie. Acum era consternat.

Felul cum închise Valentina uşile pentru a nu fi auziţi, îl făcu să întrevadă o scenă plicticoasă.

— Haide, draga mea, spune-mi ce ai de spus — luă el cuvântul, — pentru a nu mai prelungi aşteptarea.

Cu toată tulburarea, Valentina găsi curajul să spună:

— Am să mă explic în două cuvinte. Domnule, te rog în genunchi, ia-mă cu d-ta!

— Să te iau cu mine? Ce nebunie! izbucni contele făcând câţiva paşi înapoi.

— Iţi jur că sunt încă demnă de a fi tovarăşa unui om cumsecade.

— Poţi să-mi spui câte plimbări ca aceea de aseară ai făcut în doi ani, de când lipsesc?

— Iţi jur că pentru prima oară şi dacă ai auzit convorbirea aceea, pe care nu mă îndoiesc că ai ascultat-o, nu poţi crede că m-am făcut nedemnă de d-ta. Mai e timp acum cât îţi mai pot privi în faţă. Scapă-mâ, te rog, de această pasiune! Nu mă lăsa singură, căci nu sunt decât o biată femeie slabă. Evarist, nu-mi refuza ocrotirea ta.

— N-ai jurat azi noapte că nu vei aparţine unui alt bărbat? Vrei să-ţi calci jurământul? zise d-l de Lausac.

Mândria Valentinei se redeşteptă deodată.

— Te înşeli d-le, zise ea trufaşă, dacă crezi că am venit să-ţi cer un loc în patul d-tale. Protecţia d-tale o vreau, dar acum toate păcatele mele vor cădea asupra d-tale.

— Micuţa mea, nu ţi se pare că e ridicol să mă faci pe mine duhovnicul tău? Tot ce pot să fac pentru tine, e să închid ochii. Am destulă experienţă ca să nu-mi zbor creierii fiindcă am fost trădat. Tu eşti tânără, gustă viaţa. La vârsta ta dragostea are farmecul primei iubiri. Când vei ajunge la a doua, la a treia, ai să mă înţelegi…

— Mă insulţi, zise Valentina, dar D-zeu mă va proteja, îţi mulţumesc pentru lecţia ce mi-ai dat-o. Voi căuta să profit. Adio.

Se salutară şi după un sfert de oră Benediet şi Valentina văzură trăsura care transporta pe conte şi pe omul său de afaceri spre Paris.

XXXV

Inspăimântată şi în acelaşi timp ofensată de prezicerile insultătoare ale soţului ei, Valentina se retrase în camera ei, pentru a da curs liber lacrimilor.

„Vai! îşi spunea ea, soţul mă respinge, mama nu vrea să mă înţeleagă, sora-mea nu îndrăzneşte nimic… Cine mă va opri dar să nu cad în prăpastie?

În toiul acestor frământări, Valentina fu chemată într-o zi la patul bunicii sale, care în ultimele clipe vroia s-o mai vadă.

Bătrâna marchiză luase în dimineaţa aceea o cană de ciocolată a cărei digestie, foarte anevoioasă pentru organismul ei slăbit, îi pricinui o febră violentă. Bătrânul medic, dl. Faure, găsi că situaţia era foarte alarmantă.

Valentina alergă să dea ultimele îngrijiri bunicii care, gonind pe toţi din cameră, îi vorbi:

— Scumpa mea copilă, mai am o singură dorinţă pe care cred că ai să mi-o îndeplineşti. N-aş vrea să mor fără să văd pe Luiza şi pe copilul ei.

Valentina se grăbi să-i satisfacă dorinţa şi iată-i pe toţi trei în jurul patului.

Când Luiza îşi revăzu pe bunica ei, pe patul de moarte, sfârşită cu totul, când ea revăzu trăsăturile aceleia care, bine sau rău, veghease cu bunătatea ei asupra primilor ani de inocenţă şi de fericire, uită totul şi se aruncă, cu lacrimile în ochi, la sânul bolnavei.

Bătrâna vorbi mult şi clar, se interesă de studiile lui Valentin, de preferinţele lui şi rămânând un moment singură cu Valentina, zise:

— Copila mea, îţi voi încredinţa un secret care nu este al meu. Ştiu că iubeşti. De ce să fiu ipocrită în ultimele clipe? Iubeşte! Este singurul lucru frumos ce-l are viaţa. Primeşte însă sfatul bunicii tale: nu iubi niciodată un om din altă clasă socială decât a ta. Cu aceste cuvinte marchiza încetă de a mai vorbi.

Moartea bunicii nu o lăsă rece pe Valentina, dar trecu neobservată pe lingă frământările ei. In disperare, Valentina scrise d-nei de Raimbault, mărturisindu-i păcatul şi cerându-i un sprijin sufletesc.

Contesa i-ar fi dat poate sfaturi binevoitoare, dacă n-ar fi primit în acelaşi timp o scrisoare din partea domnişoarei de companie a marchizei, care îi descria pe larg scandalul cu d-l de Lausac, existenţa Luisei şi a lui Valentin la castel şi taina pavilionului misterios.

Contrariată, d-na de Raimbault răspunse fiicei sale să-şi caute refugiu la sora care îi seamănă. Ea o şterge din inimă.

Valentinei nu-i mai rămânea decât rugăciunea. Îngenunchiă înaintea micului altar, şi găsind acolo batista însângerată pe care i-o adusese Caterina de la Benedict când încercase să se omoare, o sărută rugându-se pentru dragostea ei.

XXXVI

De opt zile de când n-o mai văzuse, Benedict era nenorocit. Rătăcea zile întregi în jurul parcului fără niciun rezultat.

Intr-tuna din seri, văzu lumină în camera de rugăciuni a Valentinei şi cu îndrăzneala pe care ţi-o dă dragostea, *se* caţără până la o fereastră prin care privi înăuntru: Valentina se afla dinaintea altarului, sărutând batista lui.

Benedict scoase un strigăt de bucurie. Valentina se sperie întâi, dar dându-şi seama de pericolul la care se expusese iubitul ei, îi îngădui să intre.

Sfârşit de puteri, Benedict căzu înaintea altarului. Era palid şi tremura. Valentina nu se mai gândi în momentul acela la nimic altceva decât la viaţa lui şi avu puterea să-l treacă până în dormitorul ei, unde începu să-i pregătească un ceai calmant. Benedict o urmărea cu privirea. Mobilele din camera aceea şi toată atmosfera îi reaminti seara de vis de altădată.

Când Valentina se apropie pentru a-i aduce ceaiul, nemaiputând lupta cu sentimentele, Benedict o strânse la piept. Ea nu mai făcu nicio sforţare pentru a se descătuşa din braţele lui…

Era un moment fatal care trebuia să vină şi care o aruncă pe Valentina în cea mai mare disperare. Erau amândoi prea cinstiţi ca să jubileze de greşeala lor.

Văzând suferinţa ei, Benedict fu gata să plece, să se exileze pentru a nu mai repeta păcatul, dar de data aceasta Valentina îl reţinu; nu mai putea trăi fără dânsul. Un eveniment pe care Valentina îl uitase cu desăvârşire veni să-i scoată din beţia lor.

Intr-o bună zi dl. Grapp se prezentă la castel să-si ia proprietatea în primire, plus cele douăzeci de mii de franci, singura avere a Valentinei. El o invită să părăsească frumosul castel.

Valentina nu părăsea cu regret casa în care crescuse, ii părea rău numai de pavilionul care cuprinsese într-însul toată fericirea ei. Situaţia ei faţă de dl. De Lausac era acum clară. Cei doi soţi erau chit.

I se îngădui să-şi ridice câteva mobile şi Valentina se mută în casa familiei Shery, care în urma unei negocieri cu dl. Grapp se pregătea să părăsească ferma.

XXXVII

În frământările pricinuite de schimbarea felului său de viaţă, petrecu câteva zile fără a vedea pe Benedict. Curajul cu care suportă ruina îi mohorî întrucâtva sufletul.

Scrise lui Benedict:

„Te rog, nu căuta să mă vezi în timpul acesta pe care il voi petrece la familia Shery. Adio. Nu ştiu ce se va întâmpla cu mine, am cinci zile răgaz. Când voi lua o hotărâre te voi încunoştiinţa, iar tu ai să m-ajuţi s-o duc la capăt".

Scrisoarea aceasta aruncă pe Benedict într-o deznădejde cumplită. Acum când ea era ruinată, părăsită, copleşită de chinuri şi remuşcări, datoria îi impunea să trăiască pentru a căuta să-i fie de folos, să vegheze în preajma ei, orice s-ar întâmpla.

Luiza învinsese în sfârşit pasiunea mistuitoare ce o torturase atâta timp. Legăturile ei cu Benedict, purificate de prezenţa fiului, deveniseră calme, senine.

Tânăra şi zburdalnica Athenais suferise la rindu-i, mai întâi pentru că iubea pe Valentina într-adevăr şi apoi pentru că sufletul îi era plin de amărăciune din cauză că se pusese capăt plăcerilor întâlnirii de altădată.

Viitorul devenea nesigur. Luiza vorbea de reîntoarcerea la Paris. Alteori cele două surori proiectau să cumpere o căsuţă la ţară unde să trăiască retrase. Blutty, care continua să fie gelos pe Benedict, cu toate că n-arăta deloc, plănuia să-şi ducă nevasta la Marche unde avea proprietăţi Intr-o zi Athenais stând de vorbă cu Benedict, îl rugă să-i spună cauza frămăntărilor lui. Benedict fu mişcat de tonul blând cu care verişoara sa îi vorbea şi nu se putu opri să-i mărturisească simţămintele ce nutrea pentru Valentina, chinul de a fi despărţit de ea şi deznădejdea de a o pierde pentru totdeauna.

Athenais, mişcată, făgădui că va ruga pe Valentina să renunţe la planurile ei.

Benedict sărută cu recunoştinţă mâna verişoarei sale. Valentin care se apropia în momentul acela observă gestul şi se îngălbeni. Athenais îşi pierdu şi ea cumpătul, dar căută să-şi păstreze calmul pe cât putu. Spuse lui Benedict:

— Va trebui să ne întâlnim mâine ca să luăm o hotărâre. Vom vedea ce avem de făcut.

A doua zi se văzură din nou. În timp ce Valentin îşi făcea de lucru pe aproape, ea mărturisi lui Benedict că nu izbutise mai nimic. Valentina era neînduplecată.

Nu se va da înapoi, totuşi, ci va căuta în cursul săptămânii să-i apropie pe-amândoi. Lucrurile nu înaintau cu toate; astea aşa de iute. În timpul acesta, Pierre Blutty se dusese la Marche după treburi. La sfârşitul

săptămânii se întâlni la târg cu Simonneau. Acesta văzuse de câteva ori pe Athenais plimbându-se cu Benedict şi ca atare spuse lui Blutty totul.

Acesta se înfurie şi voi să plece pe dată pentru a-şi gâtui nevasta şi rivalul.

— Şmecherul ăsta s-a legat de toate femeile. El vor bea cu d-şoara Luiza ca şi cu nevastă-mea înaintea măritişului ei. Pe urmă e ştiut de toată lumea că el a încer cat să se încurce şi cu doamna Lausac. Dar cu asta nu i-a mers. Am să-i arăt eu lui.

— Dacă-ţi trebuie un tovarăş să ştii că sunt pe-aproape, răspunse Simonneau.

Valentina primi cu greu ca Benedict să vină într-o seară la fermă pentru a sta de vorbă. El o asigură în privinţa viitorului, jurându-i că îi va fi supus la orice, plânse la picioarele ei şi plecă fericit după ce obţinu o întâlnire pentru a doua zi.

Dar, a doua zi, Pierre Blutty şi Simonneau veniseră la fermă. Blutty căută să-şi ascundă mânia şi-şi spionă cu coada ochiului nevasta. Ea nu se mai duse în livadă, căci nu avea de ce. De altfel se temea să nu fie urmărită cumva. Blutty trase cu urechea în dreapta şi în stânga şi află tot ce se întâmplase în lipsa lui. Spre seară, spuse nevestei că avea treabă cu Simonneau într-un loc, la o depărtare de vre-o jumătate de leghe, şi că va petrece noaptea acolo.

Se retrase apoi la tovarăşul lui în sat după ce luă cu el o furcă.

Pentru a-l aţâţa şi mai mult, Simonneau îi dădu de băut.

XXXVIII

Erau orele şapte. Seara era tristă şi rece. Benedict se pregătea să părăsească pe Valentin, dar acesta încerca să-l oprească.

— De ce vrei să mă înşeli? Te duci la fermă.

Surprins peste măsură, Benedict nu găsi un răspuns.

— Ei bine, prietene, zise tânărul cu o amărăciune greu reţinută, du-te şi fii fericit. Meriţi poate mai mult ca mine. Dar ceea ce mă doare, e că tocmai tu eşti rivalul meu.

Benedict rămăsese încremenit. Îşi închipui că Valentin era îndrăgostit de mătuşa sa şi sângele îi îngheţă în vine.

— Benedict, bagă de seamă, sunt zile când îmi vine să te omor.

— Nenorocit copil! strigă acesta, strângându-l de braţ. Nutreşti astfel de sentimente celei pe care ar trebui s-o respecţi ca pe mama ta?

— Cum, mama mea?

— Dumnezeule, ce-ar spune Valentina!

— Valentina? Dar ce-o priveşte dacă eu iubesc pe Athenaâs?

— Ah, de ea e vorba? exclamă Benedict uşurat. Crezi că, sunt îndrăgostit de verişoara mea? Vino încoace, copile! Iţi jur că n-am nutrit niciodată dragoste ei, şi că nu aş nutri vreodată. Eşti mulţumit acum?

— Adevărat? Dar în cazul acesta ce cauţi la fermă? zise Valentin fericit şi îngrijorat totodată.

— Trebuie să mă ocup de o chestiune ce priveşte mult pe d-na de Lausac. O chestiune de bani. De altfel ce-ţi mai pasă! Iţi voi explica mai târziu.

— Nu e nevoie. Lasă-mă să te întovărăşesc, Benedict.

— O bucată de drum, de vrei… Ieşiră împreună.

— Dar de ce îţi iei puşca? zise Benedict văzând că Valentin îşi petrece arma pe după umăr.

— Nu ştiu. Vreau să merg cu tine până la fermă. Pierre Blutty te urăşte, o ştiu.

Merseră câtva timp în tăcere. Începură apoi o convorbire.

— Ei, acum întoarce-te! spuse Benedict. Voi veni în curând.

— N-ai face rău să iei arma cu tine.

— Ce nebunie!

— Ascultă, ia-o! zise Valentin.

Un ţipăt răguşit şi cobitor trecu pe deasupra capetelor lor.

— O cucuvea! răspunse Benedict.

— Pasărea nenorocirilor, căreia ţăranii îi zic pasărea morţii.

— Da, spuse Benedict cu indiferenţă. Se zice că ea cântă deasupra capului unui om cu un ceas înaintea morţii acestuia. Să ne ferim, Valentine!

Valentin strânse cu putere mina prietenului său zicându-i:

— Să vii repede! Se despărţiră.

Benedict intră fără zgomot şi găsi pe Valentina în uşă.

— Am veşti noi să îţi dau, zise ea, dar să nu rămânem aici. Primul venit ar putea să dea peste noi. Athenaâs mi-a dat camera ei pentru o oră. Vino!

Pierre Blutty şi Simonneau porniră la drum cam în aceeaşi vreme.

— La dracu! zise acesta oprindu-se la un moment dat. S-ar crede că vrei să faci o crimă. Nu zici nimic, ai fost galben tot timpul şi abia te ţii pe picioare. Cum? Te pierzi aşa cu firea pentru o muiere?

— Nu atât focul ce-l am pentru femeie cât ura contra lui, răspunse Blutty scrâşnind.

— Dar cu furca asta ce ai de gând să faci de ai luat-o cu tine?

Nu vei vrea oare să mă bagi în bucluc?

— Dacă ţi-e frică, nu veni!

— Merg cu tine, dar numai ca să te împiedic. Porniră iar la drum.

Când Benedict şi Valentina se aflau singuri în camera Athenaâsei, Valenina arătă o scrisoare, spunând: citeşte!

Benedict, speriat, citi înştiinţarea lui Franck, valetul lui Lausac, care comunica faptul că stăpânul lui a fost omorât în duel.

Benedict se sili să-şi reţină emoţia, dar nu putu El, se aruncă la picioarele Valentinei şi apoi o strânse puternic la pieptul lui:

— Dumenezu a voit ca tu să fii a mea, Valentina!

— Taci! Nu insulta pe cei morţi.! Dumnezeu ne va pedepsi!…

— Nu-ţi fie teamă, draga mea! Ce ni se mai poate întâmpla, oare? Nu eşti tu acum liberă? Să venerăm memoria omului care s-a însărcinat să te apropie de mine. Dacă el nu te-ar fi părăsit, eu n-aş mai fi putut nădăjdui nimic… De acum tu îmi aparţii, tu nu poţi şi nici nu trebuie să fugi de mine, sunt soţul tău şi am dreptul asupra ta… Nu spuneai tu oare că-ţi place să fi fermieră? Ei bine, iată-ţi dorinţa împlinită. Tu vei cultiva flori, vei alerga pe iarbă, şi te vei culca fără teamă pe sinul unui ţăran care îţi va fi ca şi un sclav… Şi apoi nu uita că am şi eu niţel pământ, care îmi dă o rentă de 1000 de franci. Cu ceea ce mai ai tu, vom face o avere bunicică… Fii veselă, Valentina, şi să facem planuri împreună asupra viitorului nostru…

— Vai, Benedict! Sunt copleşită de tristeţe. Imi lipseşte forţa să mă alătur viselor tale… Vorbeşte-mi! Vorbeşte-mi mereu de această, fericire! Spune-mi că ea nu ne va părăsi. Vreau să sper în ea!

Când sună unsprezece, Benedict se pregăti să plece. Izbutise să încălzească sufletul Valentinei, să-i insufle speranţe asupra viitorului lor, s-o facă să zâmbească, dar în momentul când o îmbrăţişa, Valentina fu zguduită de o teamă ciudată.

— Dacă te-aş pierde? zise ea pălind. Ne-am gândit la toate, numai la asta, nu. Până să înfăptuim fericirea noastră s-ar putea să mori, Benedict…

— Să mor? zise el sărutând-o. Poate cineva să moară când e iubit aşa?

Valentina îi deschise încet uşa şi îl îmbrăţişa încă odată în prag.

— Ţi-aminteşti, zise el pe şoptite, că tu mi-ai dat aici prima sărutare pe frunte?

— Ne vom vedea mâine, răspunse ea.

Abia reintrase în camera sa, cind Valentina auzi un răcnet grozav afară. Toată casa fu în picioare.

Apropiindu-se de fermă, Pierre Blutty văzuse lumină in camera nevestei lui, ocupată atunci de Valentina.

Zărise două umbre după perdea, un bărbat şi o femeie. Ce-i trebuia mai mult? în zadar Simonneau căutase să-l liniştească. Văzând că n-o scoate la capăt, şi pentru a nu intra şi el în bucluc, îşi văzuse de drum.

Blutty stătu la pândă şi când vru Benedict să treacă grilajul dincolo, căzu cu pieptul în furca pe care ţăranul o ţinea întinsă. Se prăbuşi scăldat în sânge, exact în locul unde cu doi ani mai înainte ridicase pe Valentina în braţe când ea se abătuse pe furiş acolo spre a se întâlni cu Luiza.

Blutty se predă procurorului povestindu-i totul fără ocolişuri. Victima îi era rival şi-l omorâse în grădina lui. Se putea apăra crezând că îl luase drept infractor.

În faţa legii trebuia să fie achitat, în ochii magistratului, căruia îi mărturisise crima, găsi compătimire. Rezultă de aici un scandal ce compromise familia Shery, cea mai stimată până atunci în departament, Pierre Blutty scăpă.

Benedict fu adus în sală.

Valentina mai culese un zâmbet, un cuvânt de iubire şi-o privire îndreptată spre cer. El muri lângă sânul ei.

Valentina fu dusă în camera ei mai mult moartă.

Luiza, palidă, îngheţată, rămase singură alături de cadavru.

După un ceas, bătrânul Shery se-apropie de ea.

— Surioara d-voastră e grav bolnavă, murmură el. Ar trebui să vă duceţi s-o ajutaţi. Stau eu aci.

Luiza nu răspunse nimic şi intră în camera Valentinei. Shery o aşezase pe pat. Faţa îi era pământie. Mâinile erau îngheţate.

Luiza, palidă deasemeni, dar liniştită în aparenţă, se-apropie de ea.

— Aşadar, tu l-ai omorât, zise Luiza, fulgerând-o cu priviri de ură.

— Da, eu, eu, eu, îngână Valentina pierdută.

— Trebuia să se întâmple. El a dorit; el s-a ataşat de tine şi tu l-ai pierdut. Termină-ţi opera. Ia şi viaţa mea, pentru că viaţa mea e a lui, şi eu n-am să pot trăi fără el. Era scris ca familia ta să îmi facă tot răul. Oh, l-aş fi făcut fericit pe cel care acum e mort. Nu l-aş fi chinuit ca tine. I-aş fi sacrificat gloria stearpă şi principiile vanitoase, dacă le-aş fi avut. Fii blestemată.

Rostind aceste vorbe, Luiza se istovi şi căzu în nesimţire la picioarele surorii ei.

Când se trezi nu îşi mai aduse aminte ce spusese, îngriji pe Valentina cu dragoste şi o acoperi cu mângâieri şi lacrimi.

Valentina muri după opt zile de suferinţă.

Luiza, pe care necazurile vieţii o întăriseră până la abrutizare, suportă şi aceste lovituri. Îşi consacră viaţa fiului ei.

Pierre Blutty rămăsese cu conştiinţa încărcată de ceea ce făcuse. Căută uitarea în vin. Intr-o seară căzu în apă şi se înecă.

La câţiva ani după aceea se produseră, mari schimbări prin partea locului. Athenaâs, moştenitoare a celor două sute de mii de franci, cumpără castelul de Raimbault şi terenurile care îl înconjurau. Dl. Shery, îndemnat de nevastă, îşi vându locurile şi cumpără altele care aparţineau castelului.

Fermierii se instalară deci în locul foştilor lor stăpâni, iar tânăra văduvă putu să-şi îndeplinească în sfârşit visurile pe care le nutrea din copilărie.

XXXIX

Luiza, care terminase la Paris educaţia fiului său, fu invitată de credincioşii ei prieteni la castel. Valentin era medic. Se stabili în aceeaşi regiune, în locul d-rului Faure, care îmbătrânise prea mult şi care îi cedase bucuros clientela.

Luiza şi fiul ei, găsiră cea mai bună primire din partea familiei Shery care le oferi ospitalitatea.

Valentin câştigă iubirea tuturor de prin partea locului, oameni simpli, care ar fi putut să-l privească cu suspiciune din cauză că nu făcea parte dintre ai lor, prin naştere. El purta numele de Raimbault.

Doamna Shery nu uita acestea şi îi tot spunea bărbatului său că nu e mare lucru să fii bogat dacă nu eşti de viţă. Cu alte cuvinte, fiicei lor nu îi mai lipstea decât numele foştilor stăpâni.

Dl. Shery găsea însă pe Valentin prea tânăr.

— Ei, şi Athenais e la fel, zicea d-na Shery.

Bătrânul era însă mai practic decât femeia lui. El zicea că. Banul Ia ban trage şi că fata lor e o partidă destul de bună ca să aibă dreptul de-a cere nu numai un nobil, dar chiar unul bogat. Trebuie totuşi să se supună voinţei doamnei. Valentin deşi împărtăşea mândria mamei lui, se lăsă cu toate acestea convins de privirile înflăcărate ale tinerei, văduve. Athenais îi deveni soţie.

Luiza ducea o viaţă calmă acum lângă noua ei familie. O umbră de melancolie religioasă îmbrăcă gândurile ei de fiecare zi. Fericirea ei cea mai

mare e de a creşte nepoţica blondă şi drăgălaşă care perpetuează numele iubit al Valentinei.

Trecând pe dinaintea cimitirului din sat, călătorul a văzut deseori un copil drăguţ jucându-se la picioarele Luizei şi culegând lăcrămioare de pe mormintele în care dormeau somnul veşnic Valentina şi Benedict.

Table of Contents

I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII
XIV
XV
XVI
XVII
XVIII
XIX
XX
XXI
XXII
XXIII
XXIV
XXV
XXVI
XXVII
XXVIII
XXIX
XXX
XXXI
XXXII
XXXIII

XXXIV
XXXV
XXXVI
XXXVII
XXXVIII
XXXIX